

III

(Inne akty)

EUROPEJSKI OBSZAR GOSPODARCZY

DECYZJA URZĘDU NADZORU EFTA

NR 301/14/COL

z dnia 16 lipca 2014 r.

zmieniająca po raz dziewięćdziesiąty ósmy zasady proceduralne i merytoryczne w dziedzinie pomocy państwa przez przyjęcie nowych wytycznych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014–2020 [2015/790]

URZĄD NADZORU EFTA („Urząd”),

UWZGLĘDNIAJĄC Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym („Porozumienie EOG”), w szczególności jego art. 61–63 oraz Protokół 26,

UWZGLĘDNIAJĄC Porozumienie pomiędzy państwami EFTA w sprawie ustanowienia Urzędu Nadzoru i Trybunału Sprawiedliwości („porozumienie o nadzorze i Trybunale”), w szczególności jego art. 5 ust. 2 lit. b) oraz art. 24, a także art. 1 w części I Protokołu 3 do porozumienia o nadzorze i Trybunale,

A także mając na uwadze, co następuje:

Zgodnie z art. 24 porozumienia o nadzorze i Trybunale Urząd wprowadza w życie postanowienia Porozumienia EOG dotyczące pomocy państwa.

Zgodnie z art. 5 ust. 2 lit. b) porozumienia o nadzorze i Trybunale Urząd wydaje zawiadomienia oraz wskazówki w kwestiach objętych Porozumieniem EOG, jeżeli porozumienie to lub porozumienie o nadzorze i Trybunale wyraźnie tak stanowi lub jeśli Urząd uznaje to za konieczne.

W dniu 9 kwietnia 2014 r. Komisja Europejska przyjęła Wytyczne w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014–2020 ⁽¹⁾. W wytycznych określono warunki, jakie musi spełnić pomoc państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią, aby zostać uznaną za zgodną z rynkiem wewnętrznym. Wytyczne stosuje się od dnia 1 lipca 2014 r.

Wytyczne te mają znaczenie dla Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Należy zapewnić jednolite stosowanie zasad EOG w zakresie pomocy państwa w całym Europejskim Obszarze Gospodarczym zgodnie z celem jednorodności ustalonym w art. 1 Porozumienia EOG.

Zgodnie z pkt II części „OGÓLNE” w załączniku XV do Porozumienia EOG, Urząd, po konsultacji z Komisją Europejską, przyjmuje nowe wytyczne odpowiadające tym, które zostały przyjęte przez Komisję Europejską,

PO KONSULTACJI z Komisją Europejską,

PO KONSULTACJI z państwami EFTA pismem z dnia 26 czerwca 2014 r.,

⁽¹⁾ Dz.U. C 200 z 28.6.2014, s. 1.

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Zasady merytoryczne w dziedzinie pomocy państwa zostają zmienione przez wprowadzenie nowych Wytycznych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014–2020. Nowe wytyczne są załączone do niniejszej decyzji i stanowią jej integralną część.

Artykuł 2

Jedynie wersja w języku angielskim jest autentyczna.

Sporządzono w Brukseli dnia 16 lipca 2014 r.

W imieniu Urzędu Nadzoru EFTA

Oda Helen SLETNES

Przewodniczący

Helga JÓNSDÓTTIR

Członek Kolegium

—

ZAŁĄCZNIK

CZĘŚĆ III – ZASADY HORYZONTALNE

Wytyczne w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014–2020 ⁽¹⁾

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
1. ZAKRES STOSOWANIA I DEFINICJE	5
1.1. Zakres stosowania	5
1.2. Środki pomocy objęte wytycznymi	6
1.3. Definicje	6
2. POMOC NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA I CELE ZWIĄZANE Z ENERGIĄ PODLEGAJĄCA ZGŁOSZENIU	11
3. OCENA ZGODNOŚCI NA PODSTAWIE ART. 61 UST. 3 LIT. C) POROZUMENIA EOG	11
3.1. Wspólne zasady oceny	12
3.2. Ogólne zasady dotyczące zgodności	13
3.3. Pomoc na energię ze źródeł odnawialnych	24
3.4. Środki na rzecz efektywności energetycznej, w tym kogeneracja oraz systemy ciepłownicze i chłodnicze	28
3.5. Pomoc na efektywną gospodarkę zasobami, w szczególności na gospodarowanie odpadami	30
3.6. Pomoc na wychwytywanie i składowanie dwutlenku węgla (CCS)	31
3.7. Pomoc w postaci obniżek podatków na ochronę środowiska lub zwolnień z tych podatków oraz w postaci ulg w finansowaniu wsparcia na rzecz energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych	32
3.8. Pomoc na infrastrukturę energetyczną	35
3.9. Pomoc na zapewnienie wystarczalności mocy wytwórczych	37
3.10. Pomoc w postaci systemów przydziałów emisji gazów cieplarnianych	40
3.11. Pomoc na relokację przedsiębiorstw	41
4. OCENA	42
5. ZASTOSOWANIE	42
6. SPRAWOZDAWCZOŚĆ I MONITOROWANIE	43
7. REWIZJA	43

WPROWADZENIE

- (1) W celu zapobiegania sytuacjom, w których pomoc państwa skutkuje zakłóceniem konkurencji na rynku wewnętrznym i wpływa na handel między Umawiającymi się Stronami w sposób sprzeczny ze wspólnym interesem, art. 61 ust. 1 Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym („Porozumienie EOG”) ustanawia zakaz pomocy państwa. W niektórych przypadkach jednak pomoc państwa może być zgodna z funkcjonowaniem Porozumienia EOG na podstawie art. 61 ust. 2 i 3 Porozumienia EOG.
- (2) Na podstawie art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG Urząd Nadzoru EFTA („Urząd”) może uznać za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG pomoc państwa przeznaczoną na ułatwianie rozwoju niektórych działań gospodarczych w EOG, o ile taka pomoc nie wpływa niekorzystnie na warunki wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem.

⁽¹⁾ Niniejsze wytyczne odpowiadają wytycznym Komisji Europejskiej w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014–2020 przyjętym w dniu 9 kwietnia 2014 r. (Dz.U. C 200 z 28.6.2014, s. 1).

- (3) Cele polityki w obszarze ochrony środowiska powinny być uwzględniane przy ocenie zgodności pomocy państwa w sektorze ochrony środowiska, w szczególności mając na uwadze promowanie zrównoważonego rozwoju, zob. art. 73–75 i dziewiąty motyw preambuły do Porozumienia EOG. W związku z tym nie ma sprzeczności między polityką w zakresie konkurencji oraz polityką w zakresie ochrony środowiska, lecz wymogi ochrony środowiska naturalnego muszą być uwzględniane przy definiowaniu i wdrażaniu polityki w dziedzinie konkurencji, w szczególności w celu promowania zrównoważonego rozwoju.
- (4) Komisja Europejska („Komisja”) przyjęła nowe Wytyczne w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014–2020 („wytyczne Komisji”). Wytyczne Komisji są instrumentem umożliwiającym wykonanie szeregu decyzji z zakresu polityki podjętych przez Unię Europejską, w tym strategii Europa 2020⁽²⁾, pakietu klimatyczno-energetycznego⁽³⁾, inicjatywy przewodniej „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”⁽⁴⁾, Planu działania na rzecz zasobooszczędnej Europy⁽⁵⁾, jak również komunikatu „Ramy polityczne na okres 2020–2030 dotyczące klimatu i energii”⁽⁶⁾ (Ramy 2030), w którym określono cele związane z energią i klimatem, które mają zostać zrealizowane do 2030 r. Także i w szeregu konkluzji Rady wzywa się do stopniowego wycofania dotacji mających szkodliwy wpływ na środowisko⁽⁷⁾. W wytycznych Komisji uwzględnia się zatem niekorzystne oddziaływanie dotacji mających szkodliwy wpływ na środowisko, zarazem biorąc pod uwagę potrzebę zawierania kompromisów obejmujących różne obszary i działania, zgodnie z wymienionymi instrumentami polityki. Wytyczne nie dotyczą na przykład pomocy na rzecz wydobywania paliw kopalnych.
- (5) Urząd zauważa, że wymienione instrumenty polityki, jak również szereg przepisów ustawowych, do których wytyczne nawiązują, nie mogą zostać uwzględnione w Porozumieniu EOG lub wykraczają poza jego zakres⁽⁸⁾. Jednak w celu zapewnienia jednolitego stosowania przepisów o pomocy państwa i takich samych warunków konkurencji w całym EOG przy ocenie zgodności pomocy państwa na rzecz ochrony środowiska z funkcjonowaniem Porozumienia EOG Urząd będzie generalnie stosował te same zasady jak te sformułowane w wytycznych Komisji, biorąc pod uwagę przepisy prawne w państwach EFTA. Oznacza to, że obecne wytyczne odwołują się do odnośnego prawodawstwa Unii Europejskiej oraz dokumentów politycznych, jeżeli takie zostały przyjęte. Urząd podkreśla, że odwołanie do prawodawstwa Unii Europejskiej nie oznacza, że państwa EFTA zobowiązane są do zapewnienia zgodności z tym prawodawstwem, jeżeli nie zostało ono włączone do Porozumienia EOG⁽⁹⁾. Wspomniane akty prawne służą jedynie jako podstawa oceny zgodności środków pomocy państwa z funkcjonowaniem Porozumienia EOG w rozumieniu art. 61 ust. 3 Porozumienia EOG.
- (6) W niniejszych wytycznych Urząd określa warunki, pod którymi pomoc na cele związane z energią i ochroną środowiska można uznać za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG na podstawie art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG.
- (7) W komunikacie w sprawie unowocześnienia unijnej polityki w dziedzinie pomocy państwa⁽¹⁰⁾ Komisja przedstawiła trzy cele, którym służy unowocześnienie kontroli pomocy państwa:
- a) pobudzenie trwałego, inteligentnego i sprzyjającego włączeniu społecznemu wzrostu gospodarczego na konkurencyjnym rynku wewnętrznym;
 - b) skupienie uwagi Komisji w działaniach kontrolnych prowadzonych *ex ante* na sprawach mających największy wpływ na rynek wewnętrzny, przy jednoczesnym wzmocnieniu współpracy państw członkowskich w zakresie egzekwowania reguł pomocy państwa;
 - c) optymalizacja reguł i skrócenie czasu podejmowania decyzji.

⁽²⁾ COM(2010) 2020 final z 3.3.2010.

⁽³⁾ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2009/406/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie wysiłków podjętych przez państwa członkowskie, zmierzających do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych w celu realizacji do roku 2020 zobowiązań Wspólnoty dotyczących redukcji emisji gazów cieplarnianych (Dz.U. L 140 z 5.6.2009, s. 136) oraz dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE (Dz.U. L 140 z 5.6.2009, s. 16), uwzględnione w pkt 41 załącznika IV do Porozumienia EOG decyzją Wspólnego Komitetu nr 162/2011 (Dz.U. L 76 z 15.3.2012, s. 49 oraz Supplement EOG nr 15, 15.3.2012, p. 56).

⁽⁴⁾ COM(2011) 21 z 26.1.2011.

⁽⁵⁾ COM(2011) 571 final z 20.9.2011.

⁽⁶⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Ramy polityczne na okres 2020–2030 dotyczące klimatu i energii (COM(2014) 15 final) z dnia 22 stycznia 2014 r.

⁽⁷⁾ W konkluzjach Rady Europejskiej z dnia 23 maja 2013 r. potwierdzono potrzebę stopniowego wycofywania dotacji szkodliwych dla środowiska lub gospodarki, w tym na wydobywanie paliw kopalnych, w celu ułatwienia inwestycji w nową i inteligentną infrastrukturę energetyczną.

⁽⁸⁾ Na przykład niektóre akty prawne ustanawiające normy unijne mogły nie zostać uwzględnione w Porozumieniu EOG. Ponadto akty prawne Unii Europejskiej dotyczące harmonizacji podatków jako takie nie wchodzą w zakres Porozumienia EOG.

⁽⁹⁾ Na przykład dyrektywa Rady 2003/96/WE z dnia 27 października 2003 r. w sprawie restrukturyzacji wspólnotowych przepisów ramowych dotyczących opodatkowania produktów energetycznych i energii elektrycznej (Dz.U. L 283 z 31.10.2003, s. 51) nie została wdrożona przez państwa EFTA.

⁽¹⁰⁾ COM(2012) 209 z 8.5.2012.

(8) W szczególności w komunikacie wezwano do przyjęcia wspólnego podejścia przy rewizji różnych wytycznych i ram prawnych, zakładającego umacnianie rynku wewnętrznego, propagowanie większej efektywności w wydatkowaniu środków publicznych poprzez dbałość o to, by pomoc państwa wносиła większy wkład w realizację celów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, bardziej dogłębną analizę efektu zachęty, ograniczenie pomocy do koniecznego minimum oraz unikanie potencjalnych negatywnych skutków pomocy państwa dla konkurencji i handlu. Zasady te zostały także wdrożone przez Urząd. Warunki zgodności z rynkiem wewnętrznym określone w niniejszych wytycznych określono na podstawie tych wspólnych zasad oceny.

1. Zakres stosowania i definicje

1.1. Zakres stosowania

(9) Niniejsze wytyczne mają zastosowanie do pomocy państwa przyznanej na ochronę środowiska lub cele związane z energią we wszystkich sektorach podlegających postanowieniom Porozumienia EOG, w zakresie, w jakim takie środki są objęte sekcją 1.2. W związku z tym niniejsze wytyczne mają również zastosowanie do sektorów podlegających przepisom szczegółowym EOG w zakresie pomocy państwa (np. transport ⁽¹¹⁾ i węgiel), o ile takie przepisy szczegółowe nie stanowią inaczej.

(10) Niniejsze wytyczne nie mają zastosowania do:

- a) projektowania i produkcji ekologicznych produktów, maszyn lub środków transportu, których eksploatacja zakłada wykorzystanie mniejszych ilości zasobów naturalnych, ani do działań podejmowanych w zakładach lub innych jednostkach produkcyjnych w celu poprawy bezpieczeństwa lub higieny pracy ⁽¹²⁾;
- b) finansowania środków w dziedzinie ochrony środowiska dotyczących infrastruktury transportu lotniczego, drogowego, kolejowego, śródlądowego i morskiego;
- c) kosztów osieroconych w rozumieniu wytycznych w sprawie metod analizy pomocy państwa związanej z kosztami osieroconymi ⁽¹³⁾;
- d) pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną ⁽¹⁴⁾, podlegającej regułom określonym w wytycznych dotyczących pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną ⁽¹⁵⁾;
- e) pomocy państwa na środki na rzecz różnorodności biologicznej ⁽¹⁶⁾.

(11) Pomoc na ochronę środowiska i cele związane z energią nie może być przyznawana przedsiębiorstwom znajdującym się w trudnej sytuacji, zdefiniowanym do celów niniejszych wytycznych w mających zastosowanie wytycznych w sprawie pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację zagrożonych przedsiębiorstw ⁽¹⁷⁾ z późniejszymi zmianami lub w dokumencie je zastępującym.

(12) Przy ocenie pomocy na rzecz przedsiębiorstwa, na którym ciąży obowiązek zwrotu pomocy wynikający z wcześniejszej decyzji Urzędu uznającej pomoc za niezgodną z prawem i z funkcjonowaniem Porozumienia EOG, Urząd uwzględni kwotę pomocy nadal pozostającą do zwrotu ⁽¹⁸⁾.

⁽¹¹⁾ W szczególności niniejsze wytyczne nie naruszają wytycznych dotyczących pomocy państwa na rzecz przedsiębiorstw kolejowych (przyjętych decyzją Urzędu Nadzoru EFTA nr 788/08/COL; Dz.U. L 105 z 21.4.2011, s. 32). W wytycznych dotyczących przedsiębiorstw kolejowych dopuszcza się różne formy pomocy, w tym pomoc na ograniczenie kosztów zewnętrznych transportu kolejowego. Pomoc taką omawia się w sekcji 6.3 wytycznych dotyczących przedsiębiorstw kolejowych, uwzględniając fakt, że transport kolejowy pozwala zaoszczędzić na kosztach zewnętrznych w stosunku do konkurencyjnych rodzajów transportu. Z zastrzeżeniem spełnienia wszystkich warunków wymienionych w sekcji 6.3 wytycznych dotyczących przedsiębiorstw kolejowych oraz udzielenia pomocy z zastosowaniem zasady niedyskryminacji. Umawiające się Strony mogą przyznać pomoc na ograniczenie kosztów zewnętrznych.

⁽¹²⁾ Pomoc na ochronę środowiska jest zasadniczo mniej zakłócająca i skuteczniejsza, jeśli przyznaje się ją konsumentowi/użytkownikowi ekologicznych produktów, a nie producentowi/wytwórcy tych produktów. Ponadto zastosowanie etykiet środowiskowych i oświadczeń na produktach może być kolejnym środkiem umożliwiającym konsumentom/użytkownikom świadome podejmowanie decyzji o zakupie i zwiększającym zapotrzebowanie na ekologiczne produkty. Solidne etykiety środowiskowe i wiarygodne oświadczenia, jeżeli są dobrze zaprojektowane, uznawane, zrozumiałe, budzą zaufanie konsumentów i są przez nich uważane za stosowne, mogą stanowić silne narzędzie stymulowania i kształtowania zachowań (konsumentów) skutkujących bardziej ekologicznymi wyborami. Jednym z najskuteczniejszych sposobów, dzięki którym przedsiębiorstwa będą mogły wykazać się spełnianiem wysokich norm środowiskowych wobec konsumentów i zainteresowanych stron, będzie stosowanie cenionego systemu etykietowania/certyfikacji posiadającego jasno określone kryteria i poddane zewnętrznej kontroli (przez stronę trzecią). W świetle powyższego Urząd nie włącza do niniejszych wytycznych zasad szczegółowych dotyczących pomocy na projektowanie i produkcję ekologicznych produktów.

⁽¹³⁾ Przyjętych decyzją Urzędu Nadzoru EFTA nr 262/02/COL (Dz.U. L 139 z 25.5.2006, s. 1).

⁽¹⁴⁾ W wytycznych przewidziano premię na projekty obejmujące eko-innowacje, będące inwestycjami w wysokim stopniu przyjaznymi środowisku i charakteryzującymi się wysokim poziomem innowacyjności.

⁽¹⁵⁾ Przyjętych decyzją Urzędu Nadzoru EFTA nr 271/14/COL.

⁽¹⁶⁾ Pomoc taką można uregulować zgodnie z przepisami dotyczącymi usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym; zob. sprawy SA.31243 (2012/N) i NN8/2009.

⁽¹⁷⁾ Wytyczne dotyczące pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw, przyjęte decyzją Urzędu Nadzoru EFTA nr 305/04/COL (Dz.U. L 107 z 28.4.2005, s. 28).

⁽¹⁸⁾ Zob. w tym kontekście wyrok w sprawach połączonych T-244/93 i T-486/93 TWD Textilwerke Deggendorf GmbH przeciwko Komisji Wspólnot Europejskich, Rec. 1995, s. II-2265.

1.2. Środki pomocy objęte wytycznymi

- (13) Urząd zidentyfikował szereg środków z zakresu ochrony środowiska i na cele związane z energią, w przypadku których pod pewnymi warunkami pomoc państwa może być zgodna z funkcjonowaniem Porozumienia EOG na podstawie art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG:
- a) pomoc na spełnienie wymogów surowszych niż normy unijne lub podniesienie poziomu ochrony środowiska w przypadku braku norm unijnych (w tym pomoc na zakup nowych środków transportu);
 - b) pomoc na wcześniejsze dostosowanie do przyszłych norm unijnych;
 - c) pomoc na badania środowiska;
 - d) pomoc na rekultywację terenów zanieczyszczonych;
 - e) pomoc na produkcję energii ze źródeł odnawialnych;
 - f) pomoc na środki na rzecz efektywności energetycznej, w tym kogeneracja oraz systemy ciepłownicze i chłodnicze;
 - g) pomoc na efektywną gospodarkę zasobami, w szczególności na gospodarowanie odpadami;
 - h) pomoc na wychwytywanie, transport i składowanie CO₂, w tym indywidualne elementy łańcucha wychwytywania i składowania dwutlenku węgla (CCS);
 - i) pomoc w postaci obniżek podatków na ochronę środowiska lub zwolnień z takich podatków;
 - j) pomoc w postaci ulg w finansowaniu wsparcia na rzecz energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych;
 - k) pomoc na infrastrukturę energetyczną;
 - l) pomoc na środki w zakresie wystarczalności mocy wytwórczych;
 - m) pomoc w postaci przydziałów emisji gazów cieplarnianych;
 - n) pomoc na relokację przedsiębiorstw.

1.3. Definicje

- (14) Do celów niniejszych wytycznych stosuje się poniższe definicje:

- 1) „ochrona środowiska” oznacza każde działanie zmierzające do naprawienia wyrządzonej szkody lub zapobiegające wyrządzeniu szkody fizycznemu otoczeniu lub zasobom naturalnym poprzez działalność beneficjenta, działanie zmierzające do zmniejszenia ryzyka wystąpienia takiej szkody bądź prowadzące do bardziej efektywnego korzystania z zasobów naturalnych, w tym środki służące oszczędzaniu energii i korzystanie z odnawialnych źródeł energii;
- 2) „efektywność energetyczna” oznacza ilość zaoszczędzonej energii ustaloną w drodze pomiaru lub oszacowania zużycia przed wdrożeniem środka mającego na celu poprawę efektywności energetycznej i po jego wdrożeniu, z jednoczesnym zapewnieniem normalizacji warunków zewnętrznych wpływających na zużycie energii;
- 3) „norma unijna” oznacza
 - a) obowiązkową normę unijną określającą poziom, jaki indywidualne przedsiębiorstwa powinny osiągnąć w zakresie ochrony środowiska ⁽¹⁹⁾; lub
 - b) wynikający z dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE ⁽²⁰⁾ obowiązek stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT) i zapewnienia, by poziomy emisji zanieczyszczeń nie były wyższe od poziomów tych emisji w przypadku stosowania BAT; w przypadkach, gdy poziomy emisji powiązane z BAT określono w aktach wykonawczych przyjętych na podstawie dyrektywy 2010/75/UE, poziomy te będą miały zastosowanie do celów niniejszych wytycznych; jeżeli poziomy te wyrażono, podając zakres, zastosowanie będzie miała dolna granica warunkująca osiągnięcie BAT;

⁽¹⁹⁾ W związku z tym norm lub celów ustalonych na poziomie unijnym, wiążących dla Umawiających się Stron, ale nie dla indywidualnych przedsiębiorstw, nie uważa się za normy unijne.

⁽²⁰⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola), (Dz.U. L 334 z 17.12.2010, s. 17).

- 4) „eko-innowacja” oznacza wszystkie rodzaje działań innowacyjnych, których wynikiem lub celem jest znaczna poprawa ochrony środowiska, w tym nowe procesy produkcji, nowe produkty lub usługi oraz nowe metody zarządzania lub prowadzenia działalności, których zastosowanie lub wykorzystanie może zapobiec zagrożeniom dla środowiska, zanieczyszczeniom i innym negatywnym skutkom wykorzystywania zasobów lub znacznie je ograniczyć przez czas realizacji tych działań.

Do celów niniejszej definicji za innowacje nie uważa się:

- (i) niewielkich zmian lub ulepszeń;
 - (ii) zwiększenia mocy produkcyjnych lub usługowych poprzez dodanie systemów produkcyjnych lub logistycznych bardzo podobnych do obecnie stosowanych;
 - (iii) zmian w zakresie praktyk handlowych, organizacji miejsca pracy lub stosunków zewnętrznych opartych na metodach organizacyjnych, z których przedsiębiorstwo już korzysta;
 - (iv) zmian strategii zarządzania;
 - (v) połączeń ani przejęć;
 - (vi) zaprzestania stosowania danego procesu;
 - (vii) prostego zastąpienia lub podwyższenia kapitału;
 - (viii) zmian wynikających jedynie ze zmian cen czynników produkcji, dostosowania do potrzeb użytkownika, regularnych zmian sezonowych i innych zmian cyklicznych;
 - (ix) obrotu nowymi lub znacznie udoskonalonymi produktami;
- 5) „odnawialne źródła energii” oznaczają następujące odnawialne niekopalne źródła energii: energię wiatrową, energię słoneczną, energię aerotermalną, geotermalną i hydrotermalną oraz energię oceanów, hydroenergię, biomasę, gaz składowiskowy, gaz z oczyszczalni ścieków i biogaz;
- 6) „biomasa” oznacza ulegającą biodegradacji frakcję produktów, odpadów i pozostałości z produkcji rolnej (w tym substancje pochodzenia roślinnego i zwierzęcego), leśnej i powiązanych gałęzi przemysłu, w tym rybołówstwa i akwakultury, a także biogaz i ulegającą biodegradacji frakcję odpadów przemysłowych i komunalnych;
- 7) „biopaliwa” oznaczają paliwa ciekłe lub gazowe wytwarzane z biomasy i stosowane w transporcie;
- 8) „biopłyny” oznaczają paliwa ciekłe do celów energetycznych innych niż transport, w tym do produkcji energii elektrycznej oraz energii ciepła i chłodu, wytwarzane z biomasy;
- 9) „zrównoważone biopaliwa” oznaczają biopaliwa spełniające kryteria zrównoważonego rozwoju określone w art. 17 dyrektywy 2009/28/WE w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych lub w akcie ją zmieniającym ⁽²¹⁾;
- 10) „mechanizm współpracy” oznacza mechanizm spełniający warunki określone w art. 6, 7 lub 8 dyrektywy 2009/28/WE;
- 11) „energia ze źródeł odnawialnych” oznacza energię produkowaną przez zakłady wykorzystujące wyłącznie odnawialne źródła energii, jak również część energii, wyrażoną jako wartość opałow, produkowaną z odnawialnych źródeł energii w elektrowniach hybrydowych wykorzystujących także konwencjonalne źródła energii, i obejmuje również energię elektryczną ze źródeł odnawialnych wykorzystywaną do pompowania w elektrowniach szczytowo-pompowych, ale nie obejmuje energii elektrycznej produkowanej w elektrowniach szczytowo-pompowych;
- 12) „kogeneracja” lub skojarzona gospodarka energetyczna (CHP) oznaczają równoczesne wytwarzanie energii cieplnej oraz energii elektrycznej lub mechanicznej w trakcie tego samego procesu;

⁽²¹⁾ Kryteria zrównoważonego rozwoju mają zastosowanie również do biopłynów zgodnie z dyrektywą 2009/28/WE.

- 13) „wysokosprawna kogeneracja” oznacza kogenerację zgodną z definicją wysokosprawnej kogeneracji podaną w art. 2 ust. 34 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE ⁽²²⁾;
- 14) „efektywny energetycznie system ciepłowniczy i chłodniczy” oznacza system ciepłowniczy i chłodniczy zgodny z definicją efektywnego systemu ciepłowniczego i chłodniczego podaną w art. 2 ust. 41 i 42 dyrektywy 2012/27/UE. Definicja obejmuje zakłady produkcji energii cieplnej i chłodniczej oraz sieć (w tym związane z nią obiekty) niezbędne do dystrybucji energii cieplnej i chłodniczej z jednostek produkcyjnych do lokalu klienta;
- 15) „podatek na ochronę środowiska” oznacza podatek, w przypadku którego szczególna podstawa opodatkowania ma wyraźnie negatywny wpływ na środowisko lub który nakłada się na niektóre działania, towary lub usługi w celu włączenia w ich cenę kosztów ochrony środowiska lub w celu zachęcenia producentów i konsumentów do działań mających korzystny wpływ na środowisko;
- 16) „minimalny unijny poziom opodatkowania” oznacza minimalny poziom opodatkowania przewidziany w przepisach Unii; w przypadku produktów energetycznych i energii elektrycznej oznacza on minimalny poziom opodatkowania przewidziany w załączniku I do dyrektywy 2003/96/WE;
- 17) „małe i średnie przedsiębiorstwo” („MŚP”) oznacza przedsiębiorstwo spełniające warunki określone w zaleceniu Komisji z dnia 6 maja 2003 r. dotyczącym definicji mikro- oraz małych i średnich przedsiębiorstw ⁽²³⁾;
- 18) „duże przedsiębiorstwo” oznacza przedsiębiorstwo nieodpowiadające definicji MŚP;
- 19) „pomoc indywidualna” oznacza pomoc przyznana na podstawie programu lub w trybie doraźnym;
- 20) „intensywność pomocy” oznacza kwotę pomocy brutto wyrażoną jako odsetek kosztów kwalifikowalnych; do obliczania intensywności pomocy należy stosować kwoty przed potrąceniem podatku lub innych opłat; w przypadkach gdy pomoc udzielana jest w innej formie niż dotacja, jako kwotę pomocy przyjmuje się ekwiwalent dotacji stanowiącej pomoc; wysokość pomocy wypłacanej w kilku ratach należy obliczać na dzień jej przyznania; jako stopę procentową stosowaną do dyskontowania i obliczenia kwoty pomocy w ramach pożyczki uprzywilejowanej należy stosować stopę referencyjną mającą zastosowanie w momencie przyznania pomocy; intensywność pomocy oblicza się dla każdego beneficjenta;
- 21) „korzyści operacyjne” oznaczają, do celów obliczania kosztów kwalifikowalnych, w szczególności korzyści wynikające z oszczędności kosztów lub produkcji dodatkowej związane bezpośrednio z dodatkową inwestycją na rzecz ochrony środowiska oraz, w odpowiednich przypadkach, korzyści płynące z innych środków wsparcia, bez względu na to, czy stanowią one pomoc państwa czy nie, w tym pomoc operacyjną przyznaną na pokrycie tych samych kosztów kwalifikowalnych, systemy cen gwarantowanych lub inne środki wsparcia;
- 22) „koszty operacyjne” oznaczają, do celów obliczania kosztów kwalifikowalnych, w szczególności dodatkowe koszty produkcji, takie jak koszty konserwacji, poniesione na skutek dodatkowych inwestycji na rzecz ochrony środowiska;
- 23) „rzeczowe aktywa trwałe” oznaczają, do celów obliczania kosztów kwalifikowalnych, inwestycje w grunty bezwzględnie konieczne do osiągnięcia celów związanych z ochroną środowiska, inwestycje w budynki, zakłady i urządzenia mające na celu ograniczenie lub wyeliminowanie zanieczyszczeń i uciążliwości oraz inwestycje mające na celu dostosowanie metod produkcji pod kątem ochrony środowiska;
- 24) „wartości niematerialne i prawne” oznaczają, do celów obliczania kosztów kwalifikowalnych, wydatki na transfer technologii w drodze zakupu licencji operacyjnych lub opatentowanego i nieopatentowanego know-how, w przypadku gdy wydatki te spełniają następujące warunki:
 - a) muszą podlegać amortyzacji;
 - b) muszą być nabyte na warunkach rynkowych od przedsiębiorstwa, nad którym nabywca nie sprawuje bezpośredniej ani pośredniej kontroli;

⁽²²⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE (Dz.U. L 315 z 14.11.2012, s. 1).

⁽²³⁾ Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36. Wytyczne Urzędu dotyczące pomocy państwa dla mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), przyjęte decyzją Urzędu Nadzoru EFTA nr 94/06/COL (Dz.U. L 36 z 5.2.2009, s. 62), zawierają definicję określoną w zaleceniu Komisji.

- c) muszą być włączone do aktywów przedsiębiorstwa i pozostają w zakładzie beneficjenta pomocy oraz są tam wykorzystywane przez co najmniej pięć lat; warunek ten nie ma zastosowania, w przypadku gdy wartości niematerialne i prawne są przestarzałe pod względem technicznym; w przypadku ich sprzedaży w ciągu wspomnianego okresu pięciu lat dochód ze sprzedaży pomniejsza koszty kwalifikowalne, a w stosownych przypadkach całość lub część kwoty pomocy podlega zwrotowi;
- 25) „internalizacja kosztów” oznacza zasadę, zgodnie z którą wszystkie koszty związane z ochroną środowiska powinny zawierać się w kosztach produkcyjnych zanieczyszczającego przedsiębiorstwa;
- 26) „zanieczyszczający” oznacza podmiot, który pośrednio lub bezpośrednio szkodzi środowisku lub stwarza warunki prowadzące do takiej szkody ⁽²⁴⁾;
- 27) „zanieczyszczenia” oznaczają szkodę wyrządzoną przez zanieczyszczającego fizycznemu otoczeniu lub zasobom naturalnym w wyniku bezpośredniego lub pośredniego uszkodzenia środowisku bądź w wyniku stworzenia warunków prowadzących do takiej szkody;
- 28) „zasada zanieczyszczający płaci” oznacza, że koszty działań mających na celu likwidację zanieczyszczeń powinien ponosić zanieczyszczający;
- 29) „zanieczyszczony teren” oznacza teren, na którym stwierdzono spowodowaną przez człowieka obecność substancji niebezpiecznych w takim stężeniu, że stanowi ono poważne zagrożenie dla zdrowia ludzi lub środowiska, biorąc pod uwagę obecne i zatwierdzone przyszłe przeznaczenie terenu;
- 30) „pomoc *ad hoc*” oznacza pomoc przyznaną poza programem pomocy;
- 31) „infrastruktura energetyczna” oznacza wszelkie materialne urządzenia lub obiekty, które znajdują się na terytorium EOG lub łączą EOG z jednym państwem trzecim lub większą ich liczbą i należą do jednej z następujących kategorii:
- a) w przypadku energii elektrycznej:
- (i) infrastruktura do celów przesyłu, zgodnie z definicją zawartą w art. 2 ust. 3 dyrektywy 2009/72/WE ⁽²⁵⁾;
 - (ii) infrastruktura do celów dystrybucji, zgodnie z definicją zawartą w art. 2 ust. 5 dyrektywy 2009/72/WE;
 - (iii) instalacje magazynowania energii elektrycznej definiowane jako instalacje przeznaczone do stałego lub czasowego magazynowania energii elektrycznej w obiektach naziemnych lub podziemnych lub w geologicznych obiektach magazynowania, pod warunkiem że są bezpośrednio połączone z liniami przesyłowymi wysokiego napięcia zaprojektowanymi dla napięcia 110 kV lub większego;
 - (iv) wszelkie urządzenia lub instalacje istotne dla bezpiecznej, pewnej i efektywnej eksploatacji systemów, o których mowa w ppkt (i)–(iii), w tym systemy ochronne, monitorujące i sterujące dla wszystkich poziomów napięcia i podstacji; oraz
 - (v) inteligentne sieci, definiowane jako wszelkie urządzenia, linie, przewody lub instalacje na poziomie przesyłu i dystrybucji niskiego oraz średniego napięcia służące do dwustronnej łączności cyfrowej w czasie rzeczywistym lub zbliżonym do rzeczywistego, interaktywnego i inteligentnego monitorowania i zarządzania w zakresie wytwarzania, przesyłu, dystrybucji i poboru energii elektrycznej w ramach tworzenia sieci efektywnie integrującej zachowania i działania wszystkich podłączonych do niej użytkowników – wytwórców, konsumentów i użytkowników będących zarazem wytwórcami i konsumentami – w celu zapewnienia oszczędnego, stabilnego systemu elektroenergetycznego o niskim poziomie strat i wysokim poziomie jakości oraz bezpieczeństwa dostaw i ochrony;
- b) w przypadku gazu:
- (i) gazociągi przesyłowe i rurociągi dystrybucyjne do transportu gazu ziemnego i biogazu należące do sieci, z wyłączeniem gazociągów wysokociśnieniowych wykorzystywanych do dystrybucji gazu ziemnego na etapie poszukiwawczo-wydobywczym;
 - (ii) podziemne magazyny gazu przyłączone do gazociągów wysokociśnieniowych, o których mowa w ppkt (i);

⁽²⁴⁾ Zalecenie Rady 75/436/Euratom, EWWiS, EWG z dnia 3 marca 1975 r. w sprawie alokacji kosztów i działań władz publicznych w zakresie ochrony środowiska (Dz.U. L 194 z 25.7.1975, s. 1).

⁽²⁵⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/72/WE z dnia 13 lipca 2009 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej, (Dz.U. L 211 z 14.8.2009, s. 55).

- (iii) obiekty służące do odbioru, składowania i regazyfikacji lub rozprężania skroplonego gazu ziemnego (LNG) lub sprężonego gazu ziemnego (CNG); oraz
 - (iv) wszelkie urządzenia lub instalacje istotne dla pewnej, bezpiecznej i efektywnej eksploatacji systemu lub zapewniające dwukierunkową przepustowość, w tym tłocznie gazu;
 - c) w przypadku ropy:
 - (i) rurociągi wykorzystywane do transportu ropy naftowej;
 - (ii) przepompownie i obiekty magazynowe niezbędne do eksploatacji rurociągów ropy naftowej; oraz
 - (iii) wszelkie urządzenia i instalacje istotne dla prawidłowej, bezpiecznej i efektywnej eksploatacji systemu, w tym systemy ochronne, monitorujące i sterujące oraz infrastruktura zwrotnego przepływu;
 - d) w przypadku CO₂: sieci rurociągów, w tym powiązane stacje sprężania, do przesyłu CO₂ do miejsc magazynowania, w celu zatłoczenia CO₂ do odpowiednich podziemnych formacji geologicznych do celów trwałego składowania;
- 32) „niedopasowanie poziomu płynności” oznacza różnicę między dodatnimi i ujemnymi przepływami pieniężnymi w czasie realizacji inwestycji, zdyskontowaną do ich bieżącej wartości (zwykle z zastosowaniem kosztu kapitału);
- 33) „wychwytywanie i składowanie dwutlenku węgla” lub „CCS” oznacza zbiór technologii służących do wychwytywania dwutlenku węgla (CO₂) emitowanego z zakładów przemysłowych wykorzystujących paliwa kopalne lub biomasę, w tym z elektrowni, transportowania go do odpowiedniego składowiska i zatłaczania CO₂ do odpowiednich podziemnych formacji geologicznych do celów trwałego składowania CO₂;
- 34) „wystarczalność mocy wytwórczych” oznacza poziom zdolności wytwórczej uważany za odpowiedni do zaspokojenia zapotrzebowania w Umawiającej się Stronie w każdym okresie, określony na podstawie konwencjonalnego wskaźnika statystycznego stosowanego przez organizacje uznawane za odgrywające istotną rolę w tworzeniu jednolitego rynku energii elektrycznej, takie jak ENTSO-E;
- 35) „wytwórca” oznacza przedsiębiorstwo produkujące energię elektryczną do celów handlowych;
- 36) „środek na zapewnienie wystarczalności mocy wytwórczych” oznacza mechanizm mający na celu zapewnienie osiągnięcia na poziomie krajowym określonych poziomów wystarczalności mocy wytwórczych;
- 37) „odpowiedzialność za bilansowanie” oznacza odpowiedzialność za różnice między wytwarzaniem, zużyciem i transakcjami handlowymi POB w danym okresie rozliczenia odchyłeń;
- 38) „standardowa odpowiedzialność za bilansowanie” oznacza odpowiedzialność związaną z bilansowaniem, niedyskryminującą żadnej technologii, z której żaden wytwórca nie jest zwolniony;
- 39) „podmiot odpowiedzialny za bilansowanie (POB)” oznacza uczestnika rynku lub wybranego przez niego przedstawiciela odpowiedzialnego za jego odchylenia;
- 40) „odchylenia” oznaczają różnice między wytwarzaniem, zużyciem i transakcjami handlowymi POB w danym okresie rozliczenia odchyłeń;
- 41) „rozliczanie odchyłeń” oznacza mechanizm rozliczeń finansowych mający na celu odzyskanie kosztów bilansowania odnoszących się do odchyłeń POB;
- 42) „okres rozliczania odchyłeń” oznacza jednostkę czasu, za którą oblicza się odchylenia POB;
- 43) „procedura przetargowa zgodna z zasadami konkurencji” oznacza niedyskryminacyjną procedurę przetargową, zakładającą uczestnictwo wystarczającej liczby przedsiębiorstw i taką, w której pomoc jest przyznawana na podstawie początkowej oferty złożonej przez oferenta lub ceny równowagi. Ponadto budżet lub wolumen związany z procedurą jest wiążącym ograniczeniem prowadzącym do sytuacji, w której nie wszyscy oferenci mogą otrzymać pomoc;

- 44) „rozpoczęcie prac” oznacza rozpoczęcie robót budowlanych związanych z inwestycją albo pierwsze wiążące zobowiązanie do zamówienia urządzeń lub inne zobowiązanie, które sprawia, że inwestycja staje się nieodwracalna, zależnie od tego, co nastąpi wcześniej. Zakupu gruntów oraz prac przygotowawczych, takich jak uzyskiwanie zezwoleń i wykonywanie wstępnych studiów wykonalności, nie uznaje się za rozpoczęcie prac. W przypadku przejść „rozpoczęcie prac” stanowi moment nabycia aktywów bezpośrednio związanych z nabytym zakładem;
- 45) „projekt demonstracyjny” oznacza projekt polegający na zademonstrowaniu technologii określonego rodzaju po raz pierwszy w EOG oraz stanowiący istotną innowację, która znacznie odbiega od faktycznego stanu techniki;
- 46) „obszary objęte pomocą” oznaczają obszary wyznaczone na zatwierdzonej mapie pomocy regionalnej na okres od dnia 1 lipca 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. w zastosowaniu art. 61 ust. 3 lit. a) i c) Porozumienia EOG;
- 47) „mapa pomocy regionalnej” oznacza wykaz obszarów wyznaczonych przez Umawiającą się Stronę zgodnie z warunkami ustanowionymi w wytycznych w sprawie pomocy regionalnej na lata 2014–2020 ⁽²⁶⁾.

2. Pomoc na ochronę środowiska i cele związane z energią podlegająca zgłoszeniu

- (15) Pomoc indywidualna przyznawana na podstawie zgłoszonego programu pomocy nadal podlega obowiązkowi zgłoszenia na podstawie art. 62 ust. 3 Porozumienia EOG, jeśli wysokość pomocy przekracza następujące progi powodujące obowiązek zgłoszenia ⁽²⁷⁾ i nie jest ona przyznawana w drodze procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji:
 - a) pomoc inwestycyjna: w przypadku gdy wysokość pomocy przekracza 15 mln EUR na jedno przedsiębiorstwo;
 - b) pomoc operacyjna na produkcję energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych lub produkcję energii cieplnej w drodze kogeneracji ze źródeł odnawialnych: w przypadku gdy pomoc jest przyznawana na instalacje do produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w zakładach, w których uzyskana dzięki temu zdolność wytwórcza energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych przypadająca na zakład przekracza 250 megawatów („MW”);
 - c) pomoc operacyjna na produkcję biopaliw: w przypadku gdy pomoc jest przyznawana na instalację do produkcji biopaliw w zakładach, w których uzyskana dzięki temu produkcja przekracza 150 000 ton („t”) rocznie;
 - d) pomoc operacyjna na kogenerację: w przypadku gdy pomoc jest przyznawana na instalację kogeneracyjną, w której uzyskana dzięki temu zdolność wytwórcza energii elektrycznej w drodze kogeneracji przekracza 300 MW; pomoc na produkcję ciepła z kogeneracji oceniana będzie w kontekście zgłoszenia na podstawie zdolności wytwórczej energii elektrycznej;
 - e) pomoc na infrastrukturę energetyczną: w przypadku gdy wysokość pomocy przekracza 50 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa, na jeden projekt inwestycyjny;
 - f) pomoc na wychwytywanie i składowanie dwutlenku węgla: w przypadku gdy wysokość pomocy przekracza 50 mln EUR na projekt inwestycyjny;
 - g) pomoc w formie środka na zapewnienie wystarczalności mocy wytwórczych: w przypadku gdy wysokość pomocy przekracza 15 mln EUR na projekt i na przedsiębiorstwo.
- (16) Zwolnienia z podatków na ochronę środowiska i obniżki tych podatków oraz zwolnienia z finansowania energii ze źródeł odnawialnych objęte sekcją 3.7 nie podlegają warunkom dotyczącym pomocy zgłaszanej indywidualnie. Niemniej jednak pomoc przyznana w formie ulg podatkowych nieobjętych sekcją 3.7 niniejszych wytycznych będzie podlegać indywidualnej ocenie, jeżeli przekroczone zostaną progi przewidziane we wspomnianej sekcji. Zasada ta ma również zastosowanie bez względu na to, czy beneficjent indywidualny korzysta jednocześnie ze zwolnienia z podatku lub z obniżki podatku, które są objęte sekcją 3.7.
- (17) W niniejszych wytycznych zawarto kryteria zgodności dla programów pomocy na ochronę środowiska i cele związane z energią oraz pomocy indywidualnej, które podlegają obowiązkowi zgłoszenia na podstawie art. 62 ust. 3 Porozumienia EOG.

3. Ocena zgodności na podstawie art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG

- (18) Pomoc państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią zostanie uznana za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG w rozumieniu art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG, jeśli w świetle wspólnych zasad oceny określonych w niniejszym rozdziale skutkuje zwiększonym wkładem w realizację celów EOG w zakresie ochrony środowiska lub energetyki, bez wywierania niekorzystnego wpływu na warunki wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem. Uwzględnione zostaną szczególne utrudnienia występujące na obszarach objętych pomocą.

⁽²⁶⁾ Dz.U. C 209 z 23.7.2013, s. 1. Przyjęte decyzją Urzędu Nadzoru EFTA nr 407/13/COL (Dz.U. L 166 z 5.6.2014, s. 44).

⁽²⁷⁾ Przy obliczaniu limitu zdolności wytwórczej należy wziąć pod uwagę całkowitą zdolność wytwórczą jednostek kwalifikującą się do pomocy dla każdego projektu.

- (19) W niniejszym rozdziale zawarto wyjaśnienia dotyczące sposobu stosowania przez Urząd wspólnych zasad oceny określonych w sekcji 3.1 przy ocenie środków pomocy podlegających zakresowi niniejszych wytycznych, określając w stosownych przypadkach szczególne warunki dotyczące pomocy indywidualnej (przyznanej na podstawie programu lub w trybie doraźnym).
- (20) W sekcji 3.2 przedstawiono ogólne warunki zgodności dotyczące wszystkich środków pomocy wchodzących w zakres niniejszych wytycznych, o ile warunków tych nie określono ani nie zmieniono w bardziej szczegółowych sekcjach rozdziału 3. Tak więc sekcja 3.2 dotyczy w szczególności następujących środków nieuwzględnionych w bardziej szczegółowych sekcjach rozdziału 3:
- a) pomoc na badania środowiska;
 - b) pomoc na rekultywację terenów zanieczyszczonych;
 - c) pomoc dla przedsiębiorstw na spełnienie wymogów surowszych niż normy unijne lub poprawę ochrony środowiska w przypadku braku norm unijnych;
 - d) pomoc na wcześniejsze dostosowanie do przyszłych norm unijnych.

3.1. Wspólne zasady oceny

- (21) W celu oceny, czy zgłoszony środek pomocy można uznać za zgodny z funkcjonowaniem Porozumienia EOG, Urząd zwykle bada, czy konstrukcja środka pomocy zapewnia, aby pozytywny wpływ pomocy na osiągnięcie celu będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania był większy niż jego potencjalny negatywny wpływ na handel i konkurencję.
- (22) W komunikacie w sprawie unowocześnienia unijnej polityki w dziedzinie pomocy państwa z dnia 8 maja 2012 r. ⁽²⁸⁾ wezwano do określenia i zdefiniowania wspólnych zasad dotyczących oceny zgodności wszystkich środków pomocy prowadzanej przez Komisję. Urząd także przyjął takie podejście. W związku z tym Urząd uzna środek pomocy państwa za zgodny z funkcjonowaniem Porozumienia EOG tylko wówczas, gdy będzie on spełniał każde z poniższych kryteriów:
- a) wkład w osiągnięcie jasno określonego celu będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania: środek pomocy państwa jest przeznaczony na cel będący przedmiotem wspólnego zainteresowania zgodnie z art. 61 ust. 3 Porozumienia EOG (sekcja 3.2.1);
 - b) potrzeba interwencji państwa: środek pomocy państwa ma na celu doprowadzenie do sytuacji, w której pomoc może przynieść istotną poprawę, niemożliwą do osiągnięcia w wyniku działania samego rynku, np. poprzez skorygowanie jasno określonej niedoskonałości rynku (sekcja 3.2.2);
 - c) adekwatność środka pomocy: proponowany środek pomocy jest instrumentem polityki adekwatnym do osiągnięcia celu będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania (sekcja 3.2.3);
 - d) efekt zachęty: pomoc zmienia zachowanie odnośnych przedsiębiorstw, co przejawia się ich zaangażowaniem się w dodatkową działalność, której nie podjęłyby bez pomocy lub którą podjęłyby w ograniczonej skali lub w inny sposób (sekcja 3.2.4);
 - e) proporcjonalność pomocy (pomoc ograniczona do minimum): wysokość pomocy jest ograniczona do minimalnej kwoty potrzebnej dla stworzenia zachęty do dodatkowych inwestycji lub działalności w danym obszarze (sekcja 3.2.5);
 - f) unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel między Umawiającymi się Stronami: negatywne skutki są w wystarczającym stopniu ograniczone, dzięki czemu ogólne saldo środka jest dodatnie (sekcja 3.2.6);
 - g) przejrzystość pomocy: Umawiające się Strony, Urząd, podmioty gospodarcze i społeczeństwo mają łatwy dostęp do wszystkich właściwych aktów i do istotnych informacji dotyczących przyznanej pomocy (sekcja 3.2.7).
- (23) Niektóre kategorie programów mogą dodatkowo podlegać wymogowi oceny *ex post* opisanej w rozdziale 4. W takich przypadkach Urząd może ograniczyć czas trwania tych programów (zwykle do czterech lat lub krótszego okresu), z możliwością późniejszego ponownego zgłoszenia ich przedłużenia.

⁽²⁸⁾ COM(2012) 209 final z 8.5.2012.

- (24) Ponadto, jeśli środek pomocy państwa lub związane z nim warunki, w tym model finansowania środka, jeśli stanowi on jego nieodłączny element, wiąże się nierozdzielnie z naruszeniem prawa EOG, pomocy nie można uznać za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG ⁽²⁹⁾. Na przykład w dziedzinie energetyki każda opłata mająca na celu finansowanie środka pomocy państwa musi być zgodna w szczególności z art. 10 i 14 Porozumienia EOG ⁽³⁰⁾.

3.2. Ogólne zasady dotyczące zgodności

3.2.1. Wkład w osiągnięcie celu będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania

3.2.1.1. Warunki ogólne

- (25) Celem ogólnym pomocy na ochronę środowiska jest podniesienie poziomu ochrony środowiska w porównaniu z poziomem, który osiągnięto by bez pomocy. Strategia „Europa 2020” w szczególności określa cele w zakresie trwałego wzrostu gospodarczego, które wspierałyby przejście na zasobooszczędną, konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną. Gospodarka niskoemisyjna ze znacznym udziałem energii o zmiennej charakterystyce produkcji, pochodzącej ze źródeł odnawialnych, wymaga dostosowania systemu energetycznego, a w szczególności znacznych inwestycji w sieci energetyczne ⁽³¹⁾. Głównym celem pomocy w sektorze energetycznym jest zapewnienie konkurencyjnego, zrównoważonego i bezpiecznego systemu energetycznego na dobrze funkcjonującym europejskim rynku energii ⁽³²⁾.
- (26) Umawiające się Strony zamierzające przyznać pomoc na ochronę środowiska lub cele związane z energią będą musiały dokładnie określić cel, który ma być osiągnięty, oraz wyjaśnić spodziewany wkład środka w osiągnięcie tego celu.
- (27) Badania środowiska mogą przyczynić się do realizacji wspólnego celu, kiedy są bezpośrednio związane z inwestycjami kwalifikowalnymi w świetle niniejszych wytycznych, także jeśli ze względu na ustalenia badania przygotowawczego rozważana inwestycja nie zostanie podjęta.

3.2.1.2. Warunki dodatkowe dotyczące pomocy podlegającej indywidualnemu zgłoszeniu

- (28) W celu wykazania wkładu pomocy podlegającej indywidualnemu zgłoszeniu w podniesienie poziomu ochrony środowiska, Umawiająca się Strona może zastosować, w miarę możliwości w kategoriach ilościowych, szereg wskaźników, a zwłaszcza wymienione poniżej:
- a) technologie umożliwiające redukcję zanieczyszczeń: ilość gazów cieplarnianych lub zanieczyszczeń, które trwale nie zostają wyemitowane do atmosfery (co skutkuje zmniejszonym oddziaływaniem paliw kopalnych);
 - b) obowiązujące normy unijne: absolutna wielkość i relatywna skala poprawy ochrony środowiska w zakresie wykraczającym poza normy, czyli ograniczenie zanieczyszczenia, które nie byłoby możliwe przy stosowaniu normy bez żadnej pomocy państwa;
 - c) przyszłe normy unijne: przyspieszenie wdrażania przyszłych norm, czyli ograniczenie zanieczyszczeń od wcześniejszego terminu.

3.2.2. Potrzeba interwencji państwa

3.2.2.1. Warunki ogólne

- (29) Chociaż ogólnie przyjmuje się, że rynki konkurencyjne zwykle okazują się efektywne pod względem cen, produkcji i wykorzystania zasobów w razie wystąpienia na nich niedoskonałości ⁽³³⁾, pomoc państwa może poprawić efektywne funkcjonowanie rynków. W niektórych sytuacjach środki pomocy państwa mogą bowiem korygować niedoskonałości rynku i w ten sposób przyczynić się do realizacji wspólnego celu w zakresie,

⁽²⁹⁾ Zob. sprawa C-156/98 Niemcy przeciwko Komisji, Rec. 2000, s. I-6857, pkt 78 i sprawa C-333/07 Régie Networks przeciwko Rhone Alpes Bourgogne, Zb.Orz. 2008, s. I-10807, pkt 94–116. Zob. także w dziedzinie energii sprawy połączone C-128/03 i C-129/03 AEM i AEM Torino, Zb.Orz. 2005, s. I-2861, pkt 38–51.

⁽³⁰⁾ Sprawa C-206/06 Essent, Zb.Orz. 2008, s. I-5497, pkt 40–59. W odniesieniu do zastosowania odpowiednich przepisów prawa Unii Europejskiej do systemów zbywalnych certyfikatów zob. decyzję Komisji C(2009)7085 z 17.9.2009, pomoc państwa N 437/2009 – Program pomocy na rzecz propagowania kogeneracji w Rumunii (Dz.U. C 31 z 9.2.2010, s. 8), motywy 63–65.

⁽³¹⁾ COM(2011) 112 final, „Plan działania prowadzący do przejścia na konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną”; COM(2011) 571 final „Plan działania na rzecz zasobooszczędnej Europy”.

⁽³²⁾ COM(2010)639 final, „Komunikat »Energia 2020«”.

⁽³³⁾ Termin „niedoskonałość rynku” odnosi się do sytuacji, w których rynki pozostawione same sobie prawdopodobnie nie wygenerują efektywnych rezultatów.

w jakim rynek sam w sobie nie okaże się efektywny. Aby ocenić, czy pomoc państwa skutecznie służy osiągnięciu celu, należy najpierw zdiagnozować i zdefiniować problem, który ma być rozwiązany. Pomoc państwa powinna być ukierunkowana na sytuacje, w których może doprowadzić do istotnej poprawy, której rynek sam w sobie nie jest w stanie osiągnąć.

- (30) W celu ustanowienia wytycznych gwarantujących, że środki pomocy pozwalają osiągnąć wspólny cel, Umawiające się Strony powinny zidentyfikować niedoskonałości rynku utrudniające podniesienie poziomu ochrony środowiska lub stworzenie dobrze funkcjonującego, bezpiecznego, zapewniającego przystępne ceny i zrównoważonego wewnętrznego rynku energii. Niedoskonałości rynku związane z celami w zakresie ochrony środowiska lub energetyki mogą się od siebie różnić lub być do siebie podobne, ale mogą uniemożliwiać osiągnięcie optymalnego rezultatu i skutkować brakiem efektywności z następujących przyczyn:
- a) negatywne efekty zewnętrzne: są najbardziej powszechne w przypadku środków pomocy na ochronę środowiska i powstają, kiedy nie zostaje określona odpowiednia cena zanieczyszczenia, tj. dane przedsiębiorstwo nie ponosi pełnych kosztów zanieczyszczenia. W takim przypadku przedsiębiorstwa działające we własnym interesie mogą nie mieć wystarczających zachęt do uwzględniania negatywnych efektów zewnętrznych swojej działalności produkcyjnej ani przy podejmowaniu decyzji o zastosowaniu konkretnej technologii produkcyjnej, ani przy podejmowaniu decyzji o poziomie produkcji. Innymi słowy, koszty produkcji ponoszone przez przedsiębiorstwo są niższe niż koszty ponoszone przez społeczeństwo. W rezultacie nie istnieją wystarczające zachęty mogące skłonić takie przedsiębiorstwa do ograniczenia poziomu wytwarzanych zanieczyszczeń lub podjęcia indywidualnych środków na rzecz ochrony środowiska;
 - b) pozytywne efekty zewnętrzne: fakt, że część korzyści z inwestycji przypadnie uczestnikom rynku innym niż inwestor skłoni przedsiębiorstwa do ograniczenia inwestycji. Pozytywne efekty zewnętrzne mogą wystąpić np. w przypadku inwestycji w ekoinnowacje⁽³⁴⁾, stabilność systemu, nowe i innowacyjne technologie produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz innowacyjne środki reagowania na popyt bądź w przypadku infrastruktury energetycznej lub środków na zapewnienie wystarczalności mocy wytwórczych przynoszących korzyści wielu Umawiającym się Stronom (lub szerszej grupie konsumentów);
 - c) asymetria informacji: zwykle powstaje na rynkach, na których występują różnice w ilości informacji dostępnych po jednej ze stron rynku i informacji dostępnych po drugiej stronie rynku. Mogłoby to np. mieć miejsce w sytuacji, kiedy zewnętrznym inwestorom finansowym brakuje informacji dotyczących prawdopodobnej rentowności i ryzyka projektu. Może się to również zdarzyć w przypadku infrastruktury transgranicznej, kiedy jedna ze stron współpracy dysponuje ograniczonymi informacjami w porównaniu z drugą stroną. Chociaż ryzyko lub niepewność same w sobie nie prowadzą do wystąpienia niedoskonałości rynku, problem asymetrii informacji jest związany ze stopniem takiego ryzyka i niepewności. I ryzyko, i niepewność są zasadniczo większe w przypadku inwestycji w dziedzinie ochrony środowiska, cechujących się zwykle dłuższymi okresami amortyzacji. Mogą one wzmocnić koncentrację na horyzoncie krótkoterminowym, do czego dodatkowo mogą przyczynić się warunki finansowania takich inwestycji, w szczególności w przypadku MŚP;
 - d) błędy koordynacji: mogą uniemożliwić opracowanie projektu lub jego skuteczne zaplanowanie ze względu na rozbieżne interesy inwestorów i różne zachęty, które na nich oddziałują, tak zwane sprzeczne zachęty, koszty zawierania umów, niepewność co do rezultatów współpracy i efektów sieciowych, np. nieprzerwane dostawy energii elektrycznej. Mogą one powstawać np. w relacjach między właścicielem budynku i najemcą w odniesieniu do zastosowania rozwiązań z zakresu energooszczędności. Problemy z koordynacją mogą ulec dodatkowemu pogorszeniu w wyniku problemów informacyjnych, zwłaszcza związanych z asymetrią informacji. Problemy z koordynacją mogą także wynikać z konieczności osiągnięcia pewnej masy krytycznej, zanim rozpoczęcie projektu stanie się atrakcyjne pod względem komercyjnym, co może stanowić szczególnie istotny aspekt (transgranicznych) projektów infrastrukturalnych.
- (31) Samo występowanie niedoskonałości rynku w określonym kontekście nie jest wystarczającym uzasadnieniem interwencji państwa. W szczególności mogą już istnieć inne rozwiązania polityczne i środki mające na celu skorygowanie niektórych spośród zidentyfikowanych niedoskonałości rynku. Przykładami są regulacje sektorowe, obowiązkowe normy w zakresie zanieczyszczeń, mechanizmy cenowe, takie jak system handlu uprawnieniami do emisji, i podatki od emisji dwutlenku węgla. Dodatkowe środki, w tym pomoc państwa, mogą służyć do eliminacji tylko rezydualnych niedoskonałości rynku, tj. niedoskonałości, które pozostają mimo zastosowania takich innych rozwiązań politycznych i środków. Ważne jest również wykazanie, jak pomoc państwa wzmacnia inne rozwiązania polityczne i środki stosowane w celu skorygowania tej samej niedoskonałości rynku. Uzasadnienie konieczności pomocy państwa jest zatem słabsze, jeśli stoi w sprzeczności z innymi rozwiązaniami politycznymi odnoszącymi się do tej samej niedoskonałości rynku.
- (32) Urząd uzna, że pomoc jest niezbędna, jeśli Umawiająca się Strona wykaże, że pomoc jest faktycznie ukierunkowana na (rezydualną) niedoskonałość rynku, która jest nieskorygowana.

⁽³⁴⁾ Typowe przykłady pozytywnych efektów zewnętrznych to działania mające na celu dalszą poprawę ochrony środowiska lub różnorodności biologicznej, zapewnienie usług ekosystemowych lub efekty zewnętrzne wynikające z ogólnego szkolenia.

3.2.2.2. Warunki dodatkowe dotyczące pomocy podlegającej indywidualnemu zgłoszeniu

- (33) Chociaż zasadniczo niedoskonałości rynku mogą występować, a środki pomocy mogą być zasadniczo odpowiednio skonstruowane dla zapewnienia efektywności rynku, nie wszystkie odnośne przedsiębiorstwa muszą być dotknięte tymi niedoskonałościami rynku w tym samym stopniu. W rezultacie, w przypadku podlegającej zgłoszeniu pomocy indywidualnej Urząd oceni konkretną potrzebę pomocy w danej sprawie. To Umawiająca się Strona ma wykazać, że utrzymuje się nieskorygowana niedoskonałość rynku dotycząca określonego rodzaju działalności objętego pomocą oraz że pomoc jest faktycznie ukierunkowana na zaradzenie tej niedoskonałości.
- (34) Zależnie od konkretnej niedoskonałości rynku, która ma zostać skorygowana, Urząd weźmie pod uwagę następujące czynniki:
- a) czy niedoskonałość rynku korygują już w wystarczającym stopniu inne środki z zakresu polityki, w szczególności istnienie norm ochrony środowiska lub innych norm unijnych, system handlu uprawnieniami do emisji lub podatki na ochronę środowiska;
 - b) czy interwencja państwa jest potrzebna, uwzględniając koszt wdrożenia krajowych norm dla beneficjenta pomocy w przypadku braku pomocy w porównaniu z kosztami (lub ich brakiem) wdrożenia takich norm dla głównych konkurentów beneficjenta pomocy;
 - c) w przypadku błędów koordynacji Urząd weźmie pod uwagę liczbę przedsiębiorstw, które potrzebują ze sobą współpracować, rozbieżne interesy współpracujących stron i praktyczne problemy z koordynacją współpracy, takie jak kwestie językowe, wrażliwość informacji i niezharmonizowane normy.

3.2.3. Adekwatność pomocy

- (35) Proponowany środek pomocy musi być instrumentem adekwatnym do osiągnięcia odnośnego celu w zakresie polityki. Środek pomocy nie zostanie uznany za zgodny z funkcjonowaniem Porozumienia EOG, jeśli inne, stwarzające mniej zakłóceń instrumenty polityki lub rodzaje instrumentów pomocy umożliwiają wniesienie tego samego pozytywnego wkładu w osiągnięcie wspólnego celu.

3.2.3.1. Adekwatność wśród alternatywnych instrumentów polityki

- (36) Pomoc państwa to nie jedyny instrument polityki, z jakiego Umawiające się Strony mogą korzystać, aby zachęcać do podniesienia poziomu ochrony środowiska lub stworzyć dobrze funkcjonujący, bezpieczny, zapewniający przystępne ceny europejski rynek energii. Należy pamiętać, że mogą istnieć inne instrumenty, lepiej przystosowane do osiągnięcia tych celów. Uregulowania prawne i instrumenty rynkowe to najważniejsze narzędzia umożliwiające osiągnięcie celów w zakresie ochrony środowiska i energetyki. Ważną rolę w podnoszeniu poziomu ochrony środowiska mogą także odegrać instrumenty miękkie, takie jak dobrowolne oznakowanie ekologiczne oraz propagowanie technologii przyjaznych środowisku.
- (37) Różne środki służące skorygowaniu tej samej niedoskonałości rynku mogą stać w sprzeczności ze sobą nawzajem. Dzieje się tak w przypadku, gdy wprowadzono w życie efektywny mechanizm rynkowy z myślą o uporaniu się konkretnie z problemem efektów zewnętrznych. Dodatkowy środek wsparcia mający skorygować tę samą niedoskonałość rynku zagraża osłabieniem skuteczności mechanizmu rynkowego.
- (38) W sprzeczności ze sobą nawzajem mogą również stać różne środki służące skorygowaniu różnych niedoskonałości rynku. Środek mający rozwiązać problem z wystarczalnością mocy wytwórczych należy zrównoważyć, realizując cel w zakresie ochrony środowiska, przewidujący stopniowe wycofanie dotacji szkodliwych dla środowiska lub gospodarki, w tym paliw kopalnych. Podobnie środek mający ograniczyć emisje gazów cieplarnianych może zwiększyć podaż energii o zmiennej charakterystyce produkcji, co z kolei może mieć negatywne oddziaływanie pod względem wystarczalności mocy wytwórczych.
- (39) Zastosowanie zasady „zanieczyszczający płaci” w przepisach dotyczących ochrony środowiska w zasadzie gwarantuje, że niedoskonałość rynku związana z negatywnymi efektami zewnętrznymi zostanie skorygowana. Dlatego też pomoc państwa nie jest adekwatnym instrumentem i nie może być przyznawana w zakresie, w jakim zgodnie z obowiązującym prawem EOG lub krajowym beneficjenta można uznać za odpowiedzialnego za zanieczyszczenie⁽³⁵⁾.

⁽³⁵⁾ W szczególności Urząd uzna, że pomoc dotyczącą terenów zanieczyszczonych można przyznać tylko wówczas, gdy zanieczyszczający – tj. osoba odpowiedzialna na podstawie przepisów prawa stosowanych w każdej z Umawiających się Stron bez uszczerbku dla dyrektywy w sprawie odpowiedzialności za środowisko (dyrektywa 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzenia szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu (Dz.U. L 143 z 30.4.2004, s. 56), uwzględniona w pkt 1 lit. i) załącznika XX do Porozumienia EOG decyzją Wspólnego Komitetu nr 17/2009 (Dz.U. L 73 z 19.3.2009, s. 55 i Supplement EOG nr 16 z 19.3.2009, s. 25)) i innych przepisów EOG właściwych w tym zakresie – nie został zidentyfikowany lub nie może zostać zgodnie z prawem obciążony odpowiedzialnością za finansowanie rekultywacji zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”.

3.2.3.2. Adekwatność wśród różnych instrumentów pomocy

- (40) Pomoc na ochronę środowiska i cele związane z energią można przyznawać w różnych formach. Umawiająca się Strona powinna jednak zapewnić, aby pomoc została przyznana w formie, która prawdopodobnie spowoduje najmniejsze zakłócenia w handlu i konkurencji. Pod tym względem od Umawiającej się Strony wymaga się wykazania, dlaczego inne, potencjalnie mniej zakłócające formy pomocy, takie jak np. zaliczki zwrotne w przeciwieństwie do dotacji bezpośrednich, odliczenia kwotowe w porównaniu do obniżek podatków bądź formy pomocy oparte na instrumentach finansowych, takich jak instrumenty dłużne lub kapitałowe (np. pożyczki uprzywilejowane lub dotacje na spłatę odsetek, gwarancje państwa lub alternatywne formy udostępnienia kapitału na korzystnych warunkach) są mniej adekwatne.
- (41) Dobór instrumentu pomocy powinien odpowiadać niedoskonałości rynku, której skorygowaniu służy środek pomocy. W szczególności w sytuacjach, w których faktyczne przychody są niepewne, np. w przypadku środków z zakresu oszczędności energii, adekwatnym instrumentem może być zaliczka zwrotna. W przypadku programów pomocy realizujących cele i priorytety programów operacyjnych instrument finansowania wybrany w danym programie zasadniczo uważa się za instrument właściwy.
- (42) W przypadku pomocy operacyjnej Umawiająca się Strona musi wykazać, że pomoc jest właściwa do osiągnięcia celu programu, którego realizacji ma służyć. W celu wykazania adekwatności pomocy Umawiająca się Strona może obliczyć kwotę pomocy *ex ante* jako ustaloną sumę obejmującą oczekiwane dodatkowe koszty w danym okresie, aby zachęcić przedsiębiorstwa do ograniczania kosztów i rozwijania działalności w czasie w sposób bardziej oszczędny⁽³⁶⁾.
- (43) Aby wykazać adekwatność programów, Umawiające się Strony mogą również oprzeć się na wynikach ocen przeprowadzonych w przeszłości, zgodnie z opisem zawartym w rozdziale 4.

3.2.4. Efekt zachęty

3.2.4.1. Warunki ogólne

- (44) Pomoc na ochronę środowiska i cele związane z energią można uznać za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG tylko wówczas, gdy stwarza efekt zachęty. Efekt zachęty występuje, kiedy pomoc skłania beneficjenta do zmiany zachowania w sposób podnoszący poziom ochrony środowiska lub poprawiający funkcjonowanie bezpiecznego, zapewniającego przystępne ceny i zrównoważonego rynku energii, której to zmiany nie podjęłoby się bez takiej pomocy. Pomoc nie może służyć subsydiowaniu kosztów działalności, które przedsiębiorstwo i tak by poniosło, i nie może rekompensować normalnego ryzyka biznesowego związanego z działalnością gospodarczą.
- (45) Urząd uznaje, że pomoc nie stanowi zachęty dla beneficjenta w tych wszystkich przypadkach, w których prace nad projektem zostały rozpoczęte przed złożeniem przez beneficjenta wniosku o przyznanie pomocy do władz krajowych. W takich przypadkach, jeśli beneficjent rozpoczyna realizację projektu przed złożeniem wniosku o pomoc, żadnej pomocy przyznanej na taki projekt nie uważa się za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG.
- (46) Umawiające się Strony muszą wprowadzić i stosować formularz wniosku o pomoc. Formularz wniosku zawiera co najmniej nazwę wnioskodawcy i wielkość przedsiębiorstwa, opis projektu, w tym jego lokalizację, oraz daty rozpoczęcia i zakończenia, kwotę pomocy niezbędną do realizacji projektu i koszty kwalifikowalne. W formularzu wniosku beneficjenci muszą opisać sytuację, która miałaby miejsce, gdyby nie przyznano pomocy, tj. sytuację zwaną scenariuszem lub projektem alternatywnym. Ponadto duże przedsiębiorstwa muszą przedłożyć dokumenty na poparcie scenariusza alternatywnego opisanego w formularzu wniosku.
- (47) Po otrzymaniu formularza wniosku organ przyznający pomoc musi zweryfikować wiarygodność scenariusza alternatywnego i potwierdzić, że pomoc stwarza wymagany efekt zachęty. Scenariusz alternatywny jest wiarygodny, jeśli ma oparcie w rzeczywistości i odnosi się do uwarunkowań wpływających na proces decyzyjny w czasie podjęcia przez beneficjenta decyzji dotyczącej inwestycji. Warunki określone w pkt 45 i 46 nie są jednak konieczne w przypadku, kiedy pomoc jest przyznawana w drodze procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji.

⁽³⁶⁾ Niemniej w przypadku, gdy z przyszłymi kosztami i przychodami wiąże się duża niepewność oraz występuje poważna asymetria informacji, organ publiczny może również uznać za wskazane przyjęcie modeli rekompensaty, które nie opierają się wyłącznie na podejściu *ex ante*, lecz raczej stanowią połączenie podejść *ex ante* i *ex post* (np. poprzez równomierny podział nieoczekiwanych korzyści).

Efekt zachęty i dostosowanie do norm unijnych

- (48) Urząd uważa, że pomoc przyznana na dostosowanie się do przyszłych norm unijnych w zasadzie ma efekt zachęty, również wówczas, gdy przyjęta norma nie weszła jeszcze w życie. W tym drugim przypadku pomoc ma jednak efekt zachęty, gdy motywuje do realizacji inwestycji długo przed wejściem danej normy w życie. Pomoc przyznana na dostosowanie się do norm unijnych już przyjętych, lecz jeszcze niewprowadzonych w życie będzie uważana za mającą efekt zachęty, jeśli inwestycja zostanie sfinalizowana co najmniej rok przed wejściem norm unijnych w życie.
- (49) W drodze kolejnego wyjątku od pkt 48 efekt zachęty może występować w razie przyznania pomocy na:
- nabycie nowych środków transportu drogowego, kolejowego, śródlądowego i morskiego zgodnych z przyjętymi normami unijnymi, pod warunkiem że transakcja nabycia odbędzie się przed ich wejściem w życie oraz że po wejściu w życie wspomniane normy nie będą mieć zastosowania do już zakupionych środków transportu; lub
 - operacje doposażające istniejące środki transportu drogowego, kolejowego, śródlądowego i morskiego, pod warunkiem że normy unijne nie obowiązywały jeszcze w terminie wejścia tych środków transportu do użytku oraz że po wejściu w życie wspomniane normy nie będą mieć do nich zastosowania.
- (50) Urząd uważa, że pomoc wspierająca inwestycje pozwalające w rezultacie beneficjentowi na podjęcie środków wykraczających poza mające zastosowanie normy unijne wnosi pozytywny wkład w osiągnięciu celów w zakresie ochrony środowiska lub energetyki. Aby nie zniechęcać Umawiających się Stron do wprowadzania obowiązkowych norm krajowych, które byłyby bardziej rygorystyczne niż odpowiadające im normy unijne, taki pozytywny wkład występuje bez względu na obecność obowiązkowych norm krajowych, które są surowsze niż norma unijna. Dotyczy to np. środków poprawiających jakość wody i powietrza w stopniu wykraczającym poza wymogi obowiązkowych norm unijnych. Taki pozytywny wkład występuje również w przypadku obowiązywania normy krajowej przyjętej w sytuacji braku norm unijnych.

Efekt zachęty i audyty energetyczne

- (51) Zgodnie z dyrektywą 2012/27/UE („dyrektywa w sprawie efektywności energetycznej”) duże przedsiębiorstwa zobowiązane są przeprowadzać co cztery lata audyt energetyczny. Pomoc na audyty energetyczne dla dużych przedsiębiorstw może zatem stwarzać efekt zachęty jedynie wówczas, gdy nie kompensuje audytu energetycznego wymaganego na podstawie dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej. Z uwagi na fakt, że MŚP nie mają takiego obowiązku, pomoc państwa przyznana MŚP na przeprowadzenie audytu energetycznego może stwarzać efekt zachęty.
- (52) Poprzedni punkt nie powoduje uszczerbku dla oceny efektu zachęty stwarzanego przez pomoc państwa na środki na rzecz efektywności energetycznej określone lub podjęte w wyniku audytu energetycznego lub z zastosowaniem innych narzędzi, takich jak systemy zarządzania energią i systemy zarządzania środowiskowego.

3.2.4.2. Warunki dodatkowe dotyczące pomocy podlegającej indywidualnemu zgłoszeniu

- (53) W przypadku środków podlegających indywidualnemu zgłoszeniu Umawiająca się Strona musi w pełni wykazać Urzędowi efekt zachęty stwarzany przez pomoc. Musi przedstawić oczywiste dowody potwierdzające, że pomoc ma faktyczny wpływ na decyzję w sprawie inwestycji, zmieniający zachowanie beneficjenta w taki sposób, że podnosi on poziom ochrony środowiska lub przyczynia się do poprawy funkcjonowania europejskiego rynku energii. Aby umożliwić kompleksową ocenę, Umawiająca się Strona musi przedstawić nie tylko informacje dotyczące projektu objętego pomocą, ale też szczegółowy opis scenariusza alternatywnego, w którym żadna Umawiająca się Strona nie przyznaje beneficjentowi pomocy.
- (54) Korzyści wynikające z nowych inwestycji lub nowych metod produkcji nie ograniczają się zazwyczaj do ich bezpośredniego wpływu na środowisko lub na rynek energii. Takimi korzyściami mogą być w szczególności korzyści produkcyjne⁽³⁷⁾, podczas gdy ryzyko odnosi się zwłaszcza do niepewności, czy wydajność inwestycji będzie zgodna z oczekiwaniami.

⁽³⁷⁾ Korzyści produkcyjne negatywnie wpływające na efekt zachęty to wzrost wydajności, zdolności wytwórczej, efektywności lub jakości. Inne korzyści mogą być związane z wizerunkiem produktu lub oznakowaniem metod produkcji, które mogą negatywnie wpływać na efekt zachęty w szczególności na rynkach, na których występuje presja konkurencyjna na utrzymanie wysokiego poziomu ochrony środowiska.

- (55) Efekt zachęty określany jest zasadniczo w drodze analizy scenariusza alternatywnego, w której porównuje się stopień nasilenia zamierzonych działań przy założeniu udzielenia i nieudzielenia pomocy. W zasadzie oznacza to weryfikację rentowności projektu przy braku pomocy, w celu oceny, czy rzeczywiście nie przyniesie on zysku osiągniętego przez przedsiębiorstwo realizujące alternatywny projekt.
- (56) W tym kontekście poziom rentowności można ocenić poprzez odniesienie do metod standardowo stosowanych w konkretnym odnośnym sektorze, a do których zaliczać się mogą metody oceny wartości bieżącej netto projektu ⁽³⁸⁾, wewnętrznej stopy zwrotu ⁽³⁹⁾ lub średniej stopy zwrotu z zaangażowanego kapitału. Rentowność projektu należy porównać z normalnymi stopami zwrotu stosowanymi przez przedsiębiorstwo w innych projektach inwestycyjnych podobnego rodzaju. W przypadku gdy takie stopy nie są dostępne, rentowność projektu należy porównać z kosztem kapitału przedsiębiorstwa jako całości lub ze stopami zwrotu na ogół obserwowanymi w odnośnym sektorze.
- (57) Kiedy nie jest znany żaden konkretny scenariusz alternatywny, istnienie efektu zachęty można zakładać, w przypadku gdy występuje niedopasowanie poziomu płynności, tj. kiedy koszty inwestycji przekraczają wartość bieżącą netto zysków z działalności operacyjnej zapewnionych przez inwestycję zgodnie z oczekiwaniami opartymi na biznesplanie *ex ante*.
- (58) Umawiające się Strony zachęca się w szczególności do korzystania z aktualnych, istotnych i wiarygodnych danych, takich jak np. dokumenty organów zarządzających, sprawozdania komisji kredytowych, oceny ryzyka, sprawozdania finansowe, wewnętrzne biznesplany, ekspertyzy i inne badania związane z analizowanym projektem inwestycyjnym. W weryfikacji istnienia efektu zachęty mogą być pomocne dokumenty zawierające informacje o prognozach zapotrzebowania, prognozach kosztów, prognozach finansowych, dokumenty przedkładane komitetowi inwestycjnemu i prezentujące różne scenariusze inwestycyjne lub dokumenty przekazywane instytucjom finansowym.
- (59) Aby zagwarantować weryfikację istnienia efektu zachęty opartą na obiektywnych podstawach, Urząd w swojej ocenie efektu zachęty może porównać dane dotyczące konkretnego przedsiębiorstwa z danymi dotyczącymi sektora, w którym przedsiębiorstwo działa (analiza porównawcza). W szczególności Umawiająca się Strona powinna w miarę możliwości przedstawić dotyczące określonego sektora dane pokazujące, że scenariusz alternatywny przedsiębiorstwa, wymagany poziom rentowności i oczekiwane przepływy pieniężne są zasadne.
- (60) Urząd może stwierdzić istnienie efektu zachęty w przypadkach, w których przedsiębiorstwo może mieć motywację do realizacji projektu, w razie przyznania pomocy, nawet jeśli projekt objęty pomocą nie osiąga zwykle wymaganego poziomu rentowności. Może to być uzasadnione np. szerszymi korzyściami, nieznanymi odzwierciedlenia w rentowności samego projektu. W takich okolicznościach przedstawione dowody na istnienie efektu zachęty stają się szczególnie istotne.
- (61) W przypadkach gdy przedsiębiorstwo przystosowuje się do norm krajowych surowszych niż normy unijne lub norm przyjętych w razie braku norm unijnych, Urząd sprawdzi, czy beneficjent pomocy byłby tym poważnie dotknięty pod względem wzrostu kosztów i nie byłby w stanie ponieść kosztów związanych z natychmiastowym wdrożeniem norm krajowych.
- (62) W przypadku inwestycji zapewniających przedsiębiorstwom zgodność z normami surowszymi niż minimalne normy unijne, Urząd może nadal nie stwierdzić istnienia efektu zachęty, w szczególności jeśli takie inwestycje odpowiadają minimalnym normom technicznym dostępnym na rynku.
- (63) Jeśli pomoc nie zmienia zachowania beneficjenta, stymulując go do dodatkowej aktywności, taka pomoc nie stwarza efektu zachęty polegającego na promowaniu w EOG zachowań przyjaznych dla środowiska lub na poprawie funkcjonowania europejskiego rynku energii. Dlatego też pomoc nie będzie zatwierdzana w przypadkach, w których wydaje się, że te same działania byłyby realizowane bez pomocy.

⁽³⁸⁾ Wartość bieżąca netto projektu to różnica między dodatnimi i ujemnymi przepływami pieniężnymi w czasie realizacji inwestycji, zdyskontowana odpowiednio do ich bieżącej wartości (zwykle z zastosowaniem kosztu kapitału), tj. według normalnych stóp zwrotu stosowanych przez dane przedsiębiorstwo w innych projektach inwestycyjnych podobnego rodzaju. Kiedy ten punkt odniesienia nie jest dostępny, można w tym celu wykorzystać koszt kapitału przedsiębiorstwa jako całości lub stopy zwrotu na ogół obserwowane w danym sektorze.

⁽³⁹⁾ Wewnętrzna stopa zwrotu nie opiera się na wysokości przychodów księgowych w danym roku, lecz uwzględnia przyszłe przepływy pieniężne, których uzyskania oczekuje inwestor w całym czasie realizacji inwestycji. Definiuje się ją jako stopę dyskontową, dla której wartość bieżąca netto przepływów pieniężnych równa się zeru.

3.2.5. Proporcjonalność pomocy

3.2.5.1. Warunki ogólne

- (64) Pomoc na ochronę środowiska i cele związane z energią uważa się za proporcjonalną, jeśli kwota pomocy przypadająca na beneficjenta jest ograniczona do minimum niezbędnego dla osiągnięcia zakładanego celu w zakresie ochrony środowiska lub energetyki.
- (65) Ogólnie rzecz biorąc, pomoc będzie uważana za ograniczoną do niezbędnego minimum, jeśli jej wysokość odpowiada dodatkowemu kosztowi netto potrzebnemu do osiągnięcia celu, w porównaniu ze scenariuszem alternatywnym braku pomocy. Dodatkowy koszt netto to różnica między korzyściami i kosztami gospodarczymi (w tym inwestycyjnymi i operacyjnymi) projektu objętego pomocą a korzyściami i kosztami alternatywnego projektu inwestycyjnego, który przedsiębiorstwo zrealizowałoby w razie braku pomocy (scenariusz alternatywny).
- (66) Całkowite uwzględnienie wszystkich korzyści gospodarczych, jakie dodatkowa inwestycja przyniesie przedsiębiorstwu, może być jednak trudne ⁽⁴⁰⁾. Dlatego też w przypadku środków niepodlegających indywidualnej ocenie można zastosować uproszczoną metodę skupiającą się na obliczeniu dodatkowych kosztów inwestycji, tj. bez uwzględnienia korzyści i kosztów operacyjnych. Środki niepodlegające ocenie indywidualnej będą uważane za proporcjonalne, jeśli kwota pomocy nie przekroczy maksymalnej intensywności pomocy, czyli pewnego odsetka kosztów kwalifikowalnych zdefiniowanych w punktach od 67 do 71. Taka maksymalna intensywność pomocy stanowi również górny pułap pomocy przyznawanej na środki podlegające zgłoszeniu.

Koszty kwalifikowalne

- (67) Koszty kwalifikowalne w przypadku pomocy na ochronę środowiska to dodatkowe koszty inwestycji w rzeczowe aktywa trwałe lub w wartości niematerialne i prawne, bezpośrednio związane z osiągnięciem wspólnego celu.
- (68) Koszty kwalifikowalne określa się w następujący sposób:
- a) w przypadku gdy koszty osiągnięcia celu będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania można wyodrębnić z całości kosztów inwestycji jako osobną inwestycję (np. ponieważ element ekologiczny to łatwy do wskazania „dodatkowy komponent” w już istniejącym obiekcie), koszty osobnej inwestycji stanowią koszty kwalifikowalne ⁽⁴¹⁾;
- b) we wszystkich innych przypadkach kosztami kwalifikowalnymi są dodatkowe koszty inwestycji ustalone poprzez porównanie inwestycji objętej pomocą ze scenariuszem alternatywnym przy braku pomocy państwa. W zasadzie można się odnieść do kosztu inwestycji porównywalnej pod względem technicznym ⁽⁴²⁾, która prawdopodobnie mogłaby zostać zrealizowana bez pomocy ⁽⁴³⁾ i która nie służy osiągnięciu celu będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania lub jedynie umożliwia osiągnięcie takiego celu w mniejszym stopniu.
- (69) W załączniku 2 przedstawiono przykłady właściwych scenariuszy alternatywnych i obliczenia kosztów kwalifikowalnych odzwierciedlających scenariusz alternatywny, które należy stosować w podobnych przypadkach. Urząd może przyjąć inne scenariusze alternatywne, jeśli zostaną one należycie uzasadnione przez Umawiające się Strony.
- (70) Dla środków wspierających projekty zintegrowane, takich jak środki na rzecz zintegrowanej efektywności energetycznej, lub wspierających projekty związane z biogazem, ustalenie scenariusza alternatywnego może być trudne. Jeżeli nie można ustalić wiarygodnego scenariusza alternatywnego, Urząd jest gotowy uwzględnić całkowity koszt projektu jako alternatywę, co może skutkować niższą intensywnością pomocy w celu odzwierciedlenia innego sposobu obliczenia kosztów kwalifikowalnych.
- (71) Zasady określone w punktach od 68 do 70 mają zastosowanie do budowy zakładów produkcyjnych w ramach projektów dotyczących efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych lub chłodniczych. W przypadku pomocy na budowę sieci stosowane jednak będzie podejście zakładające niedopasowanie poziomu płynności, podobne do oceny infrastruktury energetycznej.

⁽⁴⁰⁾ Np. nietatwo jest zmierzyć niektóre rodzaje korzyści, takie jak „zielony wizerunek” umacniany przez inwestycje w ochronę środowiska.

⁽⁴¹⁾ W przypadku środków związanych z rekultywacją terenów zniszczonych koszty kwalifikowalne stanowią równowartość kosztów działań rekultywacyjnych pomniejszonych o wzrost wartości gruntów (zob. załącznik 2).

⁽⁴²⁾ Inwestycja porównywalna pod względem technicznym oznacza inwestycję o takich samych zdolnościach wytwórczych i wszystkich innych parametrach technicznych (z wyjątkiem tych, które są bezpośrednio związane z dodatkowymi inwestycjami w zamierzony cel).

⁽⁴³⁾ Taka inwestycja odniesienia musi być wiarygodną ekonomicznie alternatywą dla ocenianej inwestycji.

Maksymalna intensywność pomocy

- (72) W celu zapewnienia przewidywalności i równych warunków działania Urząd stosuje maksymalną intensywność pomocy określoną w załączniku 1. Taka intensywność pomocy odzwierciedla potrzebę interwencji państwa określoną z jednej strony ze względu na istotność niedoskonałości rynku, a z drugiej strony – ze względu na oczekiwany poziom zakłóceń w konkurencji i handlu.
- (73) Wyższa intensywność pomocy może być dopuszczalna w przypadku niektórych rodzajów pomocy lub inwestycji realizowanych na obszarze objętym pomocą, lecz intensywność pomocy nie może nigdy przekroczyć 100 % kosztów kwalifikowalnych. Wyższa intensywność pomocy może być dopuszczalna w następujących przypadkach:
- intensywność pomocy można zwiększyć o 15 punktów procentowych w przypadku inwestycji na cele związane z energią i ochroną środowiska, mających miejsce na obszarach objętych pomocą spełniających warunki art. 61 ust. 3 lit. a) Porozumienia EOG oraz o 5 punktów procentowych w przypadku inwestycji na cele związane z energią i ochroną środowiska, mających miejsce na obszarach objętych pomocą spełniających warunki art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG. Urząd uważa takie podwyższenia za uzasadnione ze względu na różne utrudnienia, z którymi borykają się takie obszary i które mogą również stanowić przeszkodę dla inwestycji w ochronę środowiska lub na cele związane z energią;
 - intensywność pomocy można zwiększyć o 10 punktów procentowych w przypadku średnich przedsiębiorstw i o 20 punktów procentowych w przypadku małych przedsiębiorstw. W odniesieniu do małych i średnich przedsiębiorstw, które mogą z jednej strony ponosić względnie wyższe koszty osiągnięcia celów w zakresie ochrony środowiska lub energii w porównaniu z ich skalą działalności oraz, z drugiej strony, napotykać niedoskonałości rynku kapitałowego zmuszające je do ponoszenia takich kosztów, uzasadniona może być wyższa intensywność pomocy, gdyż w przypadku beneficjenta będącego małym lub średnim przedsiębiorstwem ryzyko poważnych zakłóceń konkurencji lub handlu jest ograniczone;
 - wyższa intensywność pomocy może być w niektórych okolicznościach uzasadniona w przypadku ekoinnowacji, która może skorygować podwójną niedoskonałość rynku związaną z wyższym ryzykiem innowacji oraz z aspektem środowiskowym projektu. Dotyczy to w szczególności środków na rzecz efektywnej gospodarki zasobami. Intensywność pomocy można podnieść o 10 punktów procentowych pod warunkiem łącznego spełnienia następujących warunków:
 - aktywa lub projekt w postaci ekoinnowacji muszą mieć element nowości lub istotnego udoskonalenia w stosunku do stanu techniki w danym sektorze w EOG ⁽⁴⁴⁾;
 - oczekiwane korzyści dla środowiska muszą być znacznie większe niż poprawa wynikająca z ogólnego rozwoju stanu techniki w porównywalnych obszarach działalności ⁽⁴⁵⁾; oraz
 - innowacyjny charakter tych aktywów lub projektów związany jest z określonym stopniem ryzyka, pod względem technologicznym, rynkowym i finansowym, wyższym od ryzyka powszechnie związanego z porównywalnymi aktywami lub projektami nieinnowacyjnymi ⁽⁴⁶⁾.
- (74) W związku z tym Urząd będzie uważać pomoc za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG w przypadku prawidłowego obliczenia kosztów kwalifikowalnych i przestrzegania maksymalnej intensywności pomocy określonej w załączniku 1.
- (75) W przypadku gdy beneficjentowi przyznano pomoc w drodze procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, na podstawie jasnych, przejrzystych i niedyskryminacyjnych kryteriów, wysokość pomocy może odpowiadać 100 % kosztów kwalifikowalnych ⁽⁴⁷⁾. Taka procedura przetargowa musi być niedyskryminacyjna i umożliwiać uczestnictwo wystarczającej liczbie przedsiębiorstw. Ponadto budżet związany z procedurą musi być wiążącym ograniczeniem w tym znaczeniu, że nie wszyscy jej uczestnicy mogą otrzymać pomoc. Wreszcie pomoc musi zostać przyznana na podstawie oferty początkowej przedstawionej przez oferenta, a zatem z wykluczeniem późniejszych negocjacji.

⁽⁴⁴⁾ Umawiające się Strony mogą wykazać walor nowości przykładowo na podstawie szczegółowego opisu danej innowacji i warunków rynkowych jej wprowadzenia lub rozpropagowania, porównując ją z najnowszymi procesami lub technikami organizacji zasadniczo stosowanymi przez inne przedsiębiorstwa tego samego sektora.

⁽⁴⁵⁾ W razie możliwości posłużenia się parametrami ilościowymi do porównania działań w zakresie ekoinnowacji z działaniami standardowymi, nieinnowacyjnymi, określenie „znacznie większe” oznacza, że minimalne ulepszenie oczekiwane od działań ekoinnowacyjnych w zakresie ograniczenia zagrożeń dla środowiska lub zanieczyszczeń bądź też poprawy pod względem efektywności energetycznej lub efektywności wykorzystania zasobów powinno być przynajmniej dwukrotnie większe niż minimalne ulepszenie oczekiwane od ogólnego rozwoju porównywalnych działań nieinnowacyjnych.

W przypadku gdy proponowane podejście nie będzie w danym wypadku właściwe lub też nie będzie możliwe porównanie ilościowe, wniosek o przyznanie pomocy państwa powinien zawierać szczegółowy opis metody przyjętej do oceny tego kryterium, zapewniając standard porównywalny ze standardem oferowanym przez proponowaną metodę.

⁽⁴⁶⁾ Umawiająca się Strona może wykazać takie ryzyko przykładowo w odniesieniu do: kosztów projektu w stosunku do obrotów przedsiębiorstwa, czasu niezbędnego do opracowania projektu, oczekiwanych zysków z ekoinnowacji w stosunku do kosztów projektu oraz prawdopodobieństwa niepowodzenia projektu.

⁽⁴⁷⁾ W takich okolicznościach można przyjąć, że odnośne oferty odzwierciedlają wszystkie ewentualne korzyści, jakie może przynieść dodatkowa inwestycja.

3.2.5.2. Kumulacja pomocy

- (76) Pomoc może być przyznana równolegle w ramach szeregu programów pomocy lub łączona z pomocą *ad hoc*, pod warunkiem że całkowita kwota pomocy państwa na działalność lub projekt nie przekracza limitów ustalonych jako pułapy pomocy określone w niniejszych wytycznych.
- (77) Pomocy nie należy łączyć z pomocą *de minimis* w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikowalnych, jeśli wskutek takiego połączenia intensywność pomocy przekroczyłaby pułap przewidziany w niniejszych wytycznych.

3.2.5.3. Warunki dodatkowe dotyczące podlegającej indywidualnemu zgłoszeniu pomocy inwestycyjnej i operacyjnej

- (78) W przypadku pomocy indywidualnej zgodność z maksymalną intensywnością pomocy określoną w niniejszej sekcji i w załączniku 1 nie jest wystarczająca do zapewnienia proporcjonalności. Ta maksymalna intensywność pomocy stanowi pułap dla pomocy indywidualnej ⁽⁴⁸⁾.
- (79) Ogólnie rzecz biorąc, pomoc podlegająca indywidualnemu zgłoszeniu będzie uważana za ograniczoną do minimum, jeśli jej wysokość będzie odpowiadać dodatkowym kosztom netto inwestycji objętej pomocą, w porównaniu ze scenariuszem alternatywnym braku pomocy. Należy wziąć pod uwagę wszystkie odnośne koszty i korzyści w całym czasie realizacji projektu.
- (80) W razie niemożności zidentyfikowania jakiegokolwiek innego projektu jako alternatywnego, Urząd sprawdzi, czy wysokość pomocy przekracza minimalną kwotę niezbędną do zapewnienia wystarczającej rentowności projektu objętego pomocą, np. czy zwiększa ona jego wewnętrzną stopę zwrotu ponad normalne stopy zwrotu stosowane przez dane przedsiębiorstwo w innych projektach inwestycyjnych podobnego rodzaju. Kiedy ten punkt odniesienia nie jest dostępny, można w tym celu wykorzystać koszt kapitału przedsiębiorstwa jako całości lub stopy zwrotu na ogół obserwowane w odnośnym sektorze.
- (81) Umawiająca się Strona powinna przedstawić dowody potwierdzające, że wysokość pomocy utrzymano na poziomie minimalnym. Obliczenia wykorzystane w analizie efektu zachęty można również zastosować w ocenie proporcjonalności pomocy. Umawiająca się Strona musi wykazać proporcjonalność pomocy na podstawie dokumentacji, jaka została omówiona w pkt 58.
- (82) W przypadku pomocy operacyjnej przyznanej w drodze procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji zakłada się proporcjonalność pomocy indywidualnej, jeśli spełnione są warunki ogólne.

3.2.6. Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel

3.2.6.1. Uwagi ogólne

- (83) Zgodność pomocy z funkcjonowaniem Porozumienia EOG wymaga, aby negatywny wpływ środka pomocy w postaci zakłóceń konkurencji i oddziaływania na handel między Umawiającymi się Stronami był ograniczony i zrównoważony pozytywnymi efektami w postaci wkładu w osiągnięcie celu stanowiącego przedmiot wspólnego zainteresowania.
- (84) Urząd dostrzega dwa główne potencjalne zakłócenia powodowane przez pomoc, mianowicie zakłócenia rynku produktowego i skutki dotyczące lokalizacji. Oba rodzaje mogą prowadzić do nieefektywności przydziału zasobów, osłabiającej wyniki gospodarcze rynku wewnętrznego, oraz do problemów związanych z dystrybucją, wpływających na rozmieszczenie działalności gospodarczej w różnych regionach.
- (85) Pomoc na cele ochrony środowiska będzie z samej swojej natury zwykle sprzyjać produktom i technologiom przyjaznym dla środowiska, kosztem innych, powodujących większe zanieczyszczenia, i ten skutek pomocy nie będzie w zasadzie traktowany jako nadmierne zakłócenie konkurencji, gdyż jest nierozzerwalnie związany z samym celem pomocy, tj. z ekologizacją gospodarki. Oceniając potencjalne negatywne skutki pomocy na ochronę środowiska, Urząd weźmie pod uwagę ogólny wpływ środka na środowisko w związku z jego negatywnym

⁽⁴⁸⁾ W razie przyznania pomocy *ad hoc* pułap określa się przez porównanie z typowymi danymi dla sektora i jest on równoważny pułapowi dla pomocy podlegającej indywidualnemu zgłoszeniu przyznanej na podstawie programu.

wpływem na pozycję rynkową i tym samym na zyski przedsiębiorstw nieotrzymujących pomocy. Urząd weźmie przy tym pod uwagę w szczególności jego zakłócające oddziaływanie na konkurentów również prowadzących działalność w sposób przyjazny dla środowiska, nawet bez pomocy. Podobnie, im mniejszy jest spodziewany wpływ danego środka na ochronę środowiska, tym ważniejsza jest ocena jego oddziaływania na udział konkurentów w rynku i poziom zysków na rynku.

- (86) Jednym z potencjalnie niekorzystnych skutków pomocy państwa na cele ochrony środowiska i cele związane z energią jest to, że uniemożliwia ona mechanizmowi rynkowemu zapewnienie efektywności poprzez nagradzanie najbardziej efektywnych i innowacyjnych producentów oraz wywieranie nacisku na najmniej efektywnych, który zmuszałby ich do usprawnień, restrukturyzacji lub opuszczenia rynku. Może to prowadzić do sytuacji, w której, ze względu na pomoc przyznaną niektórym przedsiębiorstwom, bardziej efektywni i innowacyjni konkurenci, na przykład konkurenci stosujący inne, być może nawet bardziej ekologiczne technologie, nie będą zdolni do wejścia na rynek i ekspansji na nim, podczas gdy w innej sytuacji byliby w stanie tego dokonać. W dłuższym okresie ingerencje w konkurencyjny proces wchodzenia na rynek i opuszczania go mogą zdusić innowacje i spowolnić poprawę wydajności w skali całego sektora.
- (87) Pomoc może mieć również efekt zakłócający polegający na wzmocnieniu lub zachowaniu przez beneficjenta znaczącej pozycji rynkowej. Nawet jeśli pomoc nie wzmacnia znaczącej pozycji rynkowej bezpośrednio, może wywierać taki wpływ pośrednio, zniechęcając istniejących konkurentów do ekspansji lub skłaniając ich do opuszczenia rynku bądź też zniechęcając nowych konkurentów do wejścia na rynek.
- (88) Oprócz zakłóceń na rynkach produktowych pomoc może również oddziaływać na wybór sektora i lokalizacji. Takie zakłócenia mogą powstawać między Umawiającymi się Stronami, kiedy firmy konkurują ze sobą ponad granicami lub rozważają różne lokalizacje dla inwestycji. Pomoc mająca na celu ochronę działalności gospodarczej w jednym regionie lub przyciągnięcie jej z innych regionów w obrębie rynku wewnętrznego może nie prowadzić bezpośrednio do zakłócenia na rynku produktowym, ale może powodować przeniesienie działalności lub inwestycji z jednego regionu do drugiego bez żadnego wpływu netto na środowisko.

Oczywiste negatywne skutki

- (89) W zasadzie należy przeanalizować środek pomocy i kontekst, w jakim jest stosowany, w celu ustalenia zakresu, w jakim może on być uznany za zakłócający. Istnieją jednak sytuacje, w których negatywne skutki w sposób oczywisty są większe niż wszelkie efekty pozytywne, co oznacza, że pomocy nie można uznać za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG.
- (90) Urząd określa maksymalną intensywność pomocy, stanowiącą podstawowy wymóg w zakresie zgodności, który ma zapobiegać wykorzystaniu pomocy państwa na projekty, w których współczynnik kwoty pomocy do kosztów kwalifikowalnych należy uznać za bardzo wysoki, w związku z czym szczególnie prawdopodobne jest wystąpienie zakłóceń.
- (91) Podobnie pomoc na cele ochrony środowiska i cele związane z energią, skutkująca jedynie zmianą lokalizacji aktywności gospodarczej bez podniesienia dotychczasowego poziomu ochrony środowiska w Umawiających się Stronach, nie zostanie uznana za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG.

3.2.6.2. Warunki ogólne

- (92) Przy ocenie negatywnych skutków środka pomocy Urząd skupia się na zakłóceniach wynikających z przewidywalnego wpływu, jaki pomoc na ochronę środowiska i cele związane z energią ma na konkurencję między przedsiębiorstwami na właściwych rynkach produktowych i lokalizację działalności gospodarczej. Jeśli środki pomocy państwa są właściwie ukierunkowane na niedoskonałość rynku, którą pomoc ma skorygować, ryzyko, że pomoc nadmiernie zakłóci konkurencję, jest bardziej ograniczone.
- (93) Jeśli pomoc jest proporcjonalna i ograniczona do dodatkowych kosztów inwestycji, negatywny wpływ pomocy zostaje w zasadzie zlagodzony. Nawet jednak w przypadkach, gdy pomoc jest niezbędna i proporcjonalna, może ona prowadzić do zmiany zachowania beneficjentów, która zakłóca konkurencję. Przedsiębiorstwo zorientowane na zysk będzie jednak zazwyczaj podnosić poziom ochrony środowiska w sposób wykraczający poza obowiązkowe wymagania tylko wtedy, gdy uzna, że przyniesie mu to przynajmniej pewne, choćby nieznaczące, korzyści.
- (94) W celu utrzymania zakłóceń konkurencji i handlu na minimalnym poziomie Urząd będzie kłaść duży nacisk na proces selekcji. W miarę możliwości powinien on być prowadzony w sposób niedyskryminujący, przejrzysty i otwarty, bez zbędnego wykluczania przedsiębiorstw, które mogą konkurować z projektami służącymi osiągnięciu tych samych celów w zakresie ochrony środowiska lub energii. Proces selekcji powinien prowadzić do wyboru beneficjentów, którzy mogą osiągnąć cel w zakresie ochrony środowiska lub energii przy najmniejszej kwocie pomocy lub w sposób najbardziej efektywny pod względem kosztów.

- (95) Urząd w szczególności będzie oceniać negatywny wpływ pomocy, biorąc pod uwagę następujące aspekty:
- ograniczenie lub rekompensata jednostkowych kosztów produkcji*: jeśli nowe wyposażenie ⁽⁴⁹⁾ prowadzi do niższych jednostkowych kosztów produkcji w porównaniu z sytuacją bez pomocy lub jeśli pomoc rekompensuje część kosztów operacyjnych, prawdopodobnie beneficjent zwiększy sprzedaż. Im bardziej produkt jest podatny na zmiany cen, tym większe potencjalne zakłócenie konkurencji przez pomoc;
 - nowy produkt*: jeśli beneficjenci uzyskają nowy produkt lub produkt wyższej jakości, prawdopodobnie zwiększą sprzedaż i być może zyskają przewagę z racji pierwszeństwa.

3.2.6.3. Warunki dodatkowe dotyczące pomocy podlegającej indywidualnemu zgłoszeniu

- (96) Umawiające się Strony muszą zapewnić ograniczenie negatywnego wpływu opisanego w sekcji 3.2.6.1. Oprócz aspektów wyszczególnionych w sekcji 3.1.6.2 w odniesieniu do pomocy indywidualnej Urząd weźmie pod uwagę i oceni, czy taka pomoc prowadzi do:
- wspierania nieefektywnej produkcji, a co za tym idzie – do utrudniania wzrostu wydajności w sektorze;
 - zakłócania dynamicznych zachęt;
 - powstania bądź wzmocnienia znaczącej pozycji rynkowej lub stosowania praktyk wyłączających;
 - sztucznego przesunięcia przepływów handlowych lub zmiany lokalizacji produkcji.
- (97) Urząd może wziąć pod uwagę planowane wprowadzenie programów wsparcia na cele związane z energią i ochroną środowiska, innych niż zgłoszony program, przynoszących beneficjentowi korzyści pośrednie lub bezpośrednio, z myślą o ocenie łącznego wpływu pomocy.
- (98) Urząd oceni także, czy pomoc prowadzi do korzystniejszych warunków produkcji na niektórych terenach, zwłaszcza z uwagi na porównywalnie niższe koszty produkcji dzięki pomocy lub z uwagi na wyższe standardy produkcji osiągnięte dzięki pomocy. Może to spowodować pozostawanie przedsiębiorstw na terenach objętych pomocą bądź ich przenoszenie się na takie tereny lub też przesunięcie przepływów handlowych na te tereny. W swojej analizie pomocy indywidualnej podlegającej zgłoszeniu Urząd należy zwrócić uwagę na wszelkie dowody wskazujące, że beneficjent pomocy brał pod uwagę alternatywne lokalizacje.

3.2.7. Przejrzystość

- (99) Umawiające się Strony muszą zapewnić opublikowanie w kompleksowej witrynie internetowej poświęconej pomocy państwa, na poziomie krajowym lub regionalnym, następujących informacji: pełnego tekstu zatwierdzonego programu pomocy lub decyzji o przyznaniu pomocy indywidualnej oraz przepisów wykonawczych do tego programu lub decyzji, lub odpowiedniego linku do tych informacji; nazwy organu lub organów przyznających pomoc; nazwy poszczególnych beneficjentów; formy i wysokości pomocy przyznanej każdemu z beneficjentów; daty przyznania pomocy; rodzaju przedsiębiorstwa (MŚP/duże przedsiębiorstwo); regionu, w którym zlokalizowany jest beneficjent (na poziomie NUTS II); oraz głównego sektora gospodarki, w którym beneficjent prowadzi działalność (na poziomie grup NACE).
- (100) W odniesieniu do programów w formie korzyści podatkowych oraz pomocy w postaci ulg w finansowaniu wsparcia na rzecz energii ze źródeł odnawialnych informacje dotyczące wysokości pomocy indywidualnej można przedstawić z wykorzystaniem następujących zakresów (w mln EUR): [0,5–1]; [1–2]; [2–5]; [5–10]; [10–30]; [30 i więcej].
- (101) Takie informacje należy opublikować po podjęciu decyzji o przyznaniu pomocy i przechowywać przez co najmniej 10 lat, zapewniając do nich powszechny i nieograniczony dostęp ⁽⁵⁰⁾. Umawiające się Strony nie mają obowiązku przedstawiania tych informacji przed dniem 1 lipca 2016 r. Od wymogu publikowania informacji można odstąpić w przypadku przyznania pomocy indywidualnej w kwocie poniżej 500 000 EUR.

⁽⁴⁹⁾ Obliczenie dodatkowych kosztów inwestycji może nie uwzględniać w pełni wszystkich korzyści, ponieważ korzyści operacyjne nie są potrącane przez czas realizacji inwestycji. Ponadto uwzględnienie niektórych rodzajów korzyści może być trudne, np. tych powiązanych ze wzrostem wydajności i produkcji przy niezmiennym poziomie wydajności wytwórczej.

⁽⁵⁰⁾ Informacje te muszą zostać opublikowane w terminie 6 miesięcy od daty przyznania pomocy (lub, w przypadku pomocy w formie korzyści podatkowych, w ciągu 1 roku od złożenia zeznania podatkowego). W przypadku pomocy niezgodnej z prawem Umawiające się Strony będą zobowiązane zapewnić publikację tych informacji *ex post*, przynajmniej w terminie 6 miesięcy od dnia przyjęcia decyzji przez Urząd. Informacje muszą być dostępne w formacie umożliwiającym wyszukiwanie i ekstrakcję danych oraz łatwą publikację w internecie, na przykład w formacie CSV lub XML.

3.3. Pomoc na energię ze źródeł odnawialnych

3.3.1. Warunki ogólne dotyczące pomocy inwestycyjnej i operacyjnej na produkcję energii ze źródeł odnawialnych

- (102) Unia Europejska postawiła przed sobą, zwłaszcza w ramach swojej strategii „Europa 2020”, ambitne cele dotyczące zmiany klimatu i zrównoważonego rozwoju w zakresie energii. Realizację tych celów wspiera już kilka aktów ustawodawczych UE, takich jak przepisy ustanawiające system handlu uprawnieniami do emisji, dyrektywa 2009/28/WE⁽⁵¹⁾ („dyrektywa w sprawie odnawialnych źródeł energii”) i dyrektywa 2009/30/WE⁽⁵²⁾ („dyrektywa w sprawie jakości paliw”). Ich wdrażanie może jednak nie zawsze skutkować osiągnięciem najwyższej efektywności rynku i w pewnych warunkach pomoc państwa może być właściwym instrumentem, umożliwiającym osiągnięcie celów unijnych i powiązanych celów krajowych.
- (103) Niniejsze wytyczne dotyczą okresu do 2020 r. Powinny one jednak przygotować podstawę dla realizacji celów określonych w ramach do roku 2030. Przede wszystkim oczekuje się, że określone w latach 2020–2030 odnawialne źródła energii staną się konkurencyjne dla sieci, co oznacza stopniowe wycofywanie dotacji i zwolnień z odpowiedzialności za bilansowanie. Niniejsze wytyczne są spójne z tym celem i za sprawą mechanizmów rynkowych zapewnią przejście na oszczędną gospodarkę.
- (104) Instrumenty rynkowe, takie jak aukcje czy procedura przetargowa zgodna z zasadami konkurencji otwarta dla wszystkich producentów wytwarzających energię elektryczną z odnawialnych źródeł energii, konkurujących ze sobą na równych warunkach na poziomie EOG, powinny zasadniczo zapewnić ograniczenie dotacji do minimum, z myślą o ich całkowitym wycofaniu.
- (105) Mając jednak na uwadze różne etapy rozwoju technologii energii odnawialnej, w niniejszych wytycznych zezwala się Umawiającym się Stronom na przeprowadzanie przetargów technologicznych z uwzględnieniem potencjału, jaki dana nowa i innowacyjna technologia oferuje w dłuższej perspektywie czasowej, potrzeby zapewnienia dywersyfikacji, ograniczeń sieciowych oraz stabilności sieci i kosztów (integracji) systemu.
- (106) Przewiduje się specjalne wyjątki dla instalacji o pewnych rozmiarach, w przypadku których nie można założyć stosowności przeprowadzenia procedury przetargowej oraz dla instalacji, które znajdują się na etapie demonstracji. Uwzględnienie takich instalacji jest opcjonalne.
- (107) W przypadku nadwyżki zdolności wytwórczych na rynku biopaliw produkowanych z żywności Urząd uzna za nieuzasadnioną pomoc inwestycyjną na nowe i istniejące zdolności wytwórcze w sektorze biopaliw produkowanych z żywności. Dopuszcza się jednak pomoc inwestycyjną na przekształcenie zakładów wytwarzających biopaliwa produkowane z żywności w zakłady produkcji biopaliw zaawansowanych, mającą na celu pokrycie kosztów takiego przekształcenia. Poza tym konkretnym przypadkiem, pomoc inwestycyjną na biopaliwa można przyznawać wyłącznie na rzecz biopaliw zaawansowanych.
- (108) Mimo że pomoc inwestycyjna na wspieranie biopaliw produkowanych z żywności zostanie wstrzymana z dniem rozpoczęcia stosowania niniejszych wytycznych, pomoc operacyjną na biopaliwa produkowane z żywności można przyznawać wyłącznie do 2020 r. Pomoc taką można zatem przyznać wyłącznie zakładom, które zostały uruchomione przed dniem 31 grudnia 2013 r., utrzymując ją do czasu pełnej amortyzacji, ale w żadnym wypadku nie dłużej niż do 2020 r.
- (109) Ponadto Urząd uzna, że pomoc nie podnosi poziomu ochrony środowiska i w związku z tym nie może być uznana za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG, jeśli przyznano ją na biopaliwa, które podlegają wymogom w zakresie dostaw lub wykorzystania w charakterze domieszki⁽⁵³⁾, chyba że państwo członkowskie może wykazać, iż pomoc ogranicza się wyłącznie do biopaliw zrównoważonych, które są zbyt drogie, by ich wprowadzenie do obrotu uzależnić od wymogów w zakresie dostaw lub wykorzystania w charakterze domieszki.
- (110) W szczególności podczas gdy system handlu uprawnieniami do emisji i podatki od emisji CO₂ internalizują koszty emisji gazów cieplarnianych, mogą one internalizować je (jeszcze) nie w pełni. W związku z tym pomoc państwa może przyczynić się do osiągnięcia powiązanych, lecz odrębnych celów EOG w zakresie energii ze źródeł odnawialnych. Urząd zakłada więc, o ile nie dysponuje dowodami o przeciwnej wymowie, że utrzymuje się rezydualna niedoskonałość rynku, którą może skorygować pomoc na energię ze źródeł odnawialnych.
- (111) Aby umożliwić Umawiającym się Stronom osiągnięcie ich celów zgodnie z celami strategii „Europa 2020”, Urząd zakłada adekwatność pomocy i ograniczony wpływ zakłócający pomocy, o ile spełnione są wszystkie pozostałe warunki.

⁽⁵¹⁾ Na mocy tej dyrektywy Islandia i Norwegia zobowiązały się do osiągnięcia krajowych celów w zakresie energii odnawialnej. Dyrektywy nie stosuje się do Liechtensteinu.

⁽⁵²⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/30/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. zmieniająca dyrektywę 98/70/WE odnoszącą się do specyfikacji benzyny i olejów napędowych oraz wprowadzającą mechanizm monitorowania i ograniczania emisji gazów cieplarnianych oraz zmieniającą dyrektywę Rady 1999/32/WE odnoszącą się do specyfikacji paliw wykorzystywanych przez statki żeglugi śródlądowej oraz uchylającą dyrektywę 93/12/EWG (Dz.U. L 140 z 5.6.2009, s. 88).

⁽⁵³⁾ Musi istnieć obowiązek dostarczania biopaliw na rynek, łącznie z systemem kar.

- (112) W przypadku pomocy na produkcję energii wodnej jej wpływ może być dwojaki – z jednej strony pomoc taka ma pozytywny wpływ przejawiający się mniejszą emisją gazów cieplarnianych, a z drugiej strony może również negatywnie oddziaływać na systemy wodne i różnorodność biologiczną. Dlatego też, przyznając pomoc na produkcję energii wodnej, Umawiające się Strony muszą przestrzegać dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽⁵⁴⁾, w szczególności jej art. 4 ust. 7, ustanawiającego kryteria odnoszące się do zezwalania na nowe zmiany części wód.
- (113) W przepisach EOG dotyczących odpadów jedną z głównych zasad jest hierarchia postępowania z odpadami, określająca priorytety w zakresie sposobów przetwarzania odpadów⁽⁵⁵⁾. Pomoc państwa na energię ze źródeł odnawialnych z wykorzystaniem odpadów, w tym ciepła odpadowego, jako paliwa, może wносить pozytywny wkład w ochronę środowiska, pod warunkiem że wspomniana zasada nie jest obchodzona.
- (114) Pomoc na energię ze źródeł odnawialnych można przyznać jako pomoc inwestycyjną lub operacyjną. W przypadku programów pomocy inwestycyjnej, a także pomocy inwestycyjnej podlegającej indywidualnemu zgłoszeniu, zastosowanie mają warunki określone w sekcji 3.2.
- (115) W odniesieniu do programów pomocy operacyjnej stosowany będzie ogólny przepis zawarty w sekcji 3.2, zmieniony szczegółowymi wytycznymi określonymi w niniejszej sekcji. W przypadku pomocy operacyjnej podlegającej indywidualnemu zgłoszeniu zastosowanie mają warunki określone w sekcji 3.2, w stosownych sytuacjach z uwzględnieniem zmian wprowadzonych w niniejszej sekcji w stosunku do programów pomocy operacyjnej.
- (116) Urząd będzie zatwierdzać programy pomocy na okres nie dłuższy niż dziesięć lat. Jeśli zostanie utrzymany, taki środek powinien zostać ponownie zgłoszony po upływie wspomnianego okresu. Do 2020 r. należy ograniczyć istniejące i nowo zgłoszone programy odnoszące się do biopaliw produkowanych z żywności.
- (117) Unia określiła ogólnounijny cel dotyczący udziału energii ze źródeł odnawialnych w zużyciu energii końcowej, który znalazł odzwierciedlenie w obowiązkowych celach krajowych. Dyrektywa w sprawie energii ze źródeł odnawialnych określa m.in. mechanizmy współpracy⁽⁵⁶⁾ ułatwiające transgraniczne wsparcie na rzecz osiągnięcia celów krajowych. Programy pomocy operacyjnej powinny być w zasadzie otwarte na inne kraje EOG i Umawiające się Strony Traktatu o Wspólnocie Energetycznej w celu ograniczenia ogólnego efektu zakłócającego. Zminimalizuje to koszty ponoszone przez Umawiające się Strony, których jedynym dążeniem jest osiągnięcie krajowych celów w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, określonych w przepisach unijnych. Umawiające się Strony mogą jednak pragnąć dysponować mechanizmem współpracy, zanim zezwolą na wsparcie transgraniczne, gdyż w przeciwnym razie produkcja z instalacji w innych krajach nie będzie zaliczana na poczet ich celów krajowych w kontekście dyrektywy w sprawie energii ze źródeł odnawialnych⁽⁵⁷⁾. Urząd pozytywnie oceni programy, które są otwarte na inne kraje EOG lub kraje będące stronami Traktatu o Wspólnocie Energetycznej.
- (118) Pomoc na rzecz energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych powinna w zasadzie przyczyniać się do włączania tej energii do rynku. W przypadku niektórych małych instalacji może to jednak nie być wykonalne ani właściwe.

3.3.2. Pomoc operacyjna na energię ze źródeł odnawialnych

3.3.2.1. Pomoc na energię elektryczną ze źródeł odnawialnych

- (119) Dla stymulowania integracji rynku energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych ważne jest, aby beneficjenci sprzedawali swoją energię elektryczną bezpośrednio na rynku, podlegając wymogom tego rynku. Od dnia 1 stycznia 2016 r. wszystkie nowe programy i środki pomocy muszą spełniać łącznie następujące warunki:
- a) pomocy udziela się jako premii w uzupełnieniu do ceny rynkowej (premia), w jakiej wytwórcy sprzedają swoją energię elektryczną bezpośrednio na rynku;

⁽⁵⁴⁾ Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 327 z 22.12.2000, s. 1), uwzględniona w pkt 13 lit. ca) załącznika XX do Porozumienia EOG decyzją Wspólnego Komitetu nr 125/2007 (Dz.U. L 47 z 21.2.2008, s. 53 i Suplement EOG nr 9 z 21.2.2008, s. 41).

⁽⁵⁵⁾ Hierarchia postępowania z odpadami obejmuje: a) zapobieganie; b) przygotowanie do ponownego użycia; c) recykling; d) inne metody odzysku, np. odzysk energii; oraz e) unieszkodliwianie. Zob. art. 4 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylającej niektóre dyrektywy (dyrektywa ramowa w sprawie odpadów) (Dz.U. L 312 z 22.11.2008, s. 3), uwzględniona w pkt 32 lit. ff) załącznika XX do Porozumienia EOG decyzją Wspólnego Komitetu nr 85/2011 (Dz.U. L 262 z 6.10.2011, s. 57 oraz Suplement EOG nr 54 z 6.10.2011, s. 71).

⁽⁵⁶⁾ Mechanizmy współpracy gwarantują, że energię wytwarzaną ze źródeł odnawialnych w jednej Umawiającej się Stronie można zaliczać na poczet celu w innej Umawiającej się Stronie.

⁽⁵⁷⁾ Urząd zwraca uwagę na dwie sprawy toczące się aktualnie przed Trybunałem Sprawiedliwości, które mogą mieć wpływ na tę kwestię: sprawy połączone C-204/12, C-205/12, C-206/12, C-207/12, C-208/12 Essent Belgium przeciwko Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt oraz sprawa C-573/12 Ålands Vindkraft przeciwko Energimyndigheten.

- b) na beneficjentach ciąży standardowa odpowiedzialność za bilansowanie ⁽⁵⁸⁾, chyba że nie istnieją płynne rynki dnia bieżącego; oraz
 - c) wprowadzono środki mające zapewnić, aby producenci nie mieli motywacji do wytwarzania energii elektrycznej w ujemnych cenach.
- (120) Warunki określone w pkt 119 nie mają zastosowania do instalacji o mocy elektrycznej zainstalowanej poniżej 500 kW oraz do projektów demonstracyjnych, z wykluczeniem energii elektrycznej z instalacji wykorzystujących energię wiatrową, w przypadku której ma zastosowanie moc elektryczna zainstalowana 3 MW lub 3 jednostki wytwórcze.
- (121) W okresie przejściowym obejmującym lata 2015 i 2016 pomoc na co najmniej 5 % planowanej nowej zdolności wytwórczej energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych powinna być przyznawana w drodze procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, na podstawie jasnych, przejrzystych i niedyskryminacyjnych kryteriów.

Od dnia 1 stycznia 2017 r. zastosowanie mają następujące wymogi:

pomoc przyznaje się w drodze procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji na podstawie jasnych, przejrzystych i niedyskryminacyjnych kryteriów ⁽⁵⁹⁾, chyba że:

- a) Umawiające się Strony wykażą, iż kwalifikuje się tylko jeden projekt lub bardzo ograniczona liczba projektów bądź zakładów; lub
- b) Umawiające się Strony wykażą, iż procedura przetargowa zgodna z zasadami konkurencji spowodowałaby wyższe poziomy wsparcia (na przykład aby uniknąć przetargów strategicznych); lub
- c) Umawiające się Strony wykażą, iż procedura przetargowa zgodna z zasadami konkurencji spowodowałaby niskie wskaźniki realizacji projektu (uniknięcie zaniżenia wartości ofert przetargowych).

W przypadku otwarcia takich procedur przetargowych zgodnych z zasadami konkurencji na zasadach niedyskryminacyjnych dla wszystkich wytwórców energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych Urząd uzna, że pomoc jest proporcjonalna i nie zakłóca konkurencji w zakresie sprzecznym z funkcjonowaniem Porozumienia EOG.

Jeżeli procedura przetargowa otwarta dla wszystkich wytwórców miałaby prowadzić do rezultatu poniżej optymalnego poziomu, którego nie można skorygować w projekcie procesu, procedurę tę można ograniczyć do określonych technologii, uwzględniając w szczególności:

- a) potencjał, jaki dana nowa i innowacyjna technologia oferuje w dłuższej perspektywie czasowej; lub
 - b) potrzebę zapewnienia dywersyfikacji; lub
 - c) ograniczenia sieciowe i stabilność sieci; lub
 - d) koszty (integracji) systemu; lub
 - e) konieczność uniknięcia zakłóceń na rynkach surowców w związku ze wsparciem na rzecz wytwarzania energii z biomasy ⁽⁶⁰⁾.
- (122) Pomoc na instalacje o mocy elektrycznej zainstalowanej poniżej 1 MW lub na projekty demonstracyjne, z wykluczeniem energii elektrycznej z instalacji wykorzystujących energię wiatrową oraz instalacji o mocy elektrycznej zainstalowanej do 6 MW lub 6 jednostek wytwórczych, można przyznać z pominięciem procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, opisanej w pkt 121.
- (123) W przypadku gdy nie przeprowadza się procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, zastosowanie mają warunki wymienione w pkt 119 i 120 oraz warunki dotyczące pomocy operacyjnej na energię ze źródeł odnawialnych inną niż energia elektryczna, jak określono w pkt 126.
- (124) Pomoc przyznaje się wyłącznie do czasu pełnej amortyzacji instalacji zgodnie z przyjętymi zasadami rachunkowości, a pomoc operacyjna musi być pomniejszona o wszelką uprzednio otrzymaną pomoc inwestycyjną.

⁽⁵⁸⁾ Beneficjenci mogą zlecić odpowiedzialność za bilansowanie innym przedsiębiorstwom występującym w ich imieniu, tzw. agregatorom.

⁽⁵⁹⁾ Pomoc można przyznać na instalacje, które zostały uruchomione przed dniem 1 stycznia 2017 r. i dla których Umawiająca się Strona wydała potwierdzenie pomocy przed tą datą, opierając się na programie mającym zastosowanie w chwili przekazania potwierdzenia.

⁽⁶⁰⁾ Na nowe instalacje produkujące energię elektryczną z biomasy, wyłączone z procedury przetargowej, nie można przyznawać żadnej innej pomocy operacyjnej.

- (125) Warunki te nie uniemożliwiają Umawiającym się Stronom uwzględnienia warunków odnoszących się do planowania przestrzennego, na przykład za sprawą wymogu uzyskania pozwoleń na budowę przed procedurą przetargową czy wymogu podjęcia w określonym terminie decyzji dotyczących inwestycji.

3.3.2.2. Pomoc na energię ze źródeł odnawialnych inną niż energia elektryczna

- (126) Pomoc operacyjna na energię ze źródeł odnawialnych inną niż energia elektryczna zostanie uznana za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG, jeżeli spełnione zostaną łącznie następujące warunki:
- a) pomoc na jednostkę energii nie przekracza różnicy między łącznymi uśrednionymi kosztami produkcji energii z wykorzystaniem danej technologii a ceną rynkową odnośnego rodzaju energii;
 - b) uśrednione koszty produkcji energii mogą obejmować zwykłą stopę zwrotu z kapitału. Obliczając uśrednione koszty produkcji energii, od łącznej kwoty inwestycji odejmuje się kwotę pomocy inwestycyjnej;
 - c) koszty produkcji są regularnie aktualizowane, przynajmniej co rok; oraz
 - d) aby uniknąć sytuacji, w której kwota pomocy operacyjnej obliczona na podstawie uśrednionych kosztów produkcji energii przekroczyłaby kwotę amortyzacji inwestycji, pomoc przyznaje się wyłącznie do czasu pełnej amortyzacji instalacji zgodnie z przyjętymi zasadami rachunkowości.

3.3.2.3. Pomoc na istniejące instalacje wykorzystujące biomasę po amortyzacji instalacji

- (127) W przeciwieństwie do większości innych odnawialnych źródeł energii biomasa wiąże się ze stosunkowo niskimi kosztami inwestycyjnymi, ale wyższymi kosztami operacyjnymi. Wyższe koszty operacyjne mogą uniemożliwiać instalacji wykorzystującej biomasę⁽⁶¹⁾ działanie nawet po amortyzacji instalacji, gdyż koszty operacyjne mogą być wyższe niż przychody (cena rynkowa). Z drugiej strony, istniejąca instalacja wykorzystująca biomasę może działać w oparciu o paliwa kopalne zamiast biomasy w charakterze surowca, jeśli wykorzystanie paliw kopalnych w tym charakterze jest ekonomicznie korzystniejsze niż wykorzystanie biomasy. Z myślą o podtrzymaniu wykorzystania biomasy w obu przypadkach Urząd może uznać pomoc operacyjną za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG nawet po amortyzacji instalacji.
- (128) Urząd uzna pomoc operacyjną na instalację wykorzystującą biomasę po amortyzacji instalacji za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG, jeśli Umawiająca się Strona wykaże, że koszty operacyjne ponoszone przez beneficjenta po amortyzacji instalacji są nadal wyższe niż cena rynkowa odnośnej energii oraz z zastrzeżeniem spełnienia łącznie następujących warunków:
- a) pomoc przyznaje się wyłącznie w odniesieniu do energii wyprodukowanej ze źródeł odnawialnych;
 - b) środek skonstruowany jest w taki sposób, że rekompensuje różnicę między kosztami operacyjnymi ponoszonymi przez beneficjenta a ceną rynkową; oraz
 - c) istnieje mechanizm monitorowania służący do weryfikacji, czy ponoszone koszty operacyjne są nadal wyższe niż cena rynkowa energii. Mechanizm monitorowania musi być oparty na aktualnych informacjach dotyczących kosztu produkcji i stosowany co najmniej raz w roku.
- (129) Urząd uzna pomoc operacyjną na instalację wykorzystującą biomasę po amortyzacji instalacji za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG, jeśli Umawiająca się Strona wykaże, że niezależnie od ceny rynkowej odnośnego rodzaju energii, wykorzystanie paliw kopalnych jako surowca jest ekonomicznie korzystniejsze niż wykorzystanie biomasy oraz z zastrzeżeniem spełnienia łącznie następujących warunków:
- a) pomoc przyznaje się wyłącznie w odniesieniu do energii wyprodukowanej ze źródeł odnawialnych;
 - b) środek skonstruowany jest w taki sposób, że rekompensuje różnicę między kosztami operacyjnymi ponoszonymi przez beneficjenta produkującego energię z biomasy a kosztami operacyjnymi ponoszonymi w związku ze stosowaniem alternatywnego surowca w postaci paliw kopalnych;
 - c) przedstawiono wiarygodne dowody potwierdzające, że bez pomocy zrezygnowano by z wykorzystania biomasy na rzecz paliw kopalnych w tej samej instalacji; oraz

⁽⁶¹⁾ Dotyczy to również produkcji biogazu mającego tę samą charakterystykę.

- d) istnieje mechanizm monitorowania służący do weryfikacji, czy wykorzystanie paliw kopalnych jest korzystniejsze niż wykorzystanie biomasy. Mechanizm monitorowania musi być oparty na aktualnych informacjach dotyczących kosztów i stosowany co najmniej raz w roku.

3.3.2.4. Pomoc przyznawana w postaci certyfikatów

- (130) Umawiające się Strony mogą przyznawać wsparcie na rzecz odnawialnych źródeł energii, korzystając z mechanizmów rynkowych, takich jak zielone certyfikaty. Mechanizmy te ⁽⁶²⁾ pozwalają wszystkim producentom energii ze źródeł odnawialnych pośrednio korzystać z gwarantowanego popytu na wytwarzaną przez nich energię po cenie wyższej niż cena rynkowa energii z tradycyjnych źródeł. Cena takich zielonych certyfikatów nie jest ustalona z góry, lecz zależy od podaży i popytu na rynku.
- (131) Urząd uzna pomoc określoną w pkt 130 za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG, jeśli Umawiające się Strony będą w stanie przedstawić wystarczające dowody, że takie wsparcie: (i) ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia rentowności odnośnych odnawialnych źródeł energii; (ii) w ujęciu łącznym nie skutkuje, w przypadku programu, wystąpieniem nadmiernej rekompensaty z upływem czasu i w stosunku do różnych technologii ani nadmierną rekompensatą w odniesieniu do poszczególnych rzadziej stosowanych technologii, o ile wprowadzono zróżnicowane poziomy certyfikatów dla jednostki produkcji; oraz (iii) nie zniechęca producentów energii ze źródeł odnawialnych do dążenia do większej konkurencyjności.
- (132) Urząd uważa w szczególności, że nie należy stosować różnych poziomów wsparcia poprzez zielone certyfikaty, chyba że Umawiająca się Strona udowodni konieczność zróżnicowania, uzasadniając ją względami określonymi w pkt 121. Warunki określone w pkt 119 i 120 stosuje się wówczas, gdy jest to możliwe z technicznego punktu widzenia. Pomoc operacyjną należy pomniejszyć o wszelką uprzednio otrzymaną pomoc inwestycyjną.

3.4. Środki na rzecz efektywności energetycznej, w tym kogeneracja oraz systemy ciepłownicze i chłodnicze

- (133) Unia Europejska postawiła przed sobą cel zakładający ograniczenie zużycia energii pierwotnej w Unii o 20 % do 2020 r. W szczególności UE przyjęła dyrektywę w sprawie efektywności energetycznej, która ustanawia wspólne ramy w celu promowania efektywności energetycznej w Unii, służące osiągnięciu głównego celu Unii w zakresie efektywności energetycznej na 2020 r. i stworzeniu warunków do dalszego polepszania efektywności energetycznej po tym terminie.

3.4.1. Cel będący przedmiotem wspólnego zainteresowania

- (134) W celu zagwarantowania, że pomoc będzie przyczyniać się do podniesienia poziomu ochrony środowiska, pomoc na systemy ciepłownicze i chłodnicze oraz na kogenerację energii cieplnej oraz energii elektrycznej (CHP) zostanie uznana za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG tylko w przypadku przyznania jej na wysokosprawną kogenerację i efektywne energetycznie systemy ciepłownicze i chłodnicze na potrzeby inwestycji, w tym modernizacji.
- (135) Pomoc państwa na kogenerację oraz instalacje systemów ciepłowniczych wykorzystujące odpady, w tym ciepło odpadowe, jako paliwo, może wносить pozytywny wkład w ochronę środowiska, pod warunkiem że zasada hierarchii postępowania z odpadami (o której mowa w pkt 113) nie jest obchodzona.
- (136) W celu wykazania wkładu pomocy w podniesienie poziomu ochrony środowiska, Umawiająca się Strona może zastosować, w miarę możliwości w kategoriach ilościowych, szereg wskaźników, a w szczególności ilość energii zaoszczędzonej dzięki lepszej charakterystyce energetycznej i wyższej wydajności energii lub wzrost efektywności dzięki ograniczeniu zużycia energii i paliwa.

3.4.2. Potrzeba interwencji państwa

- (137) Środki na rzecz efektywności energetycznej podejmuje się w związku z negatywnymi efektami zewnętrznymi, o których mowa w pkt 30, tworząc indywidualne zachęty do osiągania celów w zakresie ochrony środowiska pod względem efektywności energetycznej i ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Oprócz ogólnych niedoskonałości rynku określonych w sekcji 3.2 przykładowa niedoskonałość rynku, która może wystąpić w dziedzinie środków na rzecz efektywności energetycznej, dotyczy takich środków w budynkach. W przypadku renowacji budynków korzyści płynące ze środków na rzecz efektywności energetycznej zwykle przypadają nie właścicielowi budynku, zasadniczo ponoszącemu koszty renowacji, lecz lokatorowi. Pomoc państwa może być zatem potrzebna do promowania inwestycji w efektywność energetyczną, aby możliwe było osiągnięcie celów dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej.

⁽⁶²⁾ Takie mechanizmy mogą np. zobowiązywać dostawców energii elektrycznej do wytwarzania określonej części dostarczanej przez nich energii ze źródeł odnawialnych.

3.4.3. Efekt zachęty

- (138) W dyrektywie w sprawie efektywności energetycznej określono cele, w tym cele w zakresie efektywnej energetycznie renowacji budynków i zużycia energii końcowej. Dyrektywa nie narzuca jednak przedsiębiorstwom celów w zakresie efektywności energetycznej i w tym kontekście nie blokuje efektu zachęty wynikającego z pomocy w dziedzinie efektywności energetycznej.
- (139) Efekt zachęty stwarzany przez pomoc będzie oceniany na podstawie warunków określonych w sekcji 3.2.4 niniejszych wytycznych.

3.4.4. Adekwatność pomocy

- (140) Pomoc państwa można uznać za adekwatny instrument finansowania środków na rzecz efektywności energetycznej, niezależnie od postaci, w jakiej jest przyznawana.
- (141) W przypadku środków na rzecz efektywności energetycznej zwrotną zaliczkę można uznać za adekwatny instrument pomocy państwa w szczególności w sytuacji, gdy przychody zapewniane przez środek na rzecz efektywności energetycznej są niepewne.
- (142) Oceniając pomoc państwa przyznaną w szczególności na efektywną energetycznie renowację budynków, instrument finansowy ustanowiony przez Umawiającą się Stronę z myślą o finansowaniu renowacji można uznać za adekwatny instrument udzielenia pomocy państwa.

3.4.5. Proporcjonalność

Pomoc inwestycyjna na środki na rzecz efektywności energetycznej

- (143) Koszty kwalifikowalne określa się jako dodatkowe koszty inwestycji określone w pkt 68. W odniesieniu do środków na rzecz efektywności energetycznej scenariusz alternatywny może być trudny do ustalenia, zwłaszcza w przypadku projektów zintegrowanych. W przypadku takich projektów przy ustalaniu kosztów kwalifikowalnych, o których mowa w pkt 70, Urząd jest gotowy wziąć pod uwagę wskaźnik zastępczy.
- (144) Zastosowanie będą mieć wartości intensywności pomocy określone w załączniku 1.

Pomoc operacyjna na środki na rzecz efektywności energetycznej (z wykluczeniem pomocy operacyjnej na wysokosprawną kogenerację)

- (145) Urząd uzna pomoc operacyjną na efektywność energetyczną za proporcjonalną tylko wówczas, gdy zostaną spełnione łącznie następujące warunki:
- a) pomoc jest ograniczona do rekompensaty dodatkowych kosztów produkcji netto wynikających z inwestycji, z uwzględnieniem korzyści wynikających z oszczędności energii⁽⁶³⁾. Podczas ustalania wysokości pomocy operacyjnej od kosztów produkcji należy odjąć wszelką pomoc inwestycyjną przyznaną danemu przedsiębiorstwu w związku z nową instalacją; oraz
 - b) pomoc operacyjna jest ograniczona w czasie do pięciu lat.

Pomoc operacyjna na wysokosprawną kogenerację

- (146) Pomoc operacyjna na instalacje wysokosprawnej kogeneracji może zostać przyznana na podstawie warunków mających zastosowanie do pomocy operacyjnej na energię elektryczną ze źródeł odnawialnych, określonych w sekcji 3.3.2.1 oraz wyłącznie:
- a) przedsiębiorstwom zajmującym się wytwarzaniem energii elektrycznej i ciepła dla odbiorców, w przypadku gdy koszty wytwarzania takiej energii elektrycznej lub ciepła przekraczają ich cenę rynkową;
 - b) do celów przemysłowego wykorzystania kogeneracji, w przypadku gdy można wykazać, że koszty produkcji jednej jednostki energii za pomocą tej technologii przekraczają cenę rynkową jednej jednostki energii wyprodukowanej w sposób tradycyjny.

⁽⁶³⁾ Pojęcie „kosztów produkcji” należy rozumieć jako koszty produkcji pomniejszone o kwotę pomocy, ale z uwzględnieniem normalnego poziomu zysku.

3.5. Pomoc na efektywną gospodarkę zasobami, w szczególności na gospodarowanie odpadami

3.5.1. Efektywna gospodarka zasobami

- (147) Jedną z inicjatyw przewodnich strategii „Europa 2020”, „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”, ma na celu osiągnięcie trwałego wzrostu gospodarczego poprzez identyfikowanie i tworzenie nowych możliwości biznesowych, m.in. poprzez nowe i innowacyjne środki produkcji, modele biznesowe i projekty produktu. Określa ona, w jaki sposób taki wzrost można oddzielić od wykorzystania zasobów i ogólnego wpływu na środowisko.
- (148) Dla efektywnej gospodarki zasobami szczególnie istotne są niedoskonałości rynku wskazane w pkt 30. Ponadto niedoskonałości rynku w tej dziedzinie często nie są korygowane za pomocą innych rozwiązań politycznych i środków, takich jak opodatkowanie i regulacja. W takich przypadkach pomoc państwa może być konieczna.
- (149) W przypadku środków indywidualnych Umawiające się Strony muszą wykazać określone ilościowo korzyści w tym obszarze polityki, w szczególności ilość zasobów zaoszczędzonych lub wzrost efektywności gospodarowania zasobami.
- (150) Urząd przypomina, że środki promujące efektywną gospodarkę zasobami, w kontekście ich bliskiego powiązania z nowymi i innowacyjnymi środkami produkcji, mogą, w razie spełnienia odnośnych kryteriów, uzyskać dodatkową premię za ekoinnowacje, określoną w pkt 73.

3.5.2. Pomoc na gospodarowanie odpadami

- (151) Dokładniej rzecz biorąc oraz zgodnie z zasadą hierarchii postępowania z odpadami (o której mowa w pkt 113), zapobieganie powstawaniu odpadów, ich ponowne użycie i recykling stanowią jedne z najważniejszych priorytetów siódmego unijnego programu działań w zakresie środowiska. Umawiające się Strony są zobowiązane do stworzenia planów gospodarowania odpadami⁽⁶⁴⁾ oraz powinny przestrzegać tej hierarchii i zaprojektować środki pomocy państwa, które będą spójne z wdrażaniem tych planów. Kolejną podstawową koncepcją stymulującą prawodawstwo EOG w dziedzinie środowiska jest „zasada zanieczyszczający płaci”, opisana w pkt 39.
- (152) Pomoc państwa na gospodarowanie odpadami, zwłaszcza na działania ukierunkowane na zapobieganie powstawaniu odpadów, ich ponowne użycie i recykling, może wnieść pozytywny wkład w ochronę środowiska, pod warunkiem że nie obchodzi zasad, o których mowa w poprzednim punkcie. Dotyczy to ponownego użycia lub recyklingu wody bądź minerałów, które w przeciwnym razie pozostałyby niewykorzystane jako odpady. W szczególności w świetle zasady „zanieczyszczający płaci” przedsiębiorstwa wytwarzające odpady nie powinny być zwalniane z kosztów ich przetwarzania. Ponadto należy unikać negatywnych oddziaływań na normalne funkcjonowanie rynku materiałów wtórnych.
- (153) Urząd uzna, że pomoc na gospodarowanie odpadami służy osiągnięciu celu będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania zgodnie z przedstawionymi powyżej zasadami gospodarowania odpadami, w przypadku spełnienia wszystkich następujących warunków:
- inwestycja ma na celu ograniczenie ilości odpadów wytwarzanych przez inne przedsiębiorstwa i nie obejmuje odpadów wytwarzanych przez beneficjenta pomocy;
 - pomoc pośrednio nie zwalnia zanieczyszczających z odpowiedzialności spoczywającej na nich na mocy prawa EOG lub krajowego, a obciążenia takie należy uznać za normalne koszty prowadzenia działalności przez zanieczyszczających;
 - inwestycja wykracza poza proces zgodny z aktualnym stanem techniki⁽⁶⁵⁾, tj. zapobieganie, ponowne wykorzystanie, recykling lub odzyskiwanie, lub wykorzystuje tradycyjne technologie w innowacyjny sposób, zwłaszcza w celu tworzenia gospodarki obieguowej, wykorzystującej odpady jako zasoby;

⁽⁶⁴⁾ Dyrektywa 2008/98/WE art. 28, uwzględniona w pkt 32 lit. ff) załącznika XX do Porozumienia EOG decyzją Wspólnego Komitetu nr 85/2011 (Dz.U. L 262 z 6.10.2011, s. 57 i Suplement EOG nr 54 z 6.10.2011, s. 71).

⁽⁶⁵⁾ Proces zgodny z aktualnym stanem techniki to taki proces, w ramach którego zapobieganie powstawaniu odpadów, ich ponowne wykorzystanie, recykling lub odzyskiwanie w celu ich użycia do wytworzenia produktu końcowego jest normalną, ekonomicznie opłacalną praktyką. W stosownych przypadkach koncepcja aktualnego stanu techniki wymaga interpretacji z właściwej EOG perspektywy technologii i wspólnego rynku.

- d) przetwarzane materiały zostałyby w przeciwnym razie unieszkodliwione lub przetworzone w sposób mniej przyjazny dla środowiska; oraz
- e) inwestycja nie zwiększa jedynie popytu na materiały przeznaczone do recyklingu, nie zwiększając jednocześnie ich zbiórki.
- (154) Pomoc, która, inaczej niż w sytuacji opisanej w pkt 153 lit. a), jest przeznaczona na gospodarowanie własnymi odpadami beneficjenta, będzie oceniana na podstawie ogólnych kryteriów przedstawionych w sekcji 3.2, mających zastosowanie do pomocy dla przedsiębiorstw na spełnienie wymogów surowszych niż normy unijne lub poprawę ochrony środowiska w razie braku norm unijnych, zgodnie z pkt 20 lit. c).
- 3.6. *Pomoc na wychwytywanie i składowanie dwutlenku węgla (CCS)*
- (155) Jak stwierdzono w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/31/WE⁽⁶⁶⁾ (dyrektywa w sprawie wychwytywania i składowania dwutlenku węgla) i w komunikacie Komisji w sprawie przyszłości CCS w Europie⁽⁶⁷⁾, CCS to technologia, która może przyczynić się do łagodzenia zmiany klimatu. W okresie przejścia na gospodarkę w pełni niskoemisyjną technologia CCS może godzić zapotrzebowanie na paliwa kopalne z potrzebą ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. W niektórych sektorach przemysłu CCS może obecnie stanowić jedyną możliwość technologiczną ograniczenia emisji procesowych w skali niezbędnej w długim horyzoncie czasowym. Ponieważ koszt wychwytywania, transportu i składowania jest poważną barierą dla upowszechniania się tej technologii, pomoc państwa może przyczynić się do wspierania jej rozwoju.
- (156) Z myślą o promowaniu długoterminowych celów w zakresie odejścia od paliw kopalnych Urząd uznaje, że pomoc na wychwytywanie i składowanie dwutlenku węgla przyczynia się do osiągnięcia wspólnego celu, jakim jest ochrona środowiska.
- (157) EOG podjęło szereg inicjatyw mających na celu skorygowanie negatywnych efektów zewnętrznych. W szczególności system handlu uprawnieniami do emisji gwarantuje internalizację kosztów emisji gazów cieplarnianych, co jednak nie może jeszcze zapewnić osiągnięcia długoterminowych celów EOG w zakresie odejścia od paliw kopalnych. Urząd zakłada zatem, że pomoc na wychwytywanie i składowanie dwutlenku węgla koryguje rezydualną niedoskonałość rynku, o ile nie ma dowodów wskazujących na to, że taka utrzymująca się niedoskonałość rynku już nie istnieje.
- (158) Bez uszczerbku w szczególności dla uregulowań EOG w tej dziedzinie, Urząd zakłada adekwatność pomocy pod warunkiem spełnienia wszystkich pozostałych warunków. Dopuszcza się zarówno pomoc operacyjną, jak i inwestycyjną.
- (159) Pomoc można przyznać na wsparcie elektrowni wykorzystujących paliwa kopalne lub biomasę (w tym elektrowni spalających zarówno paliwa kopalne, jak i biomasę) lub innych instalacji przemysłowych wyposażonych w urządzenia do wychwytywania, transportu i składowania CO₂, bądź poszczególnych elementów łańcucha CCS. Pomoc na wsparcie projektów CCS nie obejmuje jednak pomocy na instalacje emitujące CO₂ (instalacje przemysłowe lub elektrownie) jako takie, lecz tylko pomoc związaną z kosztami wynikającymi z projektu CCS.
- (160) Pomoc ogranicza się do dodatkowych kosztów wychwytywania, transportu i składowania emitowanego CO₂. Ogólnie przyjmuje się, że scenariuszem alternatywnym byłby brak realizacji projektu, ponieważ CCS jest zbliżone do dodatkowej infrastruktury, która nie jest konieczna do eksploatacji instalacji. W kontekście takiego scenariusza alternatywnego koszty kwalifikowalne definiuje się jako niedopasowanie poziomu płynności. Pod uwagę bierze się wszystkie przychody, w tym np. oszczędności uzyskane dzięki ograniczeniu zapotrzebowania na uprawnienia w systemie handlu uprawnieniami do emisji.
- (161) Urząd ocenia zniekształcające oddziaływanie pomocy na podstawie kryteriów określonych w sekcji 3.2.6, uwzględniając, czy funkcjonują mechanizmy dzielenia się wiedzą, czy infrastruktura jest otwarta dla osób trzecich oraz czy wsparcie dla poszczególnych elementów łańcucha CCS ma pozytywny wpływ na inne instalacje wykorzystujące paliwa kopalne i będące własnością beneficjenta.

⁽⁶⁶⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/31/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie geologicznego składowania dwutlenku węgla oraz zmieniająca dyrektywę Rady 85/337/EWG, dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/60/WE, 2001/80/WE, 2004/35/WE, 2006/12/WE, 2008/1/WE i rozporządzenie (WE) nr 1013/2006 (Dz.U. L 140 z 5.6.2009, s. 114), uwzględniona w pkt 21 lit. at) załącznika XX do Porozumienia EOG decyzją Wspólnego Komitetu nr 115/2012 (Dz.U. L 270 z 4.10.2012, s. 38 oraz Supplement EOG nr 56 z 4.10.2012, s. 39).

⁽⁶⁷⁾ COM(2013) 180 final z 27.3.2013.

3.7. *Pomoc w postaci obniżek podatków na ochronę środowiska lub zwolnień z tych podatków oraz w postaci ulg w finansowaniu wsparcia na rzecz energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych*

3.7.1. *Pomoc w postaci obniżek podatków na ochronę środowiska lub zwolnień z tych podatków*

- (162) Podatki na ochronę środowiska nakłada się z myślą o zwiększeniu kosztów zachowań szkodliwych dla środowiska, a co za tym idzie – o zniechęceniu do takich zachowań i o podniesieniu poziomu ochrony środowiska. W zasadzie podatki na ochronę środowiska powinny odzwierciedlać ogólne koszty dla społeczeństwa, a zatem wysokość podatku płaconego od jednostki emisji powinna być taka sama dla wszystkich przedsiębiorstw emitujących zanieczyszczenia. Podczas gdy obniżki podatków na ochronę środowiska lub zwolnienia z tych podatków mogą mieć niekorzystny wpływ na osiągnięcie tego celu⁽⁶⁸⁾, podejście takie może być jednak konieczne, gdyż w przeciwnym razie beneficjenci znaleźliby się w niekorzystnej sytuacji konkurencyjnej, stawiającej pod znakiem zapytania samo wprowadzenie podatku na ochronę środowiska.
- (163) I tak, korzystniejsze traktowanie niektórych przedsiębiorstw pod względem podatkowym może ułatwić ogólne podniesienie podatków na ochronę środowiska. W ten sposób obniżki podatków na ochronę środowiska lub zwolnienia z takich podatków⁽⁶⁹⁾, w tym zwrot podatku, mogą przynajmniej pośrednio wносить wkład w podniesienie poziomu ochrony środowiska. Nie należy jednak podważać ogólnego celu podatków na ochronę środowiska, którym jest ograniczenie zachowań szkodliwych dla środowiska. Obniżki podatków powinny być konieczne i opierać się na obiektywnych, przejrzystych i niedyskryminacyjnych kryteriach, a odnośnie przedsiębiorstwa powinny przyczyniać się do poprawy ochrony środowiska. Cel ten można zrealizować, przyznając rekompensatę w formie zwrotu podatku, w którym to przypadku przedsiębiorstwa nie byłyby zwolnione z podatku jako takiego, ale otrzymywałyby roczną rekompensatę w ustalonej kwocie za przewidywany wzrost należnego podatku.
- (164) Urząd będzie zatwierdzać programy pomocy na okres nie dłuższy niż 10 lat, a po upływie tego okresu Umawiająca się Strona może ponownie zgłosić środek, jeśli dokona ponownej oceny jego adekwatności.
- (165) Urząd uzna, że obniżki podatków nie podważają ogólnego celu pomocy i przyczyniają się co najmniej pośrednio do podniesienia poziomu ochrony środowiska, jeśli Umawiająca się Strona wykaże, że: (i) obniżki są precyzyjnie ukierunkowane na przedsiębiorstwa najmocniej dotknięte wyższym podatkiem; oraz (ii) ogólnie stosowana jest wyższa stawka podatku niż stawka, którą stosowano by w przypadku braku zwolnienia.
- (166) W tym celu Urząd oceni informacje przekazane przez Umawiające się Strony. Informacje powinny dotyczyć, z jednej strony, danego sektora (sektorów) lub kategorii beneficjentów objętych zwolnieniem lub ulgą, a z drugiej strony sytuacji głównych beneficjentów w każdym sektorze oraz tego, jak opodatkowanie może przyczynić się do ochrony środowiska. Sektory objęte zwolnieniem należy odpowiednio opisać i przekazać listę największych beneficjentów dla każdego sektora (uwzględniając przede wszystkim obroty, udział w rynku i wysokość podstawy opodatkowania).
- (167) W przypadku wszystkich niezharmonizowanych podatków na ochronę środowiska i w celu wykazania konieczności i proporcjonalności pomocy Umawiająca się Strona powinna jasno określić zakres obniżek podatków. W tym celu Umawiająca się Strona powinna przedstawić informacje wyszczególnione w pkt 166. Umawiające się Strony mogą zdecydować o przyznaniu beneficjentom pomocy w postaci zwrotu podatku (o którym mowa w pkt 163). Takie podejście pozostawia beneficjentów pomocy pod wpływem sygnału cenowego, jaki ma wysyłać podatek na ochronę środowiska, ograniczając jednocześnie przewidywany wzrost należnego podatku.
- (168) Urząd uzna pomoc za konieczną, jeśli zostaną spełnione łącznie następujące warunki:
- beneficjenci są wybierani w oparciu o obiektywne i przejrzyste kryteria, a pomoc jest przyznawana zasadniczo w ten sam sposób wszystkim konkurentom w tym samym sektorze, jeśli są w podobnej sytuacji faktycznej;
 - podatek na ochronę środowiska bez obniżki prowadzi do znacznego wzrostu kosztów produkcji obliczanego jako odsetek wartości dodanej brutto dla każdego sektora lub każdej kategorii indywidualnych beneficjentów; oraz
 - znacznego wzrostu kosztów produkcji nie można przenieść na konsumentów bez znacznego ograniczenia sprzedaży.

⁽⁶⁸⁾ W wielu przypadkach z obniżek podatków korzystają właśnie przedsiębiorstwa przejawiające najbardziej szkodliwe zachowania, które podatek ma korygować.

⁽⁶⁹⁾ Jednym ze sposobów osiągnięcia tego celu byłoby przyznanie rekompensaty w postaci zwolnień kwotowych, na podstawie których przedsiębiorstwa nie byłyby zwolnione z podatku, lecz otrzymywałyby ryczałtową sumę w charakterze rekompensaty za taki podatek.

(169) Urząd uzna pomoc za proporcjonalną w przypadku spełnienia jednego z poniższych warunków:

- a) beneficjenci pomocy płacą co najmniej 20 % krajowego podatku na ochronę środowiska; lub
- b) obniżka podatku jest uzależniona od zawarcia umów pomiędzy daną Umawiającą się Stroną a beneficjentami lub związkami beneficjentów, na podstawie których beneficjenci lub związki beneficjentów zobowiązują się do osiągnięcia celów w zakresie ochrony środowiska, których wpływ jest taki sam jak w przypadku, gdyby beneficjenci płacili co najmniej 20 % podatku krajowego. Takie umowy lub zobowiązania mogą odnosić się, między innymi, do zmniejszenia zużycia energii, zmniejszenia emisji zanieczyszczeń lub innych działań na rzecz ochrony środowiska. Takie umowy muszą spełniać łącznie następujące warunki:
 - (i) treść umów jest negocjowana przez Umawiającą się Stronę oraz określa cele i harmonogram ich osiągnięcia;
 - (ii) Umawiająca się Strona zapewnia niezależne ⁽⁷⁰⁾ i terminowe monitorowanie zobowiązań zawartych w umowach; oraz
 - (iii) umowy podlegają okresowym przeglądom w świetle rozwoju technologicznego i innego oraz zawierają skuteczne postanowienia dotyczące kar stosowanych w przypadku niewywiązania się ze zobowiązań.

(170) W przypadku podatku od emisji dwutlenku węgla nakładanego na produkty energetyczne używane do wytwarzania energii elektrycznej, obowiązek zapłaty podatku spoczywa na dostawcy energii elektrycznej. Taki podatek od emisji dwutlenku węgla można zaprojektować tak, aby wspierał cenę uprawnień do emisji i był z nią bezpośrednio powiązany za sprawą opodatkowania emisji dwutlenku węgla. Cena energii elektrycznej wzrośnie jednak, jeśli koszty te zostaną przeniesione na konsumenta energii elektrycznej. W takim przypadku wpływ podatku od emisji dwutlenku węgla jest podobny do wpływu przeniesienia kosztów uprawnień w systemie handlu uprawnieniami do emisji i włączenia ich do ceny energii elektrycznej jako pośrednich kosztów emisji.

(171) W związku z tym, jeżeli podatek określony w pkt 170 jest skonstruowany tak, że jest bezpośrednio powiązany z ceną uprawnień do emisji i ma na celu zwiększenie ceny uprawnień, można rozważyć rekompensatę za te wyższe koszty pośrednie. Urząd uzna środek za zgodny z funkcjonowaniem Porozumienia EOG tylko jeśli spełnione są łącznie następujące warunki:

- a) pomoc przyznaje się wyłącznie sektorom i podsektorom wymienionym w załączniku II do wytycznych w sprawie niektórych środków pomocy państwa w kontekście systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych ⁽⁷¹⁾ w celu zrekompensowania dodatkowych kosztów pośrednich wynikających z danego podatku;
- b) wartość intensywności pomocy i maksymalną wartość intensywności pomocy oblicza się zgodnie z pkt 27–30 wytycznych w sprawie niektórych środków pomocy państwa w kontekście systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych. Cenę w transakcji terminowej uprawnień w systemie handlu uprawnieniami do emisji można zastąpić stawką podatku krajowego; oraz
- c) pomoc przyznawana jest w postaci kwoty ryczałtowej, którą można wypłacić beneficjentowi w roku, w którym poniesiono koszty, lub w następnym roku. Jeśli pomoc wypłacana jest w roku poniesienia kosztów, konieczne jest wprowadzenie mechanizmu monitorowania *ex post*, zapewniającego zwrot wszelkiej nadpłaconej pomocy przed dniem 1 lipca kolejnego roku.

3.7.2. Pomoc w postaci ulg w finansowaniu wsparcia na rzecz energii ze źródeł odnawialnych ⁽⁷²⁾

(172) Finansowanie wsparcia na rzecz energii ze źródeł odnawialnych poprzez opłaty nie jest jako takie ukierunkowane na negatywne efekty zewnętrzne i w związku z tym nie ma bezpośredniego wpływu na środowisko. Opłaty te zatem zasadniczo się różnią od pośrednich podatków od energii elektrycznej określonych w pkt 162, chociaż mogą również skutkować wyższymi cenami energii elektrycznej. Koszty energii elektrycznej mogą zostać podniesione wprost, poprzez specjalną opłatę nałożoną na konsumentów jako dodatek do ceny, lub pośrednio, poprzez dodatkowe koszty ponoszone przez dostawców energii elektrycznej ze względu na obowiązek zakupu energii ze źródeł odnawialnych, które to koszty następnie przeniosą na swoich klientów, konsumentów energii elektrycznej. Typowym przykładem byłby obowiązkowy zakup przez dostawców określonego odsetka energii ze źródeł odnawialnych za pomocą zielonych certyfikatów, za które dostawca nie otrzyma rekompensaty.

⁽⁷⁰⁾ Do tych celów jest bez znaczenia, czy monitorowanie prowadzi organ publiczny czy prywatny.

⁽⁷¹⁾ Przyjęto decyzją Urzędu Nadzoru EFTA nr 522/12/COL (Dz.U. L 296 z 7.11.2013, s. 25)..

⁽⁷²⁾ Przepisy dotyczące rynku wewnętrznego (dyrektywa 2009/72/WE), rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 714/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie warunków dostępu do sieci w odniesieniu do transgranicznej wymiany energii elektrycznej i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1228/2003 (Dz.U. L 211 z 14.8.2009, s. 15) oraz późniejsze kodeksy sieci i wytyczne nie uprawniają do subsydiowania skrośnego konsumentów w ramach systemów taryfowych.

- (173) W zasadzie i w zakresie, w jakim konsumenci energii elektrycznej ponoszą koszty finansowania wsparcia na rzecz energii ze źródeł odnawialnych, koszty te powinny być nakładane w sposób niedyskryminujący różnych konsumentów energii. Pewne ukierunkowane ulgi mogą być jednak niezbędne do zapewnienia odpowiedniej bazy finansowania wsparcia na rzecz energii ze źródeł odnawialnych i tym samym do realizacji celów w zakresie energii ze źródeł odnawialnych na poziomie EOG ⁽⁷³⁾. Z drugiej strony, w celu uniknięcia sytuacji, w których przedsiębiorstwa szczególnie obciążone finansowaniem wsparcia na rzecz energii ze źródeł odnawialnych znalazłyby się w trudnej sytuacji konkurencyjnej, Umawiające się Strony mogą zechcieć przyznać częściową rekompensatę za te dodatkowe koszty. Bez takiej rekompensaty finansowanie wsparcia na rzecz energii ze źródeł odnawialnych może być nie zrównoważone, a społeczna akceptacja dla wprowadzenia ambitnych środków wsparcia na rzecz energii ze źródeł odnawialnych może być ograniczona. Z drugiej strony, ogólne finansowanie wsparcia na rzecz energii ze źródeł odnawialnych może być zagrożone, tak jak podobne trudności może napotykać społeczna akceptacja wsparcia na rzecz takiej energii, a zakłócenia konkurencji i handlu mogą być szczególnie silne, jeśli rekompensata jest zbyt wysoka lub przyznaje się ją zbyt wielu konsumentom energii elektrycznej.
- (174) Oceniając pomoc państwa mającą rekompensować finansowanie wsparcia na rzecz energii ze źródeł odnawialnych, Urząd będzie stosować jedynie warunki określone w niniejszej sekcji oraz w sekcji 3.2.7.
- (175) W celu zagwarantowania, że pomoc będzie służyć ułatwieniu finansowania wsparcia na rzecz energii ze źródeł odnawialnych Umawiające się Strony będą musiały wykazać, że dodatkowe koszty odzwierciedlone w wyższych cenach energii elektrycznej uiszczanych przez beneficjentów wynikają tylko ze wsparcia na rzecz energii ze źródeł odnawialnych. Dodatkowe koszty nie mogą przekraczać wysokości finansowania wsparcia na rzecz energii ze źródeł odnawialnych ⁽⁷⁴⁾.
- (176) Pomoc należy ograniczyć do sektorów, których konkurencyjna pozycja jest zagrożona z uwagi na koszty związane z finansowaniem wsparcia na rzecz energii ze źródeł odnawialnych ze względu na intensywność zużycia przez nie energii elektrycznej i ich ekspozycję z tytułu transakcji międzynarodowych. W związku z powyższym pomoc można przyznać wyłącznie przedsiębiorstwom, które należą do sektorów wymienionych w załączniku 3 ⁽⁷⁵⁾. Wykaz jest przeznaczony do zastosowania jedynie w celu stwierdzenia kwalifikowalności do tej konkretnej postaci rekompensaty.
- (177) Aby uwzględnić ponadto fakt, że niektóre sektory mogą być niejednorodne pod względem intensywności zużycia energii elektrycznej, Umawiająca się Strona może włączyć przedsiębiorstwo do swojego krajowego systemu, pozwalając na obniżenie kosztów związanych ze wsparciem na rzecz energii ze źródeł odnawialnych, jeżeli intensywność zużycia energii elektrycznej przez przedsiębiorstwo wynosi co najmniej 20 % ⁽⁷⁶⁾, a przedsiębiorstwo należy do sektora o intensywności wymiany handlowej na poziomie EOG wynoszącej co najmniej 4 %, mimo że nie należy do sektora wymienionego w załączniku 3 ⁽⁷⁷⁾. W celu obliczenia intensywności zużycia energii elektrycznej przez przedsiębiorstwo w miarę dostępności stosuje się standardowe wskaźniki efektywności zużycia energii elektrycznej dla danego sektora.
- (178) W sektorach kwalifikowalnych Umawiające się Strony muszą zagwarantować, że beneficjenci są wybierani w oparciu o obiektywne, niedyskryminacyjne i przejrzyste kryteria, a pomoc jest przyznawana zasadniczo w ten sam sposób wszystkim konkurentom w tym samym sektorze, jeśli są w podobnej sytuacji faktycznej.
- (179) Urząd uzna pomoc za proporcjonalną, jeśli beneficjenci pomocy pokrywają co najmniej 15 % dodatkowych kosztów bez ulg.
- (180) Mając jednak na uwadze znaczny wzrost dopłat na energię ze źródeł odnawialnych w ostatnich latach, wkład własny w wysokości 15 % całej dopłaty na energię ze źródeł odnawialnych może przekraczać możliwości przedsiębiorstw szczególnie dotkniętych takim obciążeniem. Umawiające się Strony mają zatem w razie konieczności możliwość dalszego ograniczenia wysokości kosztów wynikających z finansowania pomocy na rzecz

⁽⁷³⁾ Dyrektywa 2009/28/WE ustanawia wiążące cele w zakresie energii ze źródeł odnawialnych dla wszystkich państw członkowskich. Islandia i Norwegia także zobowiązały się do osiągnięcia celów w zakresie energii odnawialnej na mocy tej dyrektywy. Dyrektywy nie stosuje się do Liechtensteinu.

⁽⁷⁴⁾ Najbardziej bezpośrednim sposobem wykazania związku przyczynowego jest wskazanie opłaty nakładanej dodatkowo na cenę energii elektrycznej, która to opłata służy finansowaniu energii ze źródeł odnawialnych. Pośrednim sposobem wykazania dodatkowych kosztów byłoby obliczenie wpływu wyższych kosztów netto ponoszonych przez dostawców energii elektrycznej w związku z zielonymi certyfikatami oraz obliczenie wpływu na cenę energii elektrycznej, przy założeniu, że wyższe koszty netto zostają przeniesione przez dostawcę.

⁽⁷⁵⁾ W swoich wytycznych Komisja uważa, że takie ryzyko istnieje w przypadku sektorów o intensywności wymiany handlowej na poziomie UE wynoszącej 10 %, kiedy intensywność zużycia energii elektrycznej przez sektor na poziomie UE osiąga 10 %. Ponadto podobne zagrożenia dotyczą sektorów o niższej, lecz wynoszącej co najmniej 4 % ekspozycji z tytułu transakcji i o dużo wyższej intensywności zużycia energii elektrycznej, wynoszącej co najmniej 20 %, lub sektorów podobnych pod względem gospodarczym (np. z racji substytucyjności). Takie samo ryzyko zagraża w równym stopniu sektorom o nieco niższej, lecz wynoszącej co najmniej 7 % intensywności zużycia energii elektrycznej i o bardzo wysokiej ekspozycji z tytułu transakcji, wynoszącej co najmniej 80 %. Na tej podstawie sporządzono wykaz kwalifikujących się sektorów. Ostatecznie z uwagi na gospodarcze podobieństwo i wytwarzanie substytucyjnych produktów włączono następujące sektory (odlewnictwo stali, metale lekkie i metale nieżelazne z uwagi na substytucyjność dla odlewnictwa żelaza; odzysk sortowanych materiałów z uwagi na substytucyjność dla podstawowych produktów zawartych w wykazie).

⁽⁷⁶⁾ Szczegółowe informacje na temat sposobu obliczania intensywności zużycia energii elektrycznej przez przedsiębiorstwo zawarto w załączniku 4.

⁽⁷⁷⁾ Test ten można również zastosować do przedsiębiorstw z sektora usług.

energii ze źródeł odnawialnych pokrywanych na poziomie przedsiębiorstwa, do 4 % wartości dodanej brutto ⁽⁷⁸⁾ danego przedsiębiorstwa. Przedsiębiorstwom o intensywności zużycia energii elektrycznej wynoszącej co najmniej 20 % Umawiające się Strony mogą zmniejszyć ogólną kwotę przypadającą do zapłaty do 0,5 % wartości dodanej brutto danego przedsiębiorstwa.

- (181) Jeżeli Umawiające się Strony podejmują decyzję o przyjęciu ograniczeń na poziomie odpowiednio 4 % i 0,5 % wartości dodanej brutto, ograniczenia te muszą mieć zastosowanie do wszystkich kwalifikujących się przedsiębiorstw.
- (182) Umawiające się Strony mogą podjąć środki mające na celu uwzględnienie w danych dotyczących wartości dodanej brutto wykorzystywanych do celów niniejszej sekcji wszystkich odnośnych kosztów pracy.
- (183) Umawiające się Strony mogą przyznać pomoc w postaci obniżki opłat, rocznej rekompensaty w ustalonej kwocie (zwrot podatku) lub połączenia obydwu tych form pomocy ⁽⁷⁹⁾. W przypadku przyznania pomocy w postaci obniżki opłat konieczne jest wprowadzenie mechanizmu monitorowania *ex post*, zapewniającego zwrot wszelkiej nadpłaconej pomocy przed dniem 1 lipca następnego roku. W przypadku przyznania pomocy w postaci rocznej rekompensaty w ustalonej kwocie, kwotę taką należy obliczać na podstawie danych historycznych, tj. odnotowanych poziomów zużycia energii elektrycznej i wartości dodanej brutto w określonym roku bazowym. Kwota rekompensaty nie może przekraczać kwoty pomocy otrzymanej przez przedsiębiorstwo w danym roku bazowym przy uwzględnieniu parametrów określonych w niniejszej sekcji.

3.7.3. Przepisy przejściowe dotyczące pomocy przyznanej w celu zmniejszenia obciążeń związanych z finansowaniem wsparcia na rzecz energii ze źródeł odnawialnych

- (184) Umawiające się Strony zobowiązane są zastosować kryteria dotyczące kwalifikowalności i proporcjonalności określone w sekcji 3.7.2 najpóźniej do dnia 1 stycznia 2019 r. Pomoc przyznana za okres poprzedzający tę datę zostanie uznana za zgodną, jeżeli będzie spełniała te same kryteria.
- (185) Ponadto Urząd uważa, że wszelką pomoc przyznaną w celu zmniejszenia obciążeń związanych z finansowaniem wsparcia na rzecz energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych za okres przed 2019 r. można uznać za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG, jeśli jest ona zgodna z planem dostosowania.
- (186) Aby uniknąć nagłych zakłóceń dla poszczególnych przedsiębiorstw, taki plan dostosowania musi wiązać się ze stopniowym dostosowaniem do poziomów pomocy wynikających z zastosowania kryteriów dotyczących kwalifikowalności i proporcjonalności określonych w sekcji 3.7.2.
- (187) W odniesieniu do pomocy przyznanej za okres poprzedzający datę rozpoczęcia stosowania niniejszych wytycznych plan powinien przewidywać także stopniowe zastosowanie kryteriów dla tego okresu.
- (188) Jeżeli pomoc w postaci obniżek podatków na ochronę środowiska lub zwolnienia z obciążeń związanych z finansowaniem wsparcia na rzecz energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych przyznano przed dniem rozpoczęcia stosowania niniejszych wytycznych przedsiębiorstwom, które nie kwalifikują się na podstawie sekcji 3.7.2, pomoc taką można uznać za zgodną, pod warunkiem że w planie dostosowania przewidziano wkład własny w wysokości co najmniej 20 % dodatkowych kosztów dopłaty bez ulg i będzie on ustalany stopniowo, lecz najpóźniej do dnia 1 stycznia 2019 r.
- (189) W planie dostosowania należy uwzględnić wszystkie istotne czynniki ekonomiczne związane z polityką w obszarze energii ze źródeł odnawialnych.
- (190) Plan dostosowania musi zostać zatwierdzony przez Urząd.
- (191) Plan dostosowania należy zgłosić Urzędowi najpóźniej 12 miesięcy od dnia rozpoczęcia stosowania niniejszych wytycznych.

3.8. Pomoc na infrastrukturę energetyczną

- (192) Nowoczesna infrastruktura energetyczna ma podstawowe znaczenie dla zintegrowanego rynku energii, odgrywającego kluczową rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w EOG, i dla umożliwienia EOG osiągnięcia jego szerszych celów w zakresie klimatu i energii. Komisja oszacowała łączne potrzeby w zakresie inwestycji

⁽⁷⁸⁾ Szczegółowe informacje na temat sposobu obliczania wartości dodanej brutto dla przedsiębiorstwa zawarto w załączniku 4.

⁽⁷⁹⁾ Stosowanie rocznych rekompensat w ustalonej kwocie (zwrotu podatku) ma tę zaletę, że zwolnione przedsiębiorstwa doświadczają takiego samego wzrostu krańcowych kosztów energii elektrycznej (tj. takiego samego wzrostu kosztów energii elektrycznej za każdą dodatkowo zużytą MWh), co ogranicza potencjalne zakłócenia konkurencji w sektorze.

w infrastrukturę energetyczną o znaczeniu europejskim w okresie do 2020 r. na ok. 200 mld EUR⁽⁸⁰⁾. To oszacowanie opierało się na ocenie infrastruktury potrzebnej, aby Unia Europejska była w stanie osiągnąć nadrzędne cele strategiczne dotyczące utworzenia wewnętrznego rynku energii, zapewnienia bezpieczeństwa dostaw i umożliwienia integracji odnawialnych źródeł energii. W przypadkach gdy potrzebnej infrastruktury nie są w stanie zapewnić uczestnicy rynku, pomoc państwa może być niezbędna do przezwyciężenia niedoskonałości rynku i zagwarantowania zaspokojenia znacznych potrzeb EOG w zakresie infrastruktury. Dotyczy to w szczególności projektów infrastrukturalnych o oddziaływaniu transgranicznym lub przyczyniających się do spójności regionalnej. Pomoc na infrastrukturę energetyczną powinna być z zasady pomocą inwestycyjną, w tym na modernizację i unowocześnienie.

3.8.1. Cel będący przedmiotem wspólnego zainteresowania

- (193) Infrastruktura energetyczna to warunek wstępny funkcjonowania rynku energii. Dlatego też pomoc na infrastrukturę energetyczną wzmacnia wewnętrzny rynek energii. Zwiększa ona stabilność systemu, wystarczalność mocy wytwórczych, integrację różnych źródeł energii i dostawy energii w słabo rozwiniętych sieciach. Urząd uznaje zatem, że pomoc na infrastrukturę energetyczną jest korzystna dla rynku wewnętrznego, a zatem służy celowi będącemu przedmiotem wspólnego zainteresowania.

3.8.2. Potrzeba interwencji państwa

- (194) Inwestycjom w infrastrukturę energetyczną często towarzyszą niedoskonałości rynku. Niedoskonałości rynku mogące występować w dziedzinie infrastruktury energetycznej są związane z problemami koordynacji. Rozbieżne interesy inwestorów, niepewność dotycząca wyników współpracy i efekty sieciowe mogą uniemożliwić rozwój projektu lub jego skuteczne zaplanowanie. Jednocześnie infrastruktura energetyczna generuje istotne pozytywne efekty zewnętrzne, gdyż koszty i korzyści związane z infrastrukturą mogą występować w sposób asymetryczny u różnych uczestników rynku i w różnych Umawiających się Stronach.
- (195) Aby skorygować niedoskonałości rynku określone w pkt 194, infrastruktura energetyczna zwykle podlega regulacji w zakresie taryf i dostępu oraz wymogom dotyczącym rozdzielania elementów działalności, zgodnie z przepisami dotyczącymi wewnętrznego rynku energii⁽⁸¹⁾.
- (196) Pod względem finansowania sposobem przezwyciężenia niedoskonałości rynku innym niż obowiązkowe taryfy dla użytkowników jest przyznanie pomocy państwa. Dlatego też do celów wykazania potrzeby pomocy państwa w dziedzinie infrastruktury energetycznej zastosowanie mają zasady opisane w pkt 197 i 198.
- (197) Urząd uważa, że w przypadku projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, zdefiniowanych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 347/2013⁽⁸²⁾, w przypadku inteligentnych sieci oraz inwestycji w infrastrukturę na obszarach objętych pomocą, finansowanie za pomocą taryf może nie być wystarczające do skorygowania niedoskonałości rynku związanych z pozytywnymi efektami zewnętrznymi i problemami z koordynacją, w związku z czym może zostać przyznana pomoc państwa.
- (198) W przypadku projektów obejmujących infrastrukturę energetyczną podlegających zakresowi pkt 197 i częściowo lub całkowicie wyłączonych z przepisów dotyczących wewnętrznego rynku energii oraz w przypadku projektów niepodlegających zakresowi pkt 197, Urząd będzie oceniać potrzebę pomocy państwa w trybie indywidualnym. W ocenie tej Urząd uwzględni następujące czynniki: (i) w jakim zakresie niedoskonałość rynku prowadzi do niewystarczającej dostępności niezbędnej infrastruktury; (ii) w jakim zakresie dana infrastruktura jest dostępna stronom trzecim oraz podlega uregulowaniom dotyczącym taryf; oraz (iii) w jakim zakresie projekt przyczynia się do zapewnienia EOG bezpieczeństwa dostaw energii.
- (199) W odniesieniu do projektów infrastrukturalnych w sektorze ropy naftowej Urząd zakłada, że nie występuje potrzeba pomocy państwa. W wyjątkowych okolicznościach Umawiające się Strony mogą jednak przyznać pomoc państwa, jeśli jest to należycie uzasadnione.

⁽⁸⁰⁾ Dokument roboczy służb Komisji, Potrzeby inwestycyjne i wymogi finansowe w odniesieniu do infrastruktury energetycznej, 6.6.2011, SEC(2011) 755, s. 2.

⁽⁸¹⁾ Do uregulowań rynku wewnętrznego w dziedzinie energii zalicza się w szczególności dyrektywę 2009/72/WE; dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE z dnia 13 lipca 2009 r. dotyczącą wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego (Dz.U. L 211 z 14.8.2009, s. 94); rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 713/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. ustanawiające Agencję ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (Dz.U. L 211 z 14.8.2009, s. 1); rozporządzenie (WE) nr 714/2009; oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 715/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie warunków dostępu do sieci przesyłowych gazu ziemnego (Dz.U. L 211 z 14.8.2009, s. 36).

⁽⁸²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 347/2013 z dnia 17 kwietnia 2013 r. w sprawie wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej (Dz.U. L 115 z 25.4.2013, s. 39).

3.8.3. Adekwatność

- (200) Urząd uważa, że taryfy ⁽⁸³⁾ są adekwatnym podstawowym środkiem finansowania infrastruktury energetycznej. W przypadku projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, inteligentnych sieci oraz inwestycji w infrastrukturę na obszarach objętych pomocą, pomoc państwa można jednak uznać za adekwatny instrument częściowego lub całkowitego finansowania takiej infrastruktury. W takich przypadkach niedoskonałości rynku często uniemożliwiają pełne wdrożenie zasady „użytkownik płaci”, na której oparte są uregulowania dotyczące taryf, np. ponieważ podwyższenie taryfy w celu sfinansowania inwestycji w nową infrastrukturę byłoby na tyle znaczne, że zniechęcałoby do inwestowania lub powstrzymywałoby potencjalnych klientów przed korzystaniem z infrastruktury.

3.8.4. Efekt zachęty

- (201) Efekt zachęty stwarzany przez pomoc będzie oceniany na podstawie warunków określonych w sekcji 3.2.4.

3.8.5. Proporcjonalność

- (202) Kwota pomocy musi być ograniczona do minimum niezbędnego do osiągnięcia celów wyznaczonych w zakresie infrastruktury. W przypadku pomocy na infrastrukturę zakłada się, że scenariusz alternatywny to sytuacja, w której projekt nie byłby realizowany. Kosztem kwalifikowalnym jest zatem równowartość niedopasowania poziomu płynności.
- (203) Środki pomocy na wsparcie infrastruktury nie powinny przekraczać intensywności pomocy wynoszącej 100 % kosztów kwalifikowalnych.
- (204) Urząd będzie wymagać od Umawiających się Stron jasnego i osobnego wskazania wszelkich innych środków pomocy mogących mieć wpływ na środki pomocy na infrastrukturę.

3.8.6. Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel

- (205) W świetle wymogów obowiązujących na podstawie przepisów dotyczących wewnętrznego rynku energii, mających na celu wzmocnienie konkurencji, Urząd uzna, że pomoc na infrastrukturę energetyczną podlegająca uregulowaniom rynku wewnętrznego nie wywiera nadmiernego wpływu zakłócającego.
- (206) W przypadku infrastruktury częściowo lub całkowicie wyłączanej lub niepodlegającej przepisom dotyczącym wewnętrznego rynku energii oraz w przypadku podziemnych magazynów gazu Urząd będzie indywidualnie oceniać potencjalne zakłócenia konkurencji, biorąc pod uwagę w szczególności zakres dostępu stron trzecich do infrastruktury objętej pomocą, dostęp do infrastruktury alternatywnej i udział beneficjenta w rynku.

3.9. Pomoc na zapewnienie wystarczalności mocy wytwórczych

- (207) W związku z rosnącym udziałem odnawialnych źródeł energii produkcja energii elektrycznej w wielu Umawiających się Stronach przechodzi od systemu względnie stabilnych i ciągłych dostaw do systemu z większą liczbą źródeł o zmiennej charakterystyce produkcji i o mniejszej skali dostaw. To przejście wiąże się z nowymi wyzwaniami pod względem zapewnienia wystarczalności mocy wytwórczych.
- (208) Ponadto niedoskonałości rynku i luki regulacyjne mogą skutkować zbyt ograniczonymi inwestycjami w zdolność wytwórczą, np. w sytuacji, gdy obowiązują pułapy cen hurtowych, a rynki energii elektrycznej nie oferują wystarczających zachęt do inwestowania.
- (209) W rezultacie niektóre Umawiające się Strony rozważają wprowadzenie środków zapewniających wystarczalność mocy wytwórczych, zwykle udzielając producentom wsparcia na samą dostępność zdolności wytwórczej ⁽⁸⁴⁾.

⁽⁸³⁾ Ramy regulacyjne określone dyrektywami 2009/72/WE i 2009/73/WE obejmują uzasadnienie i zasady leżące u podstaw uregulowań w zakresie taryf za dostęp i korzystanie, stosowanych przez operatorów systemów przesyłowych i dystrybucyjnych w celu sfinansowania inwestycji i utrzymania takiej infrastruktury.

⁽⁸⁴⁾ Komisja odniosła się w szczególności do kwestii wystarczalności mocy wytwórczych w swoim komunikacie „Realizacja rynku wewnętrznego energii elektrycznej przy jak najlepszym wykorzystaniu interwencji publicznej” z dnia 5 listopada 2013 r. (C(2013)7243 final) i w powiązanim dokumencie roboczym służb Komisji „Wystarczalność mocy wytwórczych na wewnętrznym rynku energii elektrycznej – wytyczne dotyczące interwencji publicznych” (SWD(2013) 438 final) z dnia 5 listopada 2013 r.

3.9.1. Cel będący przedmiotem wspólnego zainteresowania

- (210) Środki na zapewnienie wystarczalności mocy wytwórczych można konstruować na różne sposoby, w postaci pomocy inwestycyjnej i operacyjnej (z zasady nagradzając jedynie zobowiązanie do gotowości dostarczania energii elektrycznej), oraz osiągać dzięki nim różne cele. Mogą one np. być podejmowane w związku z krótkoterminowymi obawami dotyczącymi braku elastycznej zdolności wytwórczej potrzebnej w przypadkach nagłych wahań w dostawach energii wiatrowej i słonecznej, odznaczającej się zmienną charakterystyką produkcji, bądź też mogą określać docelowy poziom wystarczalności mocy wytwórczych, do którego zapewnienia Umawiająca się Strona może dążyć bez względu na czynniki o charakterze krótkoterminowym.
- (211) Pomoc na zapewnienie wystarczalności mocy wytwórczych może być sprzeczna z celem dotyczącym stopniowego wycofania dotacji szkodliwych dla środowiska, w tym dotacji na paliwa kopalne. Umawiające się Strony powinny zatem przede wszystkim rozważyć alternatywne sposoby osiągnięcia wystarczalności mocy wytwórczych, niemające negatywnego wpływu na cel dotyczący stopniowego wycofania dotacji szkodliwych dla środowiska lub gospodarki, np. ułatwienie zarządzania popytem i zwiększenie przepustowości połączeń wzajemnych.
- (212) Konkretny cel środka powinien być jasno określony, łącznie z tym kiedy i gdzie oczekuje się wystąpienia problemu z wystarczalnością mocy wytwórczych. Identyfikacja takiego problemu powinna być spójna z analizą wystarczalności mocy wytwórczych przeprowadzaną regularnie przez europejską sieć operatorów systemów przesyłowych w odniesieniu do energii elektrycznej zgodnie z przepisami w sprawie wewnętrznego rynku energii ⁽⁸⁵⁾.

3.9.2. Potrzeba interwencji państwa

- (213) Charakter i przyczyny problemu z wystarczalnością mocy wytwórczych, a co za tym idzie – potrzebę pomocy państwa na zapewnienie takiej wystarczalności, należy odpowiednio przeanalizować i określić ilościowo, np. w kategoriach braku zdolności pokrycia obciążenia szczytowego lub sezonowej zdolności wytwórczej lub zapotrzebowania szczytowego w przypadku niezdolności krótkoterminowego rynku hurtowego do dopasowania popytu i podaży. Należy opisać jednostkę miary zastosowaną do określenia ilościowego oraz przedstawić metodę obliczenia.
- (214) Umawiające się Strony powinny jasno wskazać powody, dla których nie można spodziewać się, że rynek zapewni odpowiednią zdolność wytwórczą w razie braku interwencji, przy uwzględnieniu aktualnej sytuacji rynkowej i technologicznej ⁽⁸⁶⁾.
- (215) W swojej ocenie Urząd uwzględni, między innymi i w stosownych przypadkach, następujące elementy, które powinna przedstawić Umawiająca się Strona:
- a) ocena oddziaływania energii elektrycznej o zmiennej charakterystyce produkcji, w tym z sąsiednich systemów;
 - b) ocena oddziaływania zaangażowania po stronie popytu, w tym opis środków promujących zarządzanie popytem ⁽⁸⁷⁾;
 - c) ocena faktycznego lub potencjalnego istnienia połączeń wzajemnych, w tym opis projektów wdrażanych i planowanych;
 - d) ocena każdego innego elementu mogącego spowodować lub pogłębić problem z wystarczalnością mocy wytwórczych, takiego jak luka w przepisach i niedoskonałość rynku, w tym np. pułapy cen hurtowych.

3.9.3. Adekwatność

- (216) Pomoc powinna stanowić wynagrodzenie wyłącznie za usługę samej dostępności świadczoną przez wytwórcę, tj. za zobowiązanie do gotowości do dostarczania energii elektrycznej i przysługującej z tego tytułu rekompensaty, np. w postaci wynagrodzenia za udostępnienie 1 MW mocy wytwórczej. Pomoc nie powinna zawierać żadnego wynagrodzenia z tytułu sprzedaży energii elektrycznej, tj. wynagrodzenia za sprzedaną MWh.

⁽⁸⁵⁾ Rozporządzenie (WE) nr 714/2009, w szczególności art. 8 dotyczący ENTSO energii elektrycznej. Właściwych odniesień może dostarczyć przede wszystkim metodyka ENTSO-E, opracowana przez europejską sieć operatorów systemów przesyłowych energii elektrycznej na potrzeby oceny wystarczalności mocy wytwórczych na poziomie UE.

⁽⁸⁶⁾ Do sytuacji takich można zaliczyć np. rozwój łączenia rynków, rynków dnia bieżącego, rynków bilansujących, rynków usług pomocniczych i magazynowania energii elektrycznej.

⁽⁸⁷⁾ Komisja weźmie również pod uwagę plany wprowadzenia inteligentnych liczników zgodnie z załącznikiem I do dyrektywy 2009/72/WE, a także z wymogami dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej.

- (217) Środek powinien być otwarty i zapewniać odpowiednie zachęty zarówno dla istniejących, jak i przyszłych wytwórców, a także dla operatorów zastępowalnych technologii, takich jak rozwiązania w zakresie reagowania na zapotrzebowanie czy magazynowania. Pomoc powinna być zatem udostępniana poprzez mechanizm pozwalający na potencjalnie różne czasy realizacji, odpowiadające czasowi potrzebnemu na realizację nowych inwestycji przez nowych wytwórców używających różnych technologii. Środek powinien także uwzględniać stopień, w jakim przepustowość połączeń wzajemnych może skorygować ewentualny problem z wystarczalnością mocy wytwórczych.

3.9.4. Efekt zachęty

- (218) Efekt zachęty stwarzany przez pomoc będzie oceniany na podstawie warunków określonych w sekcji 3.2.4 niniejszych wytycznych.

3.9.5. Proporcjonalność

- (219) Ogólną kwotę pomocy należy obliczać tak, aby beneficjenci uzyskali stopę zwrotu, którą można uznać za zasadną.
- (220) Uważa się, że procedura przetargowa zgodna z zasadami konkurencji, oparta na jasnych, przejrzystych i niedyskryminacyjnych kryteriach, precyzyjnie ukierunkowana na określony cel, w normalnych okolicznościach zapewnia zasadną stopę zwrotu.
- (221) Środek powinien obejmować mechanizmy zapobiegające powstawaniu nieoczekiwanych zysków.
- (222) Środek powinien być skonstruowany tak, aby cena płacona za dostępność automatycznie zmierzała do zera, gdy można się spodziewać, że poziom podaży zdolności wytwórczych będzie adekwatny do poziomu popytu na te zdolności.

3.9.6. Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel

- (223) Środek powinien być skonstruowany w taki sposób, aby mógł obejmować wszelkie zdolności wytwórcze mogące skutecznie przyczynić się do rozwiązania problemu z wystarczalnością mocy wytwórczych, w szczególności z uwzględnieniem następujących czynników:
- a) uczestnictwo wytwórców korzystających z innych technologii oraz operatorów oferujących środki o równoważnej charakterystyce technicznej, np. zarządzanie popytem, połączenia wzajemne i składowanie. Bez uszczerbku dla pkt 219, ograniczenie uczestnictwa może być uzasadnione tylko niewystarczającymi parametrami technicznymi w stosunku do parametrów niezbędnych dla rozwiązania problemu z wystarczalnością mocy wytwórczych. Ponadto środek na zapewnienie wystarczalności mocy wytwórczych powinien być otwarty na potencjalną kumulację zarówno popytu, jak i podaży;
 - b) uczestnictwo operatorów z innych Umawiających się Stron, w których takie uczestnictwo jest fizycznie możliwe, zwłaszcza w kontekście regionalnym, tj. w których zdolność wytwórczą można fizycznie udostępnić Umawiającej się Stronie wdrażającej środek oraz można wyegzekwować zobowiązania związane ze środkiem⁽⁸⁸⁾;
 - c) uczestnictwo liczby wytwórców wystarczającej do ustalenia konkurencyjnej ceny zdolności wytwórczej;
 - d) unikanie negatywnego wpływu na rynek wewnętrzny, np. wynikającego z ograniczeń wywozowych, pułapów cen hurtowych, ograniczeń przetargowych lub innych środków utrudniających łączenie rynków, w tym rynków dnia bieżącego i rynków bilansujących.
- (224) Środek:
- a) nie powinien ograniczać zachęt do inwestowania w przepustowość połączeń wzajemnych;
 - b) nie powinien zagrażać łączeniu rynków, w tym rynków bilansujących;
 - c) nie powinien podważać decyzji inwestycyjnych dotyczących produkcji energii podjętych przed wprowadzeniem środka ani decyzji podjętych przez operatorów w odniesieniu do rynku bilansującego lub rynku usług pomocniczych;

⁽⁸⁸⁾ Programy należy dostosować w przypadku zawarcia porozumienia o ułatwianiu uczestnictwa w takich programach w wymiarze transgranicznym.

- d) nie powinien nadmiernie wzmacniać pozycji dominującej;
- e) w przypadku równoważnych parametrów technicznych i ekonomicznych powinien zapewniać preferencyjne traktowanie wytwórcom niskoemisyjnym.

3.10. *Pomoc w postaci systemów przydziałów emisji gazów cieplarnianych*

- (225) Systemy przydziałów emisji gazów cieplarnianych można tworzyć, aby ograniczyć emisje zanieczyszczeń, np. emisje NO_x ⁽⁸⁹⁾. Mogą one wiązać się z pomocą państwa, zwłaszcza kiedy Umawiające się Strony przyznają uprawnienia i zezwolenia poniżej ich wartości rynkowej. Jeśli całkowita ilość uprawnień przyznanych przez Umawiającą się Stronę jest niższa niż spodziewane całkowite zapotrzebowanie przedsiębiorstw, ogólny wpływ na ochronę środowiska będzie pozytywny. Na poziomie poszczególnych przedsiębiorstw, jeśli przyznane uprawnienia nie pokrywają całego przewidywanego zapotrzebowania, dane przedsiębiorstwo musi ograniczyć swoje zanieczyszczenia, przyczyniając się w ten sposób do podniesienia poziomu ochrony środowiska, albo kupić dodatkowe uprawnienia, płacąc w ten sposób rekompensatę za swoje zanieczyszczenia.
- (226) Systemy przydziałów emisji gazów cieplarnianych można uznać za zgodne z funkcjonowaniem Porozumienia EOG w przypadku łącznego spełnienia następujących warunków:
- a) systemy przydziałów emisji gazów cieplarnianych muszą być tworzone w sposób pozwalający osiągnąć cele w zakresie ochrony środowiska wykraczające poza te, które mają być osiągnięte na podstawie norm unijnych obowiązkowych dla odnośnych przedsiębiorstw;
 - b) przydział uprawnień musi odbywać się w sposób przejrzysty, w oparciu o obiektywne kryteria i źródła danych o najwyższej dostępnej jakości, a całkowita ilość uprawnień lub zezwoleń przyznana każdemu przedsiębiorstwu poniżej ich wartości rynkowej nie może przekraczać jego przewidywanych potrzeb oszacowanych dla sytuacji nieistnienia systemu handlu uprawnieniami;
 - c) metoda przydziału uprawnień nie może faworyzować określonych przedsiębiorstw lub określonych sektorów, chyba że jest to uzasadnione logiką ekologiczną samego systemu lub takie zasady są niezbędne dla zachowania spójności z innymi koncepcjami polityki w dziedzinie ochrony środowiska;
 - d) nowe podmioty zasadniczo nie otrzymują uprawnień ani zezwoleń na korzystniejszych warunkach niż istniejące przedsiębiorstwa działające na tych samych rynkach. Przyznawanie większej ilości uprawnień istniejącym instalacjom w porównaniu z nowymi podmiotami nie powinno powodować nadmiernych barier wejścia na rynek.
- (227) Urząd oceni konieczność i proporcjonalność pomocy państwa udzielonej w ramach systemu handlu uprawnieniami w oparciu o następujące kryteria:
- a) beneficjenci muszą być wybierani w oparciu o obiektywne i przejrzyste kryteria, a pomoc musi być przyznawana zasadniczo w ten sam sposób wszystkim konkurentom w tym samym sektorze, jeśli są w podobnej sytuacji faktycznej;
 - b) wystawienie na aukcję wszystkich uprawnień musi prowadzić do znacznego wzrostu kosztów produkcji dla każdego sektora lub każdej kategorii beneficjentów indywidualnych;
 - c) znacznego wzrostu kosztów produkcji nie można przerzucić na klientów bez istotnego ograniczenia sprzedaży. Analizę tę można przeprowadzić na podstawie oszacowań m.in. elastyczności cen produktów danego sektora. Aby ocenić, czy wzrost kosztów spowodowany przez system handlu uprawnieniami nie może zostać przerzucony na klientów, można wykorzystać szacunki spadku sprzedaży oraz jego wpływu na rentowność przedsiębiorstwa;
 - d) indywidualne przedsiębiorstwa w sektorze nie powinny mieć możliwości ograniczania poziomu emisji tak, aby cena certyfikatów była możliwa do zaakceptowania. Niemożliwe do ograniczenia zużycie można wykazać, przedstawiając poziomy emisji oparte na technice gwarantującej najlepszy wynik w EOG i wykorzystując ją jako punkt odniesienia. Każde przedsiębiorstwo, które osiągnie poziom punktu odniesienia, może w pełni

⁽⁸⁹⁾ Sprawa C-279/08 P Komisja Europejska przeciwko Niderlandom. Zb.Orz. 2011, s. I-7671.

wykorzystać uprawnienia odpowiadające wzrostowi kosztów produkcji, który wynika z systemu handlu uprawnieniami z wykorzystaniem techniki gwarantującej najlepszy wynik i jest niemożliwy do przerzucenia na klientów. Każde przedsiębiorstwo, którego wyniki w zakresie ochrony środowiska są słabsze, korzysta z mniejszych uprawnień, proporcjonalnych do tych wyników.

3.11. Pomoc na relokację przedsiębiorstw

- (228) Pomoc inwestycyjna na relokację przedsiębiorstw ma na celu zachęcenie poszczególnych przedsiębiorstw do przeciwdziałania negatywnym skutkom zewnętrznym poprzez relokację przedsiębiorstw wytwarzających znaczne zanieczyszczenia do obszarów, gdzie takie zanieczyszczenia będą miały mniej szkodliwy wpływ na środowisko, tj. niższe będą koszty zewnętrzne. Pomoc może być zatem uzasadniona, jeśli przyczyny relokacji są związane z ochroną środowiska, ale należy unikać przyznawania pomocy na relokację w jakimkolwiek innym celu.
- (229) Pomoc inwestycyjną na relokację przedsiębiorstw z przyczyn związanych z ochroną środowiska uważa się za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG, jeżeli spełnione są warunki określone w sekcjach 3.2.4 i 3.2.7 oraz następujące warunki łącznie:
- zmiana lokalizacji musi być podyktowana ochroną środowiska lub względami prewencyjnymi oraz być nakazana decyzją administracyjną lub sądową właściwego organu administracji publicznej lub też uzgodniona między przedsiębiorstwem i właściwym organem administracji publicznej;
 - przedsiębiorstwo musi spełniać najsurowsze normy w zakresie ochrony środowiska obowiązujące w regionie nowej lokalizacji.
- (230) Beneficjentem może być:
- przedsiębiorstwo mające siedzibę na terenach miejskich lub na specjalnym obszarze ochrony wyznaczonym na podstawie dyrektywy Rady 92/43/EWG⁽⁹⁰⁾, które zgodnie z prawem (tzn. spełniając wszystkie wymogi prawne, w tym wszystkie obowiązujące je normy w zakresie ochrony środowiska) prowadzi działalność powodującą poważne zanieczyszczenia i które, z uwagi na tę lokalizację, musi przenieść się z miejsca założenia działalności gospodarczej do bardziej odpowiedniego miejsca; lub
 - zakład lub instalacja podlegająca zakresowi dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/18/UE⁽⁹¹⁾ („dyrektywa Seveso III”).
- (231) W celu określenia kwoty kosztów kwalifikowalnych w przypadku pomocy na relokację Urząd będzie brać pod uwagę przede wszystkim niżej wymienione czynniki:
- następujące korzyści:
 - dochód z tytułu sprzedaży lub wynajmu/dzierżawy opuszczonego zakładu lub gruntu;
 - rekompensata wypłacona w przypadku wywłaszczenia;
 - inne korzyści związane z przeniesieniem zakładu, a zwłaszcza korzyści wynikające z usprawnienia, przy okazji przeniesienia, stosowanej technologii i zysków księgowych wynikających z lepszego wykorzystania zdolności produkcyjnych zakładu;
 - inwestycje związane ze zwiększeniem zdolności produkcyjnych;
 - następujące koszty:
 - koszty związane z zakupem gruntu lub budową lub zakupem nowego zakładu o takich samych zdolnościach produkcyjnych jak opuszczony zakład;
 - grzywny nałożone na przedsiębiorstwo z tytułu wypowiedzenia umowy najmu/dzierżawy gruntów lub budynków w przypadku, gdy do zmiany lokalizacji dochodzi w ramach wykonania decyzji administracyjnej lub sądowej.
- (232) Intensywność pomocy określono w załączniku 1.

⁽⁹⁰⁾ Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. L 206 z 22.7.1992, s. 7).

⁽⁹¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/18/UE z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie kontroli zagrożeń poważnymi awariami związanymi z substancjami niebezpiecznymi, zmieniająca, a następnie uchylająca dyrektywę Rady 96/82/WE (Dz.U. L 197 z 24.7.2012, s. 1).

4. Ocena

- (233) W celu dodatkowego zagwarantowania, że zakłócenia konkurencji będą ograniczone, Urząd może wymagać poddania niektórych programów pomocy ograniczeniu czasowemu (zwykle do czterech lub mniej lat) i ocenie, o której mowa w pkt 23. Oceny będą przeprowadzane w odniesieniu do programów, w przypadku których potencjalne zakłócenie konkurencji może być szczególnie silne, tj. może wystąpić ryzyko poważnego ograniczenia lub zakłócenia konkurencji, jeśli ich wdrożenie nie zostanie w odpowiednim czasie poddane przeglądowi.
- (234) Biorąc pod uwagę jej cele, a także z myślą o nienakładaniu nieproporcjonalnego obciążenia na Umawiające się Strony i mniejsze programy pomocy, ocena ma zastosowanie wyłącznie do programów pomocy odznaczających się dużymi budżetami na pomoc, cechujących się nowatorskimi rozwiązaniami lub w przypadkach gdy przewiduje się znaczne zmiany rynkowe, technologiczne lub regulacyjne. Ocena musi zostać przeprowadzana przez eksperta, który jest niezależny od organu przyznającego pomoc, na podstawie wspólnej metodyki dostarczonej przez Urząd. Wyniki oceny muszą być publikowane. Wraz z programem pomocy Umawiająca się Strona musi przedstawić projekt planu oceny, który będzie stanowił integralną część oceny programu przez Urząd.
- (235) W przypadku programów pomocy niepodlegających zakresowi rozporządzenia w sprawie wyłączeń blokowych wyłącznie z uwagi na duży budżet Urząd oceni zgodność programu pomocy, z wykluczeniem planu oceny, na podstawie kryteriów określonych w tym rozporządzeniu, a nie kryteriów zawartych w niniejszych wytycznych.
- (263) Ocenę należy przedłożyć do Urzędu w odpowiednim czasie, aby można było rozważyć ewentualne przedłużenie okresu obowiązywania programu pomocy, a w każdym razie po wygaśnięciu okresu jej obowiązywania. Dokładny zakres i zasady każdej oceny określa się w decyzji o zatwierdzeniu programu pomocy. Każdy kolejny środek pomocy ukierunkowany na podobny cel (w tym ewentualne zmiany w programach, o których mowa w pkt 235) musi uwzględniać wyniki oceny.

5. Zastosowanie

- (237) Niniejsze wytyczne będą stosowane od dnia przyjęcia i zastąpią wytyczne w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska opublikowane w dniu 10 czerwca 2010 r. ⁽⁹²⁾. Będą obowiązywać do dnia 31 grudnia 2020 r.
- (238) Urząd będzie stosować niniejsze wytyczne w odniesieniu do wszystkich zgłaszanych środków pomocy, względem których musi podjąć decyzję po zastosowaniu niniejszych wytycznych, nawet w przypadku projektów zgłoszonych przed tym terminem. Jednak pomoc indywidualna przyznana w ramach zatwierdzonych programów pomocy i zgłoszona Urzędowi w związku z obowiązkiem indywidualnego zgłaszania takiej pomocy będzie oceniana na podstawie wytycznych mających zastosowanie do zatwierdzonego programu pomocy, na podstawie którego daną pomoc indywidualną przyznano.
- (239) Niezgodna z prawem pomoc na ochronę środowiska lub cele związane z energią będzie oceniana zgodnie z przepisami obowiązującymi w dniu przyznania pomocy, zgodnie z zawiadomieniem Urzędu w sprawie zasad oceny pomocy niezgodnej z prawem ⁽⁹³⁾, z następującym wyjątkiem:

niezgodna z prawem pomoc w postaci ulg w finansowaniu wsparcia na rzecz energii ze źródeł odnawialnych będzie oceniana zgodnie z przepisami sekcji 3.7.2 i 3.7.3.

Od dnia 1 stycznia 2011 r. plan dostosowania przewidziany w pkt 185 musi również uwzględniać stopniowe zastosowanie kryteriów określonych w sekcji 3.7.2 oraz wkład własny, o którym mowa w pkt 193. Urząd uważa, że wszelką pomoc w postaci ulg w finansowaniu wsparcia na rzecz energii ze źródeł odnawialnych przyznaną do tego dnia można uznać za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG ⁽⁹⁴⁾.

- (240) Pomoc indywidualna przyznana w ramach niezgodnego z prawem programu pomocy będzie oceniana na podstawie wytycznych mających zastosowanie do danego niezgodnego z prawem programu w okresie, w którym daną indywidualną pomoc przyznano. Jeżeli beneficjent otrzymał od Umawiającej się Strony potwierdzenie, że będzie korzystał z pomocy operacyjnej na rzecz energii ze źródeł odnawialnych i kogeneracji w ramach programu niezgodnego z prawem przez z góry ustalony okres, taką pomoc można przyznać na cały okres pod warunkami określonymi w programie w chwili przekazania potwierdzenia w zakresie, w jakim dana pomoc jest zgodna z przepisami mającymi zastosowanie w chwili przekazania potwierdzenia.

⁽⁹²⁾ Dz.U. L 144 z 10.6.2010, s. 1 oraz Suplement EOG nr 29 z 10.6.2010, s. 1.

⁽⁹³⁾ Przyjęto decyzją Urzędu Nadzoru EFTA nr 154/07/COL (Dz.U. L 73 z 19.3.2009, s. 23).

⁽⁹⁴⁾ Urząd uważa, że taka pomoc nie wpływa niekorzystnie na warunki wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem.

- (241) Na podstawie art. 62 ust. 1 Porozumienia EOG Urząd niniejszym proponuje Umawiającym się Stronom następujące właściwe środki dotyczące istniejących w poszczególnych państwach programów pomocy na ochronę środowiska lub na cele związane z energią.

Umawiające się Strony powinny, w stosownych przypadkach, dokonać modyfikacji w swoich programach w celu dostosowania ich do niniejszych wytycznych najpóźniej do dnia 1 stycznia 2016 r., z następującymi wyjątkami:

- w razie konieczności istniejące programy pomocy w rozumieniu art. 1 ust. 1 części 1 Protokołu 3⁽⁹⁵⁾, związane z pomocą operacyjną na rzecz energii ze źródeł odnawialnych i kogeneracji należy dostosować do niniejszych wytycznych tylko wówczas, gdy Umawiające się Strony przedłużą okres obowiązywania ich programów, muszą je ponownie zgłosić po upływie 10 lat lub po wygaśnięciu okresu ważności decyzji Urzędu lub muszą je zmienić⁽⁹⁶⁾,
 - każdorazowo, kiedy beneficjent otrzymuje od Umawiającej się Strony potwierdzenie, że będzie korzystał z pomocy państwa w ramach takiego programu przez z góry ustalony okres, taką pomoc można przyznać na cały okres pod warunkami określonymi w programie w chwili przekazania potwierdzenia.
- (242) Umawiające się Strony zaprasza się do wyrażenia wyraźnej i bezwarunkowej zgody na zaproponowane właściwe środki w ciągu dwóch miesięcy od dnia publikacji niniejszych wytycznych na stronie internetowej Urzędu⁽⁹⁷⁾. W przypadku braku odpowiedzi Urząd uzna, że dana Umawiająca się Strona nie wyraża zgody na zaproponowane środki.

6. Sprawozdawczość i monitorowanie

- (243) Zgodnie z Protokołem 3 Umawiające się Strony mają obowiązek przedkładania Urzędowi sprawozdań rocznych.
- (244) Umawiające się Strony mają obowiązek zagwarantowania, że prowadzone są szczegółowe rejestry obejmujące wszystkie środki związane z przyznaniem pomocy. Takie rejestry muszą zawierać wszelkie informacje niezbędne dla ustalenia, że przestrzegano warunków, odpowiednio do sytuacji, dotyczących kosztów kwalifikowalnych i maksymalnej intensywności pomocy. Takie rejestry należy przechowywać przez okres 10 lat od daty przyznania pomocy i na żądanie udostępniać Urzędowi.

7. Rewizja

- (245) Urząd może w dowolnym terminie zdecydować się na poddanie niniejszych wytycznych przeglądowi lub wprowadzić w nich zmiany, jeśli byłoby to konieczne ze względów związanych z polityką konkurencji lub w celu uwzględnienia polityki EOG w innych dziedzinach oraz zobowiązań międzynarodowych.

⁽⁹⁵⁾ Protokół 3 do Porozumienia między państwami EFTA w sprawie ustanowienia Urzędu Nadzoru i Trybunału Sprawiedliwości.

⁽⁹⁶⁾ Zmianą jest każda podlegająca zgłoszeniu zmiana w rozumieniu art. 1 ust. 3 Protokołu 3.

⁽⁹⁷⁾ <http://www.eftasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines/>.

ZAŁĄCZNIK 1

INTENSYWNOŚĆ POMOCY W PRZYPADKU POMOCY INWESTYCYJNEJ, WYRAŻONA JAKO ODSETEK KOSZTÓW KWALIFIKOWALNYCH

W odniesieniu do środków pomocy na ochronę środowiska stosuje się następujące stopnie intensywności pomocy:

	Małe przedsiębiorstwo	Średnie przedsiębiorstwo	Duże przedsiębiorstwo
Pomoc dla przedsiębiorstw na spełnienie wymogów surowszych niż normy unijne lub podniesienie poziomu ochrony środowiska w przypadku braku norm unijnych (pomoc na nabycie nowych środków transportu)	60 % 70 % w przypadku ekoinnowacji, 100 % w przypadku procedury przetargowej	50 % 60 % w przypadku ekoinnowacji, 100 % w przypadku procedury przetargowej	40 % 50 % w przypadku ekoinnowacji 100 % w przypadku procedury przetargowej
Pomoc na badania środowiska	70 %	60 %	50 %
Pomoc na wcześniejsze dostosowanie do przyszłych norm unijnych			
ponad 3 lata	20 %	15 %	10 %
od 1 roku do 3 lat przed wejściem norm w życie	15 %	10 %	5 %
Pomoc na gospodarowanie odpadami	55 %	45 %	35 %
Pomoc na energię ze źródeł odnawialnych	65 %,	55 %,	45 %,
Pomoc na instalacje kogeneracyjne	100 % w przypadku procedury przetargowej	100 % w przypadku procedury przetargowej	100 % w przypadku procedury przetargowej
Pomoc na efektywność energetyczną	50 %, 100 % w przypadku procedury przetargowej	40 %, [100] % w przypadku procedury przetargowej	30 %, 100 % w przypadku procedury przetargowej
Pomoc na systemy ciepłownicze i chłodnicze korzystające z konwencjonalnych źródeł energii	65 %, 100 % w przypadku procedury przetargowej	55 %, 100 % w przypadku procedury przetargowej	45 % 100 % w przypadku procedury przetargowej
Pomoc na rekultywację terenów zanieczyszczonych	100 %	100 %	100 %
Pomoc na relokację przedsiębiorstw	70 %	60 %	50 %
Pomoc w postaci przydziałów emisji gazów cieplarnianych	100 %	100 %	100 %
Pomoc na infrastrukturę energetyczną			
Infrastruktura systemu ciepłowniczego	100 %	100 %	100 %
Pomoc na CCS	100 %	100 %	100 %

Podane w tabeli stopnie intensywności pomocy można zwiększyć o dodatkowe 5 punktów procentowych w regionach objętych art. 61 ust. 3 lit. c) lub o dodatkowe 15 punktów procentowych w regionach objętych art. 61 ust. 3 lit. a) Porozumienia EOG, maksymalnie do 100 % intensywności pomocy.

ZAŁĄCZNIK 2

TYPOWE INTERWENCJE PAŃSTWA

- (1) Urząd uwzględnia typowe przykłady interwencji państwa mających na celu podniesienie poziomu ochrony środowiska lub wzmocnienie wewnętrznego rynku energii.
- (2) W szczególności, na potrzeby obliczeń kosztów kwalifikowalnych na podstawie scenariusza alternatywnego, podaje się następujące wskazówki:

Kategoria pomocy	Scenariusz alternatywny/Koszty kwalifikowalne ⁽¹⁾
Kogeneracja	Scenariuszem alternatywnym jest tradycyjny system produkcji energii elektrycznej lub ciepłej o takiej samej mocy pod względem efektywnej produkcji energii.
Badania środowiska ⁽²⁾	Koszty kwalifikowalne to koszty badań.
Rekultywacja terenów zanieczyszczonych	Poniesione koszty ⁽³⁾ działań rekultywacyjnych pomniejszone o wzrost wartości gruntów ⁽⁴⁾ .
Zakłady produkcji energii ciepłej i chłodniczej	Koszty inwestycji w budowę, rozbudowę, modernizację jednej jednostki wytwórczej lub większej ich liczby, jeśli takie jednostki stanowią integralną część efektywnego systemu ciepłowniczego i chłodniczego.
Gospodarowanie odpadami ⁽⁵⁾	Dodatkowa inwestycja w stosunku do kosztu produkcji metodami tradycyjnymi nieuwzględniającego gospodarowania odpadami przy takiej samej inwestycji w zdolność wytwórczą.
Pomoc na spełnienie wymogów surowszych niż normy unijne	Dodatkowe koszty inwestycji obejmują koszty dodatkowych inwestycji niezbędnych dla spełnienia wymogów w zakresie ochrony środowiska surowszych niż określone normami unijnymi ⁽⁶⁾ .
Brak norm unijnych lub krajowych	Dodatkowe koszty inwestycji obejmują koszty inwestycji niezbędnych dla osiągnięcia wyższego poziomu ochrony środowiska niż poziom, który zostałby osiągnięty przez dane przedsiębiorstwo lub przedsiębiorstwa bez jakiegokolwiek pomocy na ochronę środowiska.
Produkcja energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych	Dodatkowy koszt inwestycji w stosunku do tradycyjnej elektrowni o takiej samej mocy pod względem efektywnej produkcji energii.
Ogrzewanie z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Dodatkowy koszt inwestycji w stosunku do kosztu tradycyjnego systemu ciepłowniczego o takiej samej mocy pod względem efektywnej produkcji energii.
Produkcja biogazu wzbogacanego do poziomu gazu ziemnego	Jeśli pomoc jest ograniczona do wzbogacania biogazu, scenariuszem alternatywnym jest alternatywne wykorzystanie takiego biogazu (w tym spalanie).
Biopaliwa i biogaz używane w transporcie	W zasadzie należy wybrać dodatkowy koszt inwestycji w stosunku do kosztu zwykłej rafinerii, ale Urząd może przyjąć inny scenariusz alternatywny, jeśli zostanie należycie uzasadniony.
Wykorzystanie produktów ubocznych przemysłu	Gdyby w razie braku ponownego użycia produkt uboczny potraktowano jako odpad: koszt kwalifikowalny to dodatkowa inwestycja niezbędna w celu użycia produktu ubocznego (np. wymiennik ciepła w przypadku ciepła odpadowego). Gdyby konieczne było unieszkodliwienie produktu ubocznego, alternatywną inwestycją jest unieszkodliwienie odpadów.

Kategoria pomocy	Scenariusz alternatywny/Koszty kwalifikowalne ⁽¹⁾
Pomoc związana z systemami przydziałów emisji gazów cieplarnianych	Należy wykazać proporcjonalność, dowodząc, że nie mają miejsca nadmierne przydziały.

⁽¹⁾ Urząd może przyjąć inne scenariusze alternatywne, jeśli zostaną one należycie uzasadnione przez Umawiające się Strony.

⁽²⁾ Obejmuje pomoc na audyty efektywności energetycznej.

⁽³⁾ Szkody w środowisku, które mają być naprawione, muszą obejmować pogorszenie jakości gleby, wód powierzchniowych lub gruntowych. W przypadku rekultywacji zanieczyszczonych terenów wszystkie wydatki poniesione przez przedsiębiorstwo na rekultywację zajmowanych przez nie terenów, niezależnie od możliwości ujęcia tych wydatków w bilansie jako aktywa trwałe, mogą stanowić koszty kwalifikowalne inwestycji.

⁽⁴⁾ Oceny wzrostu wartości gruntów wynikającego z rekultywacji musi dokonać niezależny ekspert.

⁽⁵⁾ Obejmuje gospodarowanie odpadami innych przedsiębiorstw, w tym działania w zakresie ponownego użycia, recyklingu i odzysku.

⁽⁶⁾ Koszty inwestycji niezbędnych do osiągnięcia poziomu ochrony środowiska wymaganego przez normy unijne nie są kosztami kwalifikowalnymi i należy je odliczyć.

ZAŁĄCZNIK 3

WYKAZ ⁽¹⁾ SEKTORÓW KWALIFIKOWALNYCH ⁽²⁾ NA PODSTAWIE SEKCJI 3.7.2

NACE	Opis
510	Wydobywanie węgla kamiennego
729	Górnictwo pozostałych rud metali nieżelaznych
811	Wydobywanie kamieni ozdobnych oraz kamienia na potrzeby budownictwa, skał wapiennych, gipsu, kredy i łupków
891	Wydobywanie minerałów dla przemysłu chemicznego oraz do produkcji nawozów
893	Wydobywanie soli
899	Górnictwo i wydobywanie pozostałe, gdzie indziej niesklasyfikowane
1032	Produkcja soków z owoców i warzyw
1039	Pozostałe przetwarzanie i konserwowanie owoców i warzyw
1041	Produkcja olejów i pozostałych tłuszczów płynnych
1062	Wytwarzanie skrobi i wyrobów skrobiowych
1104	Produkcja pozostałych niedestylowanych napojów fermentowanych
1106	Produkcja słoðu
1310	Przygotowanie i przędzenie włókien tekstylnych
1320	Produkcja tkanin
1394	Produkcja wyrobów powroźniczych, lin, szpagatów i wyrobów sieciowych
1395	Produkcja włókniń i wyrobów wykonanych z włókniń, z wyłączeniem odzieży
1411	Produkcja odzieży skórzanej
1610	Produkcja wyrobów tartacznych
1621	Produkcja arkuszy fornirowych i płyt wykonanych na bazie drewna
1711	Produkcja masy włóknistej
1712	Produkcja papieru i tektury
1722	Produkcja artykułów gospodarstwa domowego, toaletowych i sanitarnych
1920	Wytwarzanie i przetwarzanie produktów rafinacji ropy naftowej
2012	Produkcja barwników i pigmentów
2013	Produkcja pozostałych podstawowych chemikaliów nieorganicznych

⁽¹⁾ Urząd może dokonać przeglądu wykazu znajdującego się w załączniku 3 na podstawie kryteriów określonych w przepisie 75, o ile otrzyma dowody potwierdzające, że dane, na których opiera się załącznik, uległy znacznej zmianie.

⁽²⁾ Wykaz oraz kryteria, na których jest on oparty, nie odzwierciedlają przyszłego stanowiska Urzędu w sprawie ryzyka ucieczki emisji w odniesieniu do systemu handlu emisjami ani nie mają znaczenia dla prac związanych z opracowaniem przepisów dotyczących ucieczki emisji na potrzeby ram wytyczających kierunki polityki w dziedzinie klimatu i energii do 2030 r.

NACE	Opis
2014	Produkcja pozostałych podstawowych chemikaliów organicznych
2015	Produkcja nawozów i związków azotowych
2016	Produkcja tworzyw sztucznych w formach podstawowych
2017	Produkcja kauczuku syntetycznego w formach podstawowych
2060	Produkcja włókien chemicznych
2110	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych
2221	Produkcja płyt, arkuszy, rur i kształtowników z tworzyw sztucznych
2222	Produkcja opakowań z tworzyw sztucznych
2311	Produkcja szkła płaskiego
2312	Kształtowanie i obróbka szkła płaskiego
2313	Produkcja szkła gospodarczego
2314	Produkcja włókien szklanych
2319	Produkcja i obróbka pozostałego szkła, włączając szkło techniczne
2320	Produkcja wyrobów ogniotrwałych
2331	Produkcja ceramicznych kafli i płytek
2342	Produkcja ceramicznych wyrobów sanitarnych
2343	Produkcja ceramicznych izolatorów i osłon izolacyjnych
2349	Produkcja pozostałych wyrobów z ceramiki
2399	Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych, gdzie indziej niesklasyfikowana
2410	Produkcja surowki żelazostopów, żeliwa i stali oraz wyrobów hutniczych
2420	Produkcja rur, przewodów, kształtowników zamkniętych i łączników, ze stali
2431	Produkcja prętów ciągnionych na zimno
2432	Produkcja wyrobów płaskich walcowanych na zimno
2434	Produkcja drutu
2441	Produkcja metali szlachetnych
2442	Produkcja aluminium
2443	Produkcja ołowiu, cynku i cyny
2444	Produkcja miedzi
2445	Produkcja pozostałych metali nieżelaznych
2446	Wytwarzanie paliw jądrowych

NACE	Opis
2720	Produkcja baterii i akumulatorów
3299	Produkcja pozostałych wyrobów, gdzie indziej niesklasyfikowana
2011	Produkcja gazów technicznych
2332	Produkcja cegieł, dachówek i materiałów budowlanych, z wypalanej gliny
2351	Produkcja cementu
2352	Produkcja wapna i gipsu
2451/2452/2453/ 2454	Odlewnictwo żeliwa, staliwa, metali lekkich i pozostałych metali nieżelaznych
2611	Produkcja elementów elektronicznych
2680	Produkcja magnetycznych i optycznych niezapisanych nośników informacji
3832	Odzysk surowców z materiałów segregowanych

ZAŁĄCZNIK 4

OBLICZENIE WARTOŚCI DODANEJ BRUTTO ORAZ INTENSYWNOŚCI ZUŻYCIA ENERGII NA POZIOMIE PRZEDSIĘBIORSTWA NA MOCY SEKCJI 3.7.2

- (1) Do celów sekcji 3.7.2 wartość dodana brutto dla przedsiębiorstwa oznacza wartość dodaną brutto w cenach czynników produkcji, która odpowiada wartości dodanej brutto w cenach rynkowych pomniejszonej o wszelkie podatki pośrednie i powiększonej o wszelkie dotacje. Wartość dodaną w cenach czynników produkcji można obliczyć na podstawie obrotu powiększonego o produkcję skapitalizowaną, powiększonego o pozostałe dochody z działalności operacyjnej, powiększonego lub pomniejszonego o zmiany stanu zapasów, pomniejszonego o zakupy towarów i usług ⁽¹⁾, pomniejszonego o inne podatki od produktów, które są związane z obrotem, ale nie podlegają odliczeniu, pomniejszonego o cła i podatki związane z produkcją. Alternatywną metodą obliczania jest obliczanie z nadwyżki operacyjnej brutto przez dodanie kosztów personelu. Dochody i wydatki zaklasyfikowane jako finansowe lub nadzwyczajne w księgach rachunkowych przedsiębiorstwa nie są ujmowane w wartości dodanej. Wartość dodaną w cenach czynników produkcji oblicza się jako wartość „brutto”, gdyż nie odejmuje się korekt wartości (takich jak amortyzacja) ⁽²⁾.
- (2) Do celów stosowania sekcji 3.7.2 należy zastosować średnią arytmetyczną z ostatnich 3 lat ⁽³⁾, za które dostępne są dane dotyczące wartości dodanej brutto.
- (3) Do celów sekcji 3.7.2 intensywność zużycia energii w przedsiębiorstwie definiuje się jako:
 - a) koszty energii elektrycznej ponoszone przez przedsiębiorstwo (obliczone zgodnie z pkt 4 poniżej); podzielone przez
 - b) wartość dodaną brutto przedsiębiorstwa (obliczoną zgodnie z pkt 1 i 2 powyżej).
- (4) Koszty energii elektrycznej ponoszone przez przedsiębiorstwo definiuje się jako:
 - a) zużycie energii elektrycznej przez przedsiębiorstwo, pomnożone przez
 - b) zakładaną cenę energii elektrycznej.
- (5) W celu obliczania zużycia energii elektrycznej przez przedsiębiorstwo należy wykorzystać wskaźniki efektywności zużycia energii elektrycznej dla danej branży, o ile są one dostępne. Jeżeli nie są dostępne, należy zastosować średnią arytmetyczną z ostatnich 3 lat ⁽⁴⁾, za które dostępne są dane dotyczące wartości dodanej brutto.
- (6) Do celów ppkt 4 lit. b) powyżej zakładana cena energii elektrycznej oznacza średnią cenę detaliczną energii elektrycznej mającą zastosowanie w danej Umawiającej się Stronie do przedsiębiorstw o podobnym poziomie zużycia energii elektrycznej w ostatnim roku, za który dostępne są dane.
- (7) Do celów ppkt 4 lit. b) powyżej zakładana cena energii elektrycznej może obejmować pełen koszt finansowania wsparcia na rzecz energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, który zostałby przeniesiony na przedsiębiorstwo w przypadku braku obniżek.

⁽¹⁾ W celu uniknięcia wątpliwości należy podkreślić, że „towary i usługi” nie obejmują kosztów personelu.

⁽²⁾ Kod 12 15 0 w ramach prawnych ustanowionych rozporządzeniem Rady (WE, Euratom) nr 58/97 z dnia 20 grudnia 1996 r. w sprawie statystyk strukturalnych dotyczących przedsiębiorstw (Dz.U. L 14 z 17.1.1997, s. 1), przekształconym rozporządzeniem (WE) nr 295/2008 z dnia 11 marca 2008 r. w sprawie statystyk strukturalnych dotyczących przedsiębiorstw (Dz.U. L 97 z 9.4.2008, s. 13) i uwzględnionym w pkt 1 załącznika XXI do Porozumienia EOG decyzją Wspólnego Komitetu nr 123/2008 (Dz.U. L 339 z 18.12.2008, s. 115 oraz Supplement EOG nr 79 z 18.12.2008, s. 24).

⁽³⁾ W przypadku przedsiębiorstw istniejących krócej niż rok w pierwszym roku działalności można wykorzystać dane prognozowane. Umawiające się Strony powinny jednak przeprowadzić ocenę *ex post* na koniec pierwszego roku działalności („rok 1”), aby sprawdzić kwalifikowalność przedsiębiorstwa oraz limity kosztów (jako procent wartości dodanej brutto), stosując do niego pkt 183 sekcji 3.7.2. Po takiej ocenie *ex post* Umawiające się Strony powinny w zależności od sytuacji przyznać przedsiębiorstwom rekompensatę lub odzyskać rekompensatę udzieloną. Dla roku 2 należy wykorzystać dane z roku 1. Dla roku 3 należy zastosować średnią arytmetyczną za rok 1 i 2. Dla roku 4 i kolejnych lat należy zastosować średnią arytmetyczną za poprzednie 3 lata.

⁽⁴⁾ Zob. poprzedni przypis.

ZAŁĄCZNIK 5

GÓRNICTWO I SEKTORY WYTWÓRCZE NIEUWZGLĘDNIONE W WYKAZIE ZNAJDUJĄCYM SIĘ W ZAŁĄCZNIKU 3, W PRZYPADKU KTÓRYCH INTENSYWNOŚĆ WYMIANY HANDLOWEJ Z PAŃSTWAMI SPOZA EOG WYNOŚI CO NAJMNIEJ 4 %

Kod NACE	Opis
610	Górnictwo ropy naftowej
620	Górnictwo gazu ziemnego
710	Górnictwo rud żelaza
812	Wydobywanie żwiru i piasku; wydobywanie gliny i kaolinu
1011	Przetwarzanie i konserwowanie mięsa, z wyłączeniem mięsa z drobiu
1012	Przetwarzanie i konserwowanie mięsa z drobiu
1013	Produkcja wyrobów z mięsa, włączając wyroby z mięsa z drobiu
1020	Przetwarzanie i konserwowanie ryb, skorupiaków i mięczaków
1031	Przetwarzanie i konserwowanie ziemniaków
1042	Produkcja margaryny i podobnych tłuszczów jadalnych
1051	Przetwórstwo mleka i wyrób serów
1061	Wytwarzanie produktów przemiału zbóż
1072	Produkcja sucharów i herbatników; produkcja konserwowanych wyrobów ciastkarskich i ciastek
1073	Produkcja makaronów, klusek, kuskusu i podobnych wyrobów mącznych
1081	Produkcja cukru
1082	Produkcja kakao, czekolady i wyrobów cukierniczych
1083	Przetwórstwo herbaty i kawy
1084	Produkcja przypraw
1085	Wytwarzanie gotowych posiłków i dań
1086	Produkcja artykułów spożywczych homogenizowanych i żywności dietetycznej
1089	Produkcja pozostałych artykułów spożywczych, gdzie indziej niesklasyfikowana
1091	Produkcja gotowej paszy dla zwierząt gospodarskich
1092	Produkcja gotowej karmy dla zwierząt domowych
1101	Destylowanie, rektyfikowanie i mieszanie alkoholi
1102	Produkcja win gronowych
1103	Produkcja cydru i pozostałych win owocowych

Kod NACE	Opis
1105	Produkcja piwa
1107	Produkcja napojów bezalkoholowych; produkcja wód mineralnych i pozostałych wód butelkowanych
1200	Produkcja wyrobów tytoniowych
1391	Produkcja dzianin metrażowych
1392	Produkcja gotowych wyrobów tekstylnych, z wyłączeniem odzieży
1393	Produkcja dywanów i chodników
1396	Produkcja pozostałych technicznych i przemysłowych wyrobów tekstylnych
1399	Produkcja pozostałych wyrobów tekstylnych, gdzie indziej niesklasyfikowana
1412	Produkcja odzieży roboczej
1413	Produkcja pozostałej odzieży wierzchniej
1414	Produkcja bielizny
1419	Produkcja pozostałej odzieży i dodatków do odzieży
1420	Produkcja wyrobów futrzarskich
1431	Produkcja wyrobów pończoszniczych
1439	Produkcja pozostałej odzieży dzianej
1511	Garbowanie i wyprawa skór; wyprawa i barwienie skór futerkowych
1512	Produkcja toreb bagażowych, toreb ręcznych i podobnych wyrobów rymarskich i kaletniczych
1520	Produkcja obuwia
1622	Produkcja gotowych parkietów podłogowych
1623	Produkcja pozostałych wyrobów stolarskich i ciesielskich dla budownictwa
1624	Produkcja opakowań drewnianych
1629	Produkcja pozostałych wyrobów z drewna; produkcja wyrobów z korka, słomy i materiałów używanych do wyplatania
1721	Produkcja papieru falistego i tektury falistej oraz opakowań z papieru i tektury
1723	Produkcja artykułów piśmiennych
1724	Produkcja tapet
1729	Produkcja pozostałych wyrobów z papieru i tektury
1813	Działalność usługowa związana z przygotowaniem do druku
1910	Wytwarzanie i przetwarzanie koksu
2020	Produkcja pestycydów i pozostałych środków agrochemicznych

Kod NACE	Opis
2030	Produkcja farb, lakierów i podobnych powłok, farb drukarskich i mas uszczelniających
2041	Produkcja mydła i detergentów, środków myjących i czyszczących
2042	Produkcja wyrobów kosmetycznych i toaletowych
2051	Produkcja materiałów wybuchowych
2052	Produkcja klejów
2053	Produkcja olejków eterycznych
2059	Produkcja pozostałych wyrobów chemicznych, gdzie indziej niesklasyfikowana
2120	Produkcja leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych
2211	Produkcja opon i dętek z gumy; bieżnikowanie i regenerowanie opon z gumy
2219	Produkcja pozostałych wyrobów z gumy
2223	Produkcja wyrobów z tworzyw sztucznych dla budownictwa
2229	Produkcja pozostałych wyrobów z tworzyw sztucznych
2341	Produkcja ceramicznych wyrobów stołowych i ozdobnych
2344	Produkcja pozostałych ceramicznych wyrobów technicznych
2362	Produkcja wyrobów budowlanych z gipsu
2365	Produkcja cementu wzmocnionego włóknem
2369	Produkcja pozostałych wyrobów z betonu, gipsu i cementu
2370	Cięcie, formowanie i wykańczanie kamienia
2391	Produkcja wyrobów ściernych
2433	Produkcja wyrobów formowanych na zimno
2511	Produkcja konstrukcji metalowych i ich części
2512	Produkcja metalowych elementów stolarki budowlanej
2521	Produkcja grzejników i kotłów centralnego ogrzewania
2529	Produkcja pozostałych zbiorników, cystern i pojemników metalowych
2530	Produkcja wytwornic pary, z wyłączeniem kotłów do centralnego ogrzewania gorącą wodą
2540	Produkcja broni i amunicji
2571	Produkcja wyrobów nożowniczych i sztuców
2572	Produkcja zamków i zawiasów
2573	Produkcja narzędzi

Kod NACE	Opis
2591	Produkcja pojemników metalowych
2592	Produkcja opakowań z metali lekkich
2593	Produkcja wyrobów z drutu, łańcuchów i sprężyn
2594	Produkcja złączy i śrub
2599	Produkcja pozostałych gotowych wyrobów metalowych, gdzie indziej niesklasyfikowana
2612	Produkcja elektronicznych obwodów drukowanych
2620	Produkcja komputerów i urządzeń peryferyjnych
2630	Produkcja sprzętu (tele)komunikacyjnego
2640	Produkcja elektronicznego sprzętu powszechnego użytku
2651	Produkcja instrumentów i przyrządów pomiarowych, kontrolnych i nawigacyjnych
2652	Produkcja zegarków i zegarów
2660	Produkcja urządzeń napromieniowujących, sprzętu elektromedycznego i elektroterapeutycznego
2670	Produkcja instrumentów optycznych i sprzętu fotograficznego
2680	Produkcja magnetycznych i optycznych niezapisanych nośników informacji
2711	Produkcja elektrycznych silników, prądnic i transformatorów
2712	Produkcja aparatury rozdzielczej i sterowniczej energii elektrycznej
2731	Produkcja kabli światłowodowych
2732	Produkcja pozostałych elektronicznych i elektrycznych przewodów i kabli
2733	Produkcja sprzętu instalacyjnego
2740	Produkcja elektrycznego sprzętu oświetleniowego
2751	Produkcja elektrycznego sprzętu gospodarstwa domowego
2752	Produkcja nonelektrycznego sprzętu gospodarstwa domowego
2790	Produkcja pozostałego sprzętu elektrycznego
2811	Produkcja silników i turbin, z wyłączeniem silników lotniczych, samochodowych i motocyklowych
2812	Produkcja sprzętu i wyposażenia do napędu hydraulicznego i pneumatycznego
2813	Produkcja pozostałych pomp i sprężarek
2814	Produkcja pozostałych kurków i zaworów
2815	Produkcja łożysk, kół zębatych, przekładni zębatych i elementów napędowych
2821	Produkcja pieców, palenisk i palników piecowych

Kod NACE	Opis
2822	Produkcja urządzeń dźwigowych i chwytaków
2823	Produkcja maszyn i sprzętu biurowego (z wyłączeniem komputerów i urządzeń peryferyjnych)
2824	Produkcja narzędzi ręcznych mechanicznych
2825	Produkcja przemysłowych urządzeń chłodniczych i wentylacyjnych
2829	Produkcja pozostałych maszyn ogólnego przeznaczenia, gdzie indziej niesklasyfikowana
2830	Produkcja maszyn dla rolnictwa i leśnictwa
2841	Produkcja maszyn do obróbki metalu
2849	Produkcja pozostałych narzędzi mechanicznych
2891	Produkcja maszyn dla metalurgii
2892	Produkcja maszyn dla górnictwa, kopalnictwa i budownictwa
2893	Produkcja maszyn stosowanych w przetwórstwie żywności, tytoniu i produkcji napojów
2894	Produkcja maszyn dla przemysłu tekstylnego, odzieżowego i skórzanego
2895	Produkcja maszyn dla przemysłu papierniczego
2896	Produkcja maszyn do obróbki gumy lub tworzyw sztucznych oraz wytwarzania wyrobów z tych materiałów
2899	Produkcja pozostałych maszyn specjalnego przeznaczenia, gdzie indziej niesklasyfikowana
2910	Produkcja pojazdów samochodowych
2920	Produkcja nadwozi do pojazdów silnikowych; produkcja przyczep i naczep
2931	Produkcja wyposażenia elektrycznego i elektronicznego do pojazdów silnikowych
2932	Produkcja pozostałych części i akcesoriów do pojazdów silnikowych
3011	Produkcja statków i konstrukcji pływających
3012	Produkcja łodzi wycieczkowych i sportowych
3020	Produkcja lokomotyw kolejowych oraz taboru szynowego
3030	Produkcja statków powietrznych, statków kosmicznych i podobnych maszyn
3040	Produkcja wojskowych pojazdów bojowych
3091	Produkcja motocykli
3092	Produkcja rowerów i wózków inwalidzkich
3099	Produkcja pozostałego sprzętu transportowego, gdzie indziej niesklasyfikowana
3101	Produkcja mebli biurowych i sklepowych
3102	Produkcja mebli kuchennych

Kod NACE	Opis
3103	Produkcja materaców
3109	Produkcja pozostałych mebli
3211	Produkcja monet
3212	Produkcja wyrobów jubilerskich i podobnych
3213	Produkcja sztucznej biżuterii i wyrobów podobnych
3220	Produkcja instrumentów muzycznych
3230	Produkcja sprzętu sportowego
3240	Produkcja gier i zabawek
3250	Produkcja urządzeń, instrumentów i wyrobów medycznych i dentystycznych
3291	Produkcja mioteł, szczotek i pędzli